Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Regvla|| Emblematica|| Sancti Benedicti

Benedictus <de Nursia>

Vindobonae, MDCCLXXXIII.

VD18 13384171

urn:nbn:de:gbv:45:1-15342

Visual Library

Landesbibliothek Oldenburg

H. VI. 8.
Techn. III d
28

Landesbibliothek Oldenburg

REGVLA EMBLEMATICA SANCTI BENEDICTI.

OPVS POSTHVMVM

ADMODVM REVERENDI PATRIS

BONIFACII GALLNER,

MONACHI BENEDICTINI IN COENOBIO MELLICENSI

NVNC PRIMVM

e Bibliotheca ejusdem coenobii luci publicae datum

A. R. S.

MDCCLXXXIII.

VINDOBONAE,

APVD

CARL WILHELM HOLLE,

BIBLIOPOLA VNIVERSITATIS.

Landesbibliothek Oldenburg

EX BIBLIOTHECA
OLDENBVRGENSI.

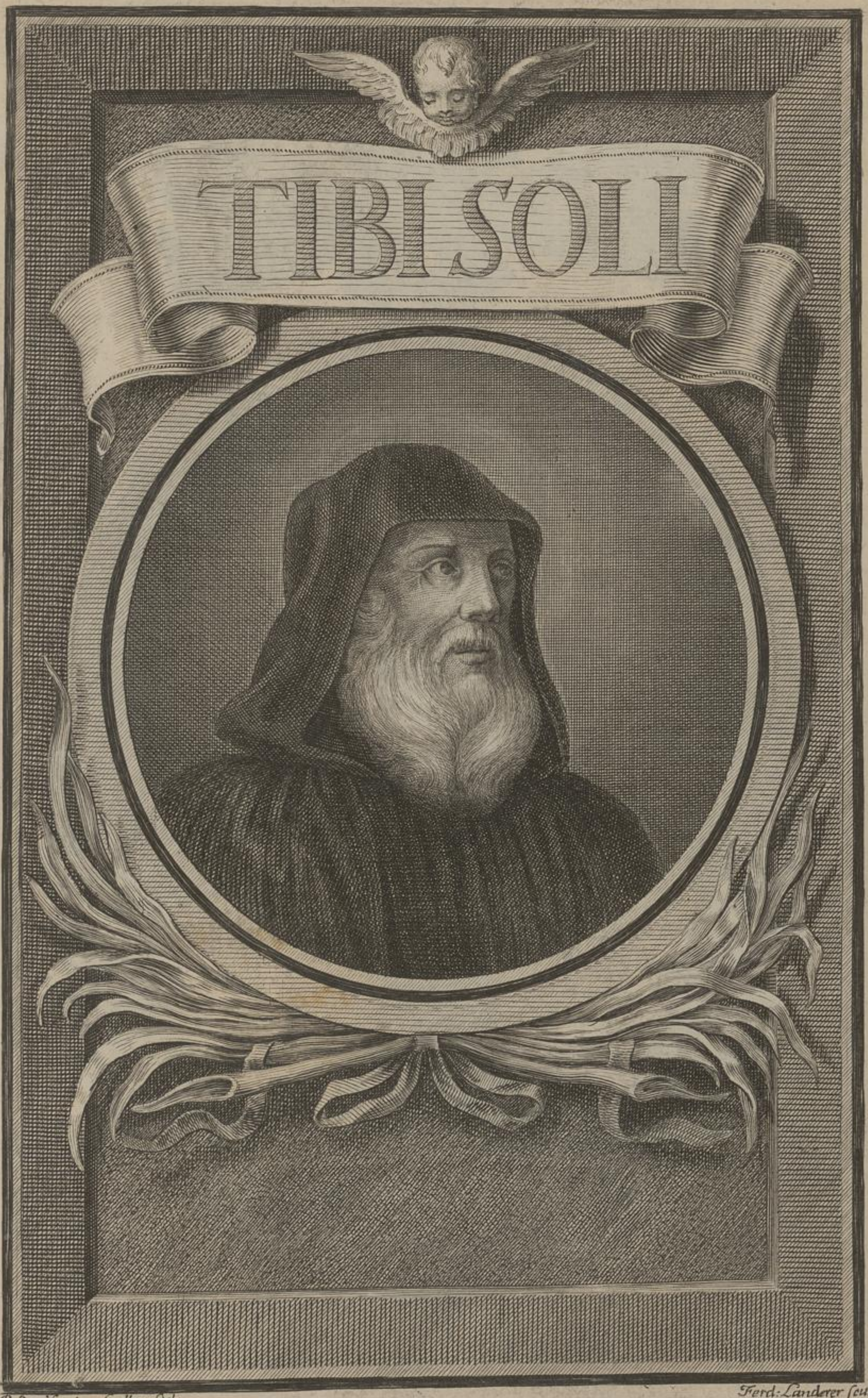

P. Bonifacius Gallner. Del: *Ferd: Landerer ſculp:*

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

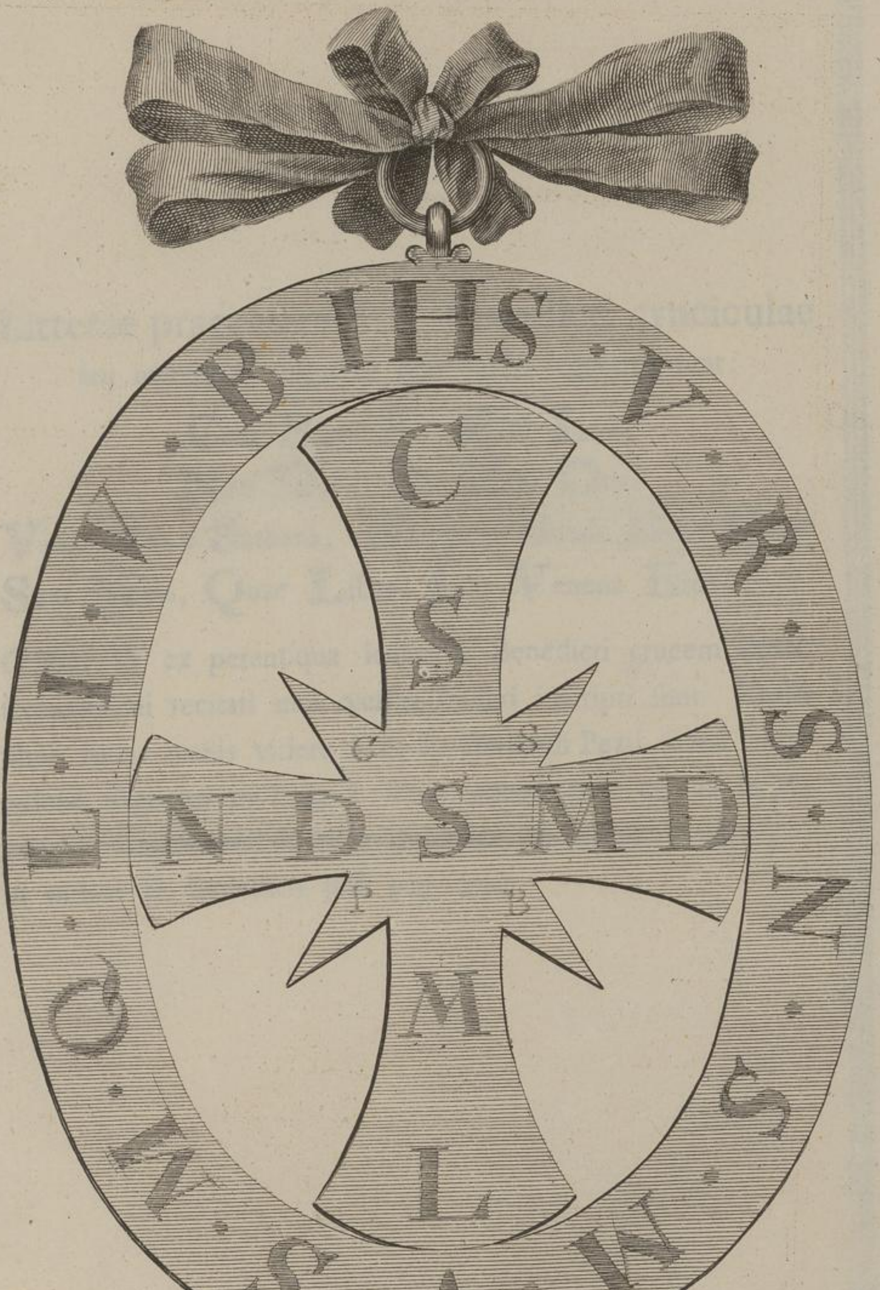

* 3

Litterae praecedendi S. Benedicti cruciculae
ſeu numiſmati adpictae hoc modo legendae ſunt:

Crux Sacra Sit Mihi Lux,
Non Draco Sit Mihi Dux.
Vade Retro Sathana, Nunquam Suade Mihi Vana:
Sunt Mala, Quae Libas, Ipſe Venena Bibas.

Conſtat id ex perantiqua icone S. Benedicti crucem dextra ferentis, cui recitati mox verſus integri inſcripti ſunt. Ecgraphon huius iconis videre licet in Bernardi Pezii noſtri Diſſertatione iſagogica in Tom. I. Theſ. anecd. pag. 50. et in Magnoaldi Ziegelbaueri Hiſtoria didactica de S. Crucis cultu - - - in ordine D. Benedicti poſt pag. 234.

VNIVERSIS DIVI BENEDICTI COENOBITARVM
IN OCCIDENTE PARENTIS ALVMNIS
QVOVIS DIGNITATIS SPLENDORE ORNATISSIMIS

SODALIBVS SVIS

SVMMA, QVA DECET, PIETATE, REVERENTIA, HONORE
COLENDIS
BEDA SCHVSTER, MONACHVS MELLICENSIS
ET BIBLIOTHECAE CVSTOS
PERPETVAM FELICITATEM.

Prodit tandem in luminis auras bono potiſſimum veſtro ſodales ſumme reuerendi, quae iam quinquaginta, et quod excurrit amplius, annos inter domeſticos parietes noſtros latuit, REGVLA EMBLEMATICA S. BENEDICTI a Bonifacio Gallner coenobita Mellicenſi ſumma induſtria arteque politiſſima elaborata.

Actum, quod prouerbio vetamur, agerem, ſi viri huius nobis quidem Mellicenſibus aeſtimatiſſimi vitam, virtutesque laudandas hic denuo ſuſciperem, poſteaquam Martinus Kropfius ſodalis meus *) labore hoc ante me dudum perfunctus egregie fuit. Quoniam

*) In Bibliotheca Mellicenſi Pag. 540. et ſeqq.

**

niam vero liber iſte multis fortaſſe veſtrum aeque ac Gallneri noſtri nomen etiamnum ignotus eſt, vel his ſaltim non ingratum fuerit, pauca inde huc mutuari.

Atque vt ea potiſſimum et paene ſola commemorem, quae ad rem praeſentem faciunt, Riedae celebri Bavariae olim ſuperioris, nunc ditionis Auſtriacae oppido anno ſaeculi proximi octauo et ſeptuageſimo die 15. Decembris natus Gallnerus noſter iam inde ab anno 1698, quo diui parentis noſtri Benedicti inſtitutum in coenobio noſtro profeſſus fuit, ſingulari quodam liberalium artium, atque in primis pictoriae et architectonicae ſtudio tenebatur. Has vt magis magisque ex animi ſententia excoleret, Vindobonam ſuperiorum ſuorum aſſenſu profectus, ibique celeberrimo tum temporis pictore architectoque Andrea Puteo (Pozzo) duce ac magiſtro vſus tantum profecit, vt et auguſtiſſimum templum noſtrum concinnioris atque elegantioris ſtructurae ſuae partem non minimam eius ingenio et induſtriae debeat. Et quanquam ad coenobium ſuum reuerſus viri religioſi ſacerdotisque officiis neque prius quicquam, neque antiquius habuit, horumque nullum, quoad vſque per valetudinem licuit, diebus ac noctibus neglexit; quicquid tamen ab his reliqui nactus eſt otii, id omne pingendo, delineando,

ſcri-

ſcribendo, aliisque id genus liberalibus et piis laboribus tranſegit. Inter plura, quae nobis et ingenii et artis reliquit monumenta, praecipuum iſthaec eſt regula, cuius emblemata viuis coloribus elegantiſſime pinxit, verba vero litterarum formis venuſtiſſimis, et tanquam typis expreſſae forent aeneis, effinxit. Manum eius, non dubium eſt, quin duxerit venerabundus ille amor, quo in ſacram hanc regulam noſtram ferebatur, et quo incitatus vita quoque et moribus eandem longe pulchrius et felicius, quam penicillo et calamo expreſſit. Vel ipſis his ex ſymbolis, me etiam tacente, colligere praeterea haud admodum difficile fuerit, quam ſaeuus corporis ſui, vt in ſeruitutem illud redigeret, hoſtis extiterit.

Nam, ut plura praeteream, vbi victum in ſacra regula Cap. 39. nobis praefinitum emblemate illuſtrat, quanquam augendum hunc etiam, ſi expediat, abbatis poteſtati indulgentiſſimus legislator noſter relinquit, trium tamen ferculorum poſtremum ad voluptatem ſuppeditari aſſerit, quippe cui ipſi, vt eccleſia de Sanctis ordinis noſtri canit *)

- - - - Olus cibaria
Fuere vel legumina,
Potumque lympha praebuit,
Humusque dura lectulum;

poſt-

*) Die 13. Nou. memoria SS. monachorum Ord. S. Ben. ſacro.

poſtquam vltimis viginti vitae ſuae annis omnem ſibi carnis, vini, lectique vſum, annuentibus tamen, e quorum arbitrio vnice viuebat, ſuperioribus, interdixit. Ex tanta victus parſimonia, aliisque corporis afflictationibus labefactatam in breui valetudinem patientiſſime decennium integrum ferens iam anno 1727. die 8. Aprilis quinquagenario minor mortem piiſſime obiit.

Iam quod ad praeſens Gallneri noſtri opus attinet, quotquot illius archetypon ceu haud poſtremum bibliothecae noſtrae ornamentum ſpectandum interea temporis exhibebatur, paene ſinguli, ſemel illud vidiſſe, nequaquam ſatis ſibi eſſe affirmabant, et vel iccirco votis omnibus expetebant, vt in aere inciſum cum publico communicaretur. Ne autem, quam verius, haec a me dicta ſpecioſius exiſtimetis ſodales cum primis mihi obſeruandi, vnum Magnoaldum Ziegelbauerum noſtrum notiſſimum vobis, totique orbi erudito nomen appellaſſe ſuffecerit. Is Hiſtoriae litterariae ordinis S. Benedicti Parte IV. pag. 493. inter noſtratum hiſtoriae iconologicae ſcriptorum opera et haec Gallneri emblemata *elegantiſſime picta* commemorans *Manuſcriptum in folio*, inquit, *dignum omnino, vt aere inciſum ſodalibus noſtris ob oculos conſtituatur; meos certe aliquando viſum mire oblectauit.*

Mul-

Multorum adeo, atque hos inter virorum etiam ſumma auctoritate pollentium deſiderio acquieſcendum tandem ratus Reuerendiſſimus et Ampliſſimus D. Vrbanus Abbas meus nullis, quae effuſa Maecenatis huius ſumme mihi venerandi in promouendas litteras, ingenuasque artes omnes liberalitas eſt, ſumtibus pepercit, vt poſthumum hoc Gallneri noſtri opus accurata hac nitida editione vulgaretur.

Iam vero fore, vt illud veſtros quoque ſodales omni mihi honore proſequendi, aeque ac Ziegelbaueri oculos, quin et animum oblectetur, non vna de cauſa, vt mihi perſuadeam, facile adducor.

Nam primum inter innumeras prope virorum eruditorum, quibus ſacram regulam noſtram ad haec vſque tempora explicarunt, illuſtrarunt, lucubrationes haec Regula emblematica, quod equidem ſciam, in hoc argumenti genere prima eſt. Nae ſi quis alius prior id genus laborem in ſe ſuſcepiſſet, neque clariſſimus Calmetus noſter in longiſſimo ac operoſiſſimo auctorum, qui in verba ſanctiſſimi legislatoris noſtri commentati ſunt, indice, neque eruditiſſimus Ziegelbauerus in laudata ſuperius Hiſtoria litteraria id reticuiſſent. Diſſimulare tamen hic non debeo, Chryſoſtomum Hanthalerum doctiſſimum in celeberrimo Campo liliorum Ciſtercienſem

coeno-

coenobitam iam anno huius ſaeculi altero et quadrageſimo *Quinquagenam Symbolorum heroicam*, ita librum hunc ſuum inſcripſit, *in praecipua capita et dogmata S. Regulae. - - S. Benedicti* edidiſſe. Sed et ipſum hoc opus, etſi citius iuris publici factum, ſerius tamen ac praeſens Gallneri noſtri elaboratum fuiſſe, vel exinde conſtat, quod hic iam anno ſupra milleſimum ſeptingenteſimum ſeptimo et viceſimo diem ſuum expleuerit.

Deinde num vobis ſodales maxime colendi eſſe acceptius quicquam his, quae ſpectanda vobis offeruntur, emblematibus praecipue ob grauiſſimum, vobisque adeo, vt nemini magis proprium, quo collineant argumentum eſſe cenſeam? Eſt enim hoc non aliud, quam lex illa a ſanctiſſimo parente noſtro *omnium iuſtorum Spiritu pleno* *) nobis lata, ſub qua militare dudum vltro diuino ducti numine decreuimus, et in qua dies noctesque meditari volupe vtique propterea nobis ſit, quod ea, quae praecipit, *facientibus* nobis *regna patebunt aeterna.*

Quamquam ipſa porro emblemata, ſiue pictoris noſtri in eis manum, ſiue ingenium attendere, atque ad eas, quas Menetrierii, **) Bouhourſii, ***) aliique

que

*) S. Gregorius M. lib. II. Dialog.
**) La Science des Emblemes.
***) Liure intitulé: Entretiens d'Ariſte et d'Eugene.

que ſymbolographi tradidere huius artis regulas examinare illa volueritis, valde probaturos vos confido, Horatiani praeſertim illius memores:

- - Vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis.

Accedere huc putem, quod haec emblemata etiam artificioſiſſimo ſcalptoris ſtylo affabre adeo exarata ſint, vt praeter eam, quam viui colores, vt ſolent, maiorem archetypo conciliant, gratiam in ectypo iſto nihil admodum quis iure requirat.

Sed affatim prorſus de his, ne merces noſtras inani laudatione obtrudere aliis velle videar.

Haud tamen nunc ſcio, an aeque probaturi ſitis ſodales maxime reuerendi, verba ſanctiſſimi legislatoris noſtri integra emblematibus adiuncta fuiſſe. His enim, cum ceteroqui toties typis exſcripta ſint, et mentibus veſtris dudum haereant, prela denuo fatiganda non fuiſſe, ſuffeciſſeque, locos ſeu verſus illos ſolos apponere, qui emblematibus illuſtrantur, obiicere quiſpiam poſſit. Sed erit fortaſſis, vt et alterius inſtituti ſacri homines, quin et profani emblemata haec conſpectu ſuo, conſiderationeque digna arbitrentur. Magnum certe Etruriae ducem Coſmum I. de Medicis *S. Benedicti regulam aſſidue in manibus verſaſſe*, *quod ex tam prudentibus* (vt huius rei cauſam ſciſcitantibus reſpondit) *S. Patris*

prae-

praeſcriptionibus ad populos ſuae fidei concreditos valde accommodata media caperet, Thomas Galetus, *) id quod dudum vobis notiſſimum eſt, teſtatur. Minus vero iſtis, ſi truncata ſolum S. Regulae verba emblematibus ſubiuncta hic deprehenderent, conſultum fore, poſterius vobis dixerim, quam mihi credatis.

Atque ex his patere abunde opinor, id vnum, vt rem aliis gratam, vtilemque faceremus, in huius nos opuſculi editione intendiſſe, affirmareque vere cum Poeta poſſe:

- - - - - - - Non gloria nobis
Cauſa ſed vtilitas, officiumque fuit.

Nihil itaque optandum nunc nobis magis, ſodales omni pietate, reuerentia, honore mihi colendi, quam vt eodem, quo a nobis offertur, animo, id eſt, optimo illud etiam ſuſcipiatis. Valete! Ex bibliotheca coenobii Mellicenſis die 2. Iunii, anno 1780.

REGV-

*) Libro, qui inſcribitur Religioſus cap. I.

REGVLA
EMBLEMATICA
S. P.
BENEDICTI.

***

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

ANIMIS ILLABERE NOSTRIS!

I.

Excita Domine in Eccleſia tua Spiritum, cui B. Benedictus Abbas ſeruiuit: vt eodem nos repleti, ſtudeamus amare, quod amauit, et opere exercere, quod docuit, Amen. SANCTISSIMI MONACHORVM PATRIS BENEDICTI IN REGVLAM SVAM PROLOGVS. Auſculta, o fili, praecepta Magiſtri, et inclina aurem cordis tui: et admonitionem pii Patris libenter excipe, et efficaciter comple: vt ad eum per obedientiae laborem redeas, a quo per inobedientiae deſidiam receſſeras. Ad te ergo nunc meus ſermo

Landesbibliothek Oldenburg

PETITE ET ACCIPIETIS.

II.

dirigitur, quisquis abrenuntians propriis voluntatibus Domino Chriſto vero Regi militaturus, obedientiae fortiſſima, atque praeclara arma aſſumis. *In primis, vt quidquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſima oratione depoſcas:* vt qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari. Ita enim ei omni tempore de bonis ſuis in nobis parendum eſt: vt non ſolum vt iratus pater, non aliquando filios ſuos exheredet; ſed nec vt me-

AH NON PERTRANSEAT!

III.

tuendus Dominus irritatus malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuam tradat ad poenam, qui eum ſequi noluerint ad gloriam. Exſurgamus ergo tandem aliquando, excitante nos Scriptura, ac dicente: *Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere.* Et apertis oculis noſtris ad deificum lumen, attonitis auribus audiamus, diuina quotidie clamans, quid nos admoneat vox dicens: Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Et iterum: Qui habet aures audiendi, audiat, quid Spiritus dicat Eccleſiis.

Landesbibliothek Oldenburg

QVI SEQVITVR, NON AMBVLAT IN TENEBRIS.

IV.

Et quid dicit? Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos. *Currite, dum lumen vitae habetis, ne tenebrae mortis vos comprehendant.* Et quaerens Dominus in multitudine populi, cui haec clamat, operarium ſuum, iterum dicit: Quis eſt homo, qui vult vitam, et cupit videre dies bonos? Quod ſi tu audiens reſpondeas, ego: dicit tibi Deus: Si vis habere vitam, prohibe linguam tuam a malo, et labia tua ne loquantur dolum. Diuerte a malo, et fac bonum: inquire pacem, et

Landesbibliothek Oldenburg

MONSTRAT ITER.

V.

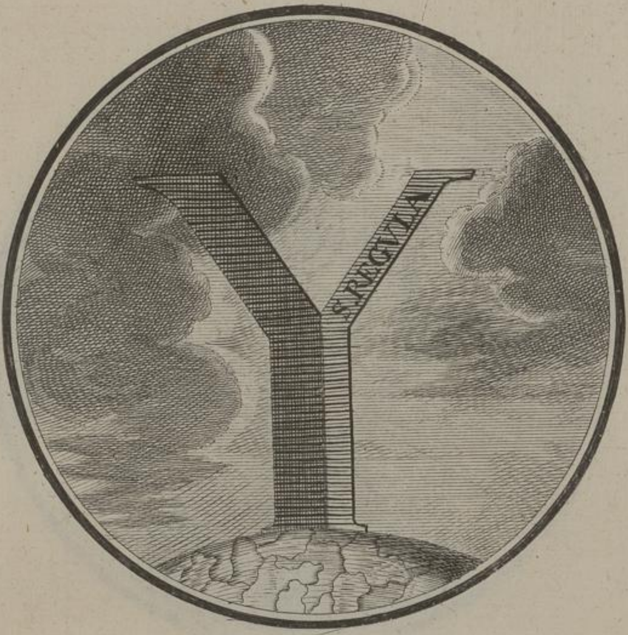

ſequere eam. Et cum haec feceritis, oculi mei ſuper vos, et aures meae ad preces veſtras: et antequam me inuocetis, dicam, ecce adſum. Quid dulcius nobis hac voce Domini inuitantis nos, fratres chariſſimi? *Ecce pietate ſua demonſtrat nobis Dominus viam vitae.* Succinctis ergo fide, vel obſeruantia bonorum actuum lumbis noſtris, et calceatis pedibus, per ducatum Euangelii pergamus itinera eius: vt mereamur eum, qui nos vocauit, in regno ſuo videre. In cuius regni tabernaculo ſi volu-

Landesbibliothek Oldenburg

RESPONDENT INTIMA FRONTI.

VI.

mus habitare, niſi illuc bonis actibus curritur, minime peruenitur. Sed interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo: aut *quis requieſcet in monte ſancto tuo?* Poſt hanc interrogationem, fratres, audiamus Dominum reſpondentem, et oſtendentem nobis viam ipſius tabernaculi, ac dicentem: *Qui ingreditur ſine macula, et operatur iuſtitiam: qui loquitur veritatem in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua:* qui non fecit proximo ſuo

Landesbibliothek Oldenburg

LVMEN AB ILLO.

VII.

malum, et opprobrium non accepit aduerſus proximum ſuum. Qui malignum diabolum aliqua ſuadentem ſibi, cum ipſa ſuaſione ſua a conſpectibus cordis ſui reſpuens, deduxit ad nihilum, et paruulos cogitatus eius tenuit, et alliſit ad Chriſtum. Qui timentes Dominum de bona obſeruantia ſua non ſe reddunt elatos: ſed *ipſa in ſe bona, non a ſe poſſe, ſed a Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant*, illud cum Propheta dicentes: Non nobis Domine,

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

NON COMMOVEBITVR.

VIII.

non nobis: ſed nomini tuo da gloriam. Sicut nec Apoſtolus Paulus de praedicatione ſua ſibi aliquid imputauit, dicens: Gratia Dei ſum id, quod ſum. Et iterum ipſe dicit: qui gloriatur, in Domino glorietur. *Vnde et Dominus in Euangelio ait: Qui audit verba mea haec, et facit ea, ſimilabo eum viro ſapienti, qui aedificauit domum ſuam ſupra petram: venerunt flumina, flauerunt venti, et impegerunt in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat ſupra petram.* Haec complens Dominus,

DVM TEMPVS EST, OPEREMVR.

IX.

expectat nos quotidie, his ſuis ſanctis monitis factis nos reſpondere debere. *Ideo nobis propter emendationem malorum, huius dies vitae ad inducias relaxantur*, dicente Apoſtolo: An neſcis, quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit? Nam pius Dominus dicit: Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, et viuat. Cum ergo interrogaſſemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi praeceptum: ſed, ſi compleamus habitatoris officium, erimus heredes regni caelo-

Landesbibliothek Oldenburg

IN EO QVI CONFORTAT.

X.

rum. Ergo praeparanda ſunt corda, et corpora noſtra ſanctae praeceptorum obedientiae militatura: *et quod minus habet in nobis natura poſſibile, rogemus Dominum, vt gratiae ſuae iubeat nobis adiutorium miniſtrare.* Et ſi fugientes gehennae poenas ad vitam perpetuam volumus peruenire; dum adhuc vacat, et in hoc corpore ſumus, et haec omnia per hanc lucis vitam vacat implere; currendum, et agendum eſt modo, quod in perpetuum nobis expediat. Conſtituenda eſt ergo a nobis dominici ſchola ſeruitii:

FERIT, VT EFFICIAT.

XI.

in qua inſtitutione nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituturos ſperamus. Sed *etſi quid paululum reſtrictius dictante aequitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conſeruationem charitatis proceſſerit; non illico pauore perterritus refugias viam ſalutis, quae non eſt niſi anguſto initio incipienda:* Proceſſu vero conuerſationis, et fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine, curritur via mandatorum Dei: vt ab ipſius nunquam magiſterio diſcedentes, in eius doctrina vsque ad mor-

SECVNDVM GENVS. O VERE!

XII.

tem in monaſterio perſeuerantes, paſſionibus Chriſti per patientiam participemur; vt et regni eius mereamur eſſe conſortes.

CAPVT I.

De generibvs, vel vita monachorvm.

Monachorum quatuor eſſe genera, manifeſtum eſt. Primum coenobitarum: hoc eſt, monaſteriale, militans ſub regula, vel abbate. *Deinde ſecundum genus eſt anachoretarum, id eſt, eremitarum:* horum, qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed mo-

Landesbibliothek Oldenburg

SINE REGVLA.

XIII.

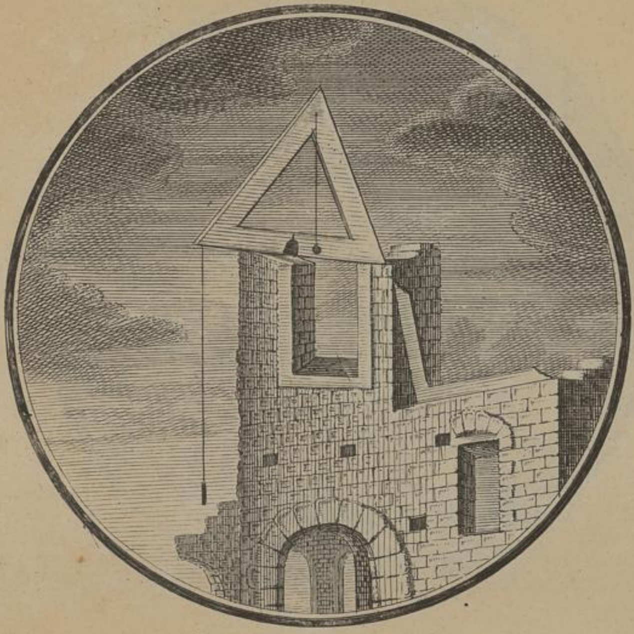

naſterii probatione diuturna, didicerunt contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare: et bene inſtructi fraterna ex acie ad ſingularem pugnam eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſola manu, vel brachio, contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante, ſufficiunt pugnare. *Tertium vero monachorum deterrimum genus eſt Sarabaitarum, qui nulla regula approbati, experientia magiſtri, ſicut aurum fornacis; ſed in plumbi natura molliti adhuc operibus ſeruantes ſaeculo fidem, mentiri DEO per tonſuram noscuntur.*

NVNQVAM STABILES.

XIV.

Qui bini, aut terni, aut certe ſinguli ſine paſtore, non dominicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege eis eſt deſideriorum voluptas: cum quidquid putauerint vel elegerint, hoc dicunt ſanctum; et quod noluerint, hoc putant non licere. *Quartum vero genus eſt monachorum, quod nominatur gyrouagum, qui tota vita ſua per diuerſas prouincias ternis, aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitantur, ſemper vagi, et nunquam ſtabiles, et propriis voluptatibus, et gulae illecebris ſeruientes, et per omnia deteriores Sarabaitis.* De quorum omnium

MAIOR MAIORA.

XV.

miſerrima conuerſatione, melius eſt ſilere, quam loqui. His ergo omiſſis, ad coenobitarum fortiſſimum genus diſponendum, adiuuante Domino veniamus. CAPVT II. QVALIS DEBEAT ESSE ABBAS. *Abbas, qui praeeſſe dignus eſt monaſterio, ſemper meminiſſe debet, quod dicitur: et nomen maioris, factis implere,* Chriſti enim agere vices in monaſterio creditur, quando ipſius vocatur praenomine, dicente Apoſtolo: accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater. Ideoque Abbas nihil extra

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

GRAVIS EST DISCVSSIO RERVM.

XVI.

praeceptum Domini (quod abſit) debet aut docere, aut conſtitue-re, vel iubere: ſed iuſſio eius, vel doctrina, fermentum diuinae iuſtitiae in diſcipulorum mentibus conſpergatur. *Memor ſit ſemper Abbas, quia doctrinae ſuae, vel diſcipulorum obedientiae, vtrarumque rerum in tremendo iudicio DEI facienda erit diſcuſſio.* Sciatque Abbas culpae paſtoris incumbere, quidquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inuenire. Tantum iterum liber erit, ut, ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attri-

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

FACTIS AMPLIVS, QVAM VERBIS.

XVII.

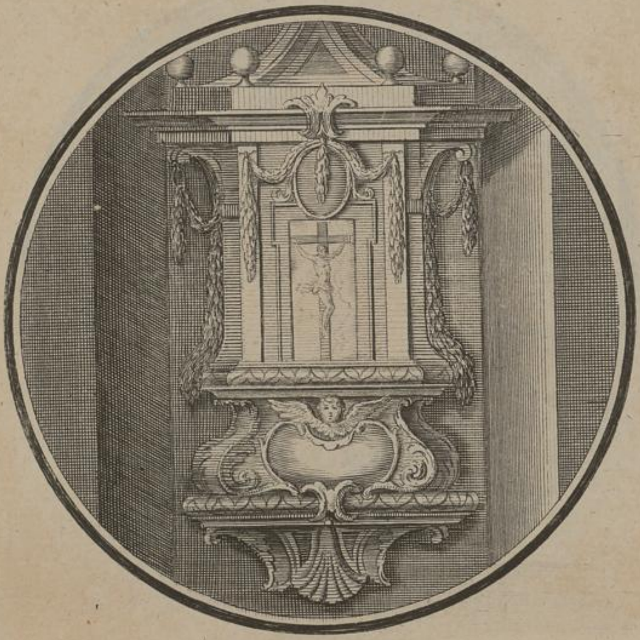

buta, et morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita: paſtor earum in iudicio Domini abſolutus dicat cum propheta Domino: iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam, et ſalutare tuum dixi: ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curae ſuae ouibus poena ſit praeualens ipſa mors. *Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis praeeſſe diſcipulis; id eſt, omnia bona, et ſancta, factis amplius, quam verbis oſtendat:* vt capacibus diſcipulis mandata

Landesbibliothek Oldenburg

AEQVVS IN OMNES.

XVIII.

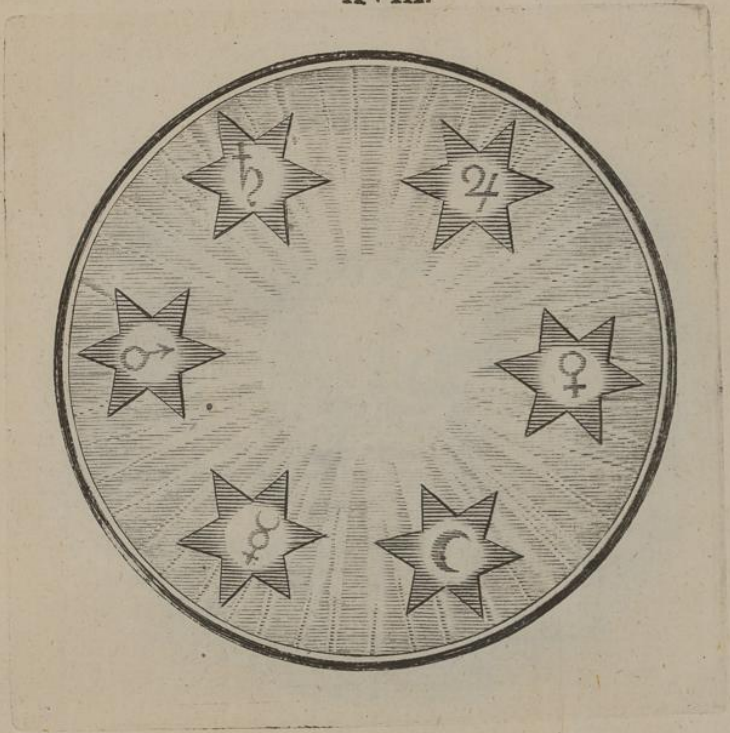

Domini verbis proponat: duris vero corde, et ſimplicioribus factis ſuis diuina praecepta demonſtret. Omnia vero, quae diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda; ne aliis praedicans, ipſe reprobus inueniatur. Nequando dicat illi Devs peccanti: Quare tu enarras iuſtitias meas, et aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu vero odiſti diſciplinam, et proieciſti ſermones meos poſt te. Et qui in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti. *Non ab eo perſona in monaſterio diſcernatur.* Non

SVB VNO DOMINO.

XIX.

vnus plus ametur, quam alius: niſi quem in bonis actibus, aut obedientia inuenerit meliorem. Non praeponatur ingenuus ex ſeruitio conuertenti, niſi alia rationabilis cauſa exiſtat. Quodſi, ita iuſtitia dictante, Abbati viſum fuerit; et de cuiuslibet ordine id faciat: ſin alias, propria teneant loca: quia *ſiue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum ſumus: et ſub vno Domino, aequalem ſeruitutis militiam baiulamus: quia non eſt perſonarum acceptio apud DEVM.* Solummodo in hac parte apud ipſum diſcernimur, ſi meliores aliis

SECVNDVM MERITA.

XX.

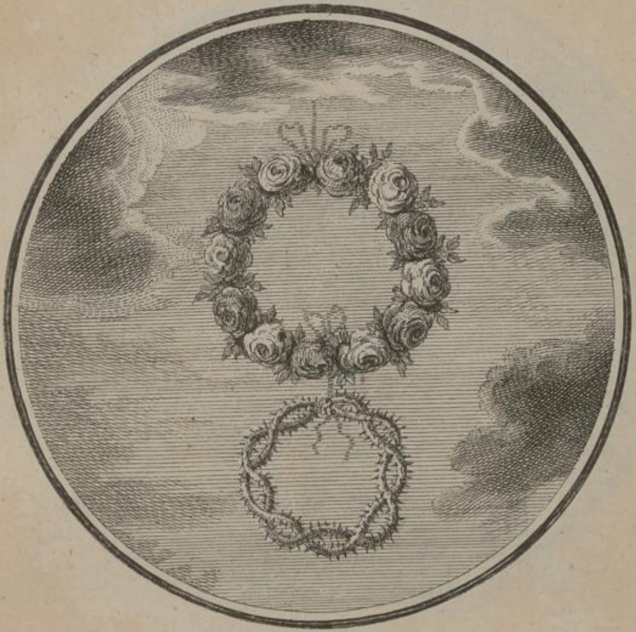

in operibus bonis, et humiles inueniamur. Ergo aequalis ſit ab eo omnibus charitas: vna praebeatur in omnibus, *ſecundum merita*, diſciplina. In doctrina namque ſua Abbas apoſtolicam debet illam ſemper formam ſeruare, in qua dicit: Argue, obſecra, increpa, id eſt, *miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta:* dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum: id eſt indiſciplinatos, et inquietos debet durius arguere: obedientes autem, et mites, et patientes, vt in melius proficiant, obſecrare: negligentes autem,

Landesbibliothek Oldenburg

MOX VT ORIVNTVR.

XXI.

et contemnentes, vt increpet, et corripiat, admonemus. *Neque diſſimulet peccata delinquentium: ſed mox, vt coeperint oriri, radicitus ea, vt praeualet, amputet:* memor periculi Heli ſacerdotis de Silo. Et honeſtiores quidem, atque intelligibiles animos, prima vel ſecunda admonitione verbis corripiat: improbos autem, et duros corde, ac ſuperbos, vel inobedientes, verberum, vel corporis caſtigatione in ipſo initio peccati coerceat: ſciens ſcriptum; ſtultus verbis non corrigitur. Et iterum: Percute filium tuum vir-

OBSECRANDO, INCREPANDO.

XXII.

ga, et liberabis animam eius a morte. Meminiſſe debet ſemper Abbas quod dicitur: et ſcire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur. *Sciatque, quam difficilem, et arduam rem ſuſcepit, regere animas, et multorum ſeruire moribus. Et alium quidem blandimentis, alium vero increpationibus, alium ſuaſionibus, et ſecundum vniuscuiusque qualitatem, vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet, et aptet, vt non ſolum detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur, verum etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.* Ante omnia, ne

ANIMAS ANIMAS.

XXIII.

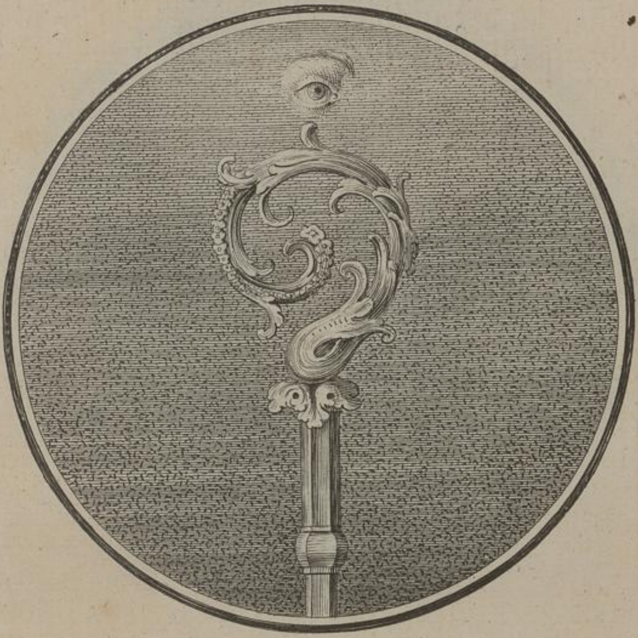

diſſimulans, aut paruipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, plus gerat ſollicitudinem de rebus tranſitoriis, et terrenis, atque caducis: ſed *ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus et rationem redditurus eſt.* Et ne cauſetur de minore forte ſubſtantia, meminerit ſcriptum; primum quaerite regnum Dei, et iuſtitiam eius, et haec omnia adiicientur vobis. Et iterum: Nihil deeſt timentibus eum. *Sciatque, quia qui ſuſcipit animas regendas, paret ſe ad rationem reddendam.* Et quantum ſub cura ſua fra-

Landesbibliothek Oldenburg

PRO SE, ET PRO ALIIS.

XXIV.

trum ſe habere *ſcierit numerum*, *agnoſcat pro certo*, *quia in die iudicii ipſarum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem*, *ſine dubio addita*, *et ſuae animae:* et ita ſemper timens futuram dicuſſionem paſtoris de creditis ouibus, cum de alienis ratiociniis cauet, redditur de ſuis ſollicitus. Et cum de admonitionibus ſuis emendationem aliis ſubminiſtrat, ipſi efficitur a vitiis emendatus. CAPVT III. De adhibendis ad consilivm fratribvs. Quoties aliqua praecipua agenda ſunt in monaſterio, conuocet Abbas

SPIRAT VBI VVLT.

XXV.

omnem congregationem, et dicat ipſe, vnde agitur. Et audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe; et quod vtilius iudicauerit, faciat. *Ideo autem omnes ad conſilium vocari diximus: quia ſaepe iuniori Dominus reuelat, quod melius eſt.* Sic autem dent fratres conſilium cum omni humilitatis ſubiectione, vt non praeſumant procaciter defendere, quod eis viſum fuerit: ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio; vt quod ſalubrius iudicauerit eſſe, ei cuncti obediant. Sed ſicut diſcipulis conuenit obedire magiſtro, ita et ipſum prouide, et

Landesbibliothek Oldenburg

OMNES SEQVANTVR.

XXVI.

iuſte condecet cuncta diſponere. *In omnibus igitur omnes magiſtram ſequantur regulam: neque ab ea temere declinetur a quoquam.* Nullus in monaſterio proprii ſequatur cordis voluntatem; neque praeſumat quisquam cum Abbate ſuo proterue intus, vel foris monaſterium contendere. Quodſi praeſumpſerit, regulari diſciplinae ſubiaceat. Ipſe tamen Abbas cum timore Dei, et obſeruatione regulae omnia faciat; ſciens ſe procul dubio de omnibus iudiciis ſuis aequiſſimo iudici Deo rationem redditurum. Siqua vero minora

Landesbibliothek Oldenburg

TOTA VIRTVTE.

XXVII.

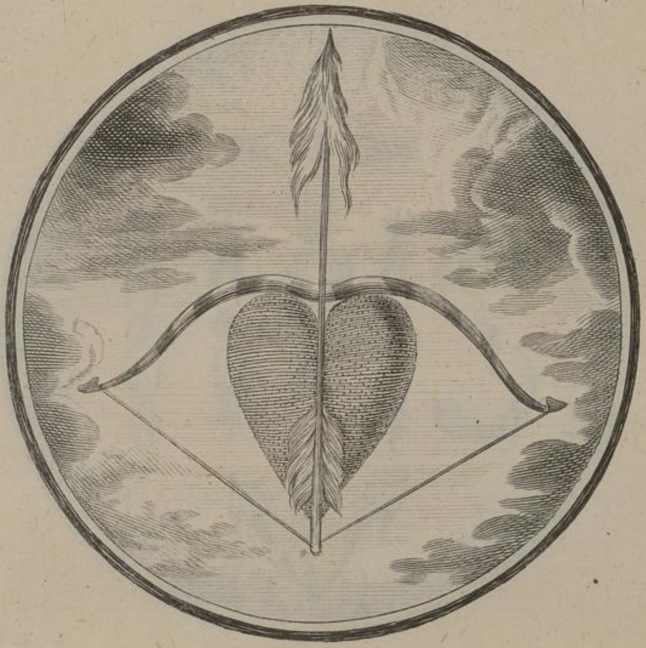

agenda ſunt in monaſterii vtilitatibus, ſeniorum tantum vtatur conſiliis, ſicut ſcriptum eſt: omnia fac cum conſilio, et poſt factum non poenitebis. CAPVT IV. QVAE SINT INSTRVMENTA BONORVM OPERVM? *In primis Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute.* 2. Deinde proximum tanquam ſe ipſum. 3. Deinde non occidere. 4. Non adulterari. 5. Non facere furtum. 6. Non concupiſcere. 7. Non falſum teſtimonium dicere. 8. Honorare omnes homines. 9. Et quod ſibi quis

Landesbibliothek Oldenburg

NIHIL PRAEPONATVR.

XXVIII.

fieri non vult, alii non faciat. 10. Abnegare ſemet ipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum. 11. Corpus caſtigare. 12. Delicias non amplecti. 13. Ieiunium amare. 14. Pauperes recreare. 15. Nudum veſtire. 16. Infirmum viſitare. 17. Mortuum ſepelire. 18. In tribulatione ſubuenire. 19. Dolentem conſolari. 20. A ſaeculi actibus ſe facere alienum. 21. *Nihil amori Chriſti praeponere.* 22. Iram non perficere. 23. Iracundiae tempus non reſeruare. 24. Dolum in corde non tenere. 25. Pacem falſam non dare. 26. Charitatem non derelinque-

Landesbibliothek Oldenburg

BEATI.

XXIX.

re. 27. Non iurare, ne forte periuret. 28. Veritatem ex corde, et ore proferre. 29. Malum pro malo non reddere. 30. Iniuriam non facere; ſed et factam patienter ſufferre. 31. Inimicos diligere. 32. Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere. 33. *Perſecutiones pro iuſtitia ſuſtinere.* 34. Non eſſe ſuperbum. 35. Non vinolentum. 36. Non multum edacem. 37. Non ſomnolentum. 38. Non pigrum. 39. Non murmuroſum. 40. Non detractorem. 41. Spem ſuam Deo committere. 42. Bonum aliquod in ſe cum viderit,

OMNIA LVSTRAT.

XXX.

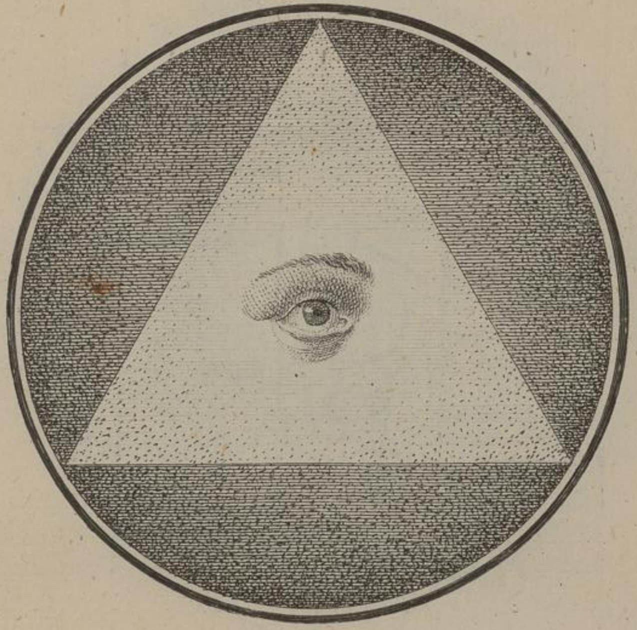

Deo applicet, non ſibi. 43. Malum vero ſemper a ſe factum ſciat, et ſibi reputet. 44. Diem iudicii timere. 45. Gehennam expaueſcere. 46. Vitam aeternam omni concupiſcentia ſpirituali deſiderare. 47. Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere. 48. Actus vitae ſuae omni hora cuſtodire. 49. *In omni loco DEVM ſe reſpicere, pro certo ſcire.* 50. Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere, 51. Et ſeniori ſpirituali patefacere. 52. Os ſuum a malo, et prauo eloquio cuſtodire. 53. Multum loqui non

ETIAMSI (QVOD ABSIT.)

XXXI.

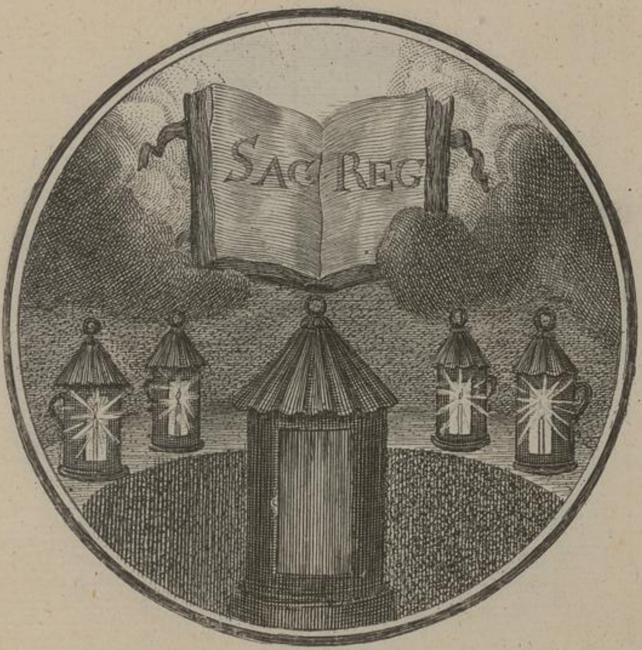

amare. 54. Verba vana aut riſui apta non loqui. 55. Riſum multum, aut excuſſum non amare. 56. Lectiones ſanctas libenter audire. 57. Orationi frequenter incumbere. 58. Mala ſua praeterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipſis malis de cetero emendare. 59. Deſideria carnis non perficere; voluntatem propriam odire. 60. *Praeceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamſi ipſe aliter (quod abſit) agat; memores illud dominicum praeceptum: Quae dicunt facite; quae autem faciunt, facere nolite.* 61. Non

NON, QVIA SCRIPTA, BEANT.

XXXII.

velle dici ſanctum, antequam ſit: ſed prius eſſe, quod verius dicatur. 62. *Praecepta DEI factis quotidie adimplere.* 63. Caſtitatem amare. 64. Nullum odire. 65. Zelum non habere; inuidiam non exercere. 66. Contentionem non amare. 67. Elationem fugere. 68. Seniores venerari. 69. Iuniores diligere. 70. In Chriſti amore pro inimicis orare. 71. Cum diſcordante ante ſolis occaſum in pacem redire. 72. Et de Dei miſericordia numquam deſperare. Ecce haec ſunt inſtrumenta artis ſpiritualis: quae cum fuerint a nobis die, noctuque in-

DILIGENTIBVS.

XXXIII.

ceſſabiliter adimpleta, et in die iudicii reconſignata; illa merces nobis a Domino recompenſabitur, quam ipſe promiſit: *quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quae praeparauit* Devs his, qui diligunt eum. Officina vero, vbi haec omnia diligenter operemur, clauſtra ſunt monaſterii, et ſtabilitas in congregatione. CAPVT V. De obedientia. Primus humilitatis gradus, eſt obedientia ſine mora. Haec conuenit his, qui nihil ſibi a Chriſto carius aliquid exiſtimant propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt, ſeu

Landesbibliothek Oldenburg

MORAM PATI NESCIVNT.

XXXIV.

propter metum gehennae, vel gloriam vitae aeternae: mox vt aliquid imperatum a maiore fuerit, *ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo. De quibus Dominus dixit: in auditu auris obediuit mihi.* Et iterum dicit doctoribus: Qui vos audit, me audit. Ergo hi tales relinquentes ſtatim, quae ſua ſunt, et voluntatem propriam deſerentes, mox ex occupatis manibus, et quod agebant imperfectum relinquentes; vicino obedientiae pede, iubentis vocem factis ſequuntur: et veluti uno momento praedicta magiſtri iuſſio, et

Landesbibliothek Oldenburg

DVCIT AD VITAM.

XXXV.

perfecta diſcipuli opera in velocitate timoris Dei, ambae res communiter citius explicantur; *quibus ad vitam aeternam gradiendi amor incumbit. Ideo anguſtam viam arripiunt: vnde Dominus ait: anguſta via eſt, quae ducit ad vitam: vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſideriis ſuis, et voluptatibus obedientes, ſed ambulantes alieno iudicio, et imperio, in coenobiis degentes, Abbatem ſibi praeeſſe deſiderant.* Sine dubio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, qua dicit: Non veni facere voluntatem meam, ſed eius, qui miſit me. Sed haec ipſa

NON TREPIDE, NON TEPIDE.

XXXVI.

obedientia tunc acceptabilis erit DEO, et dulcis hominibus, ſi, quod iubetur, non trepide, non tarde, non tepide, aut cum murmure, vel cum reſponſo nolentis efficiatur: quia obedientia, quae maioribus praebetur, DEO exhibetur. Ipſe enim dixit: Qui vos audit, me audit. Et cum bono animo a diſcipulis praeberi oportet; quia hilarem datorem diligit DEVS. Nam cum malo animo ſi obediat diſcipulus, et non ſolum ore, verum etiam in corde ſi murmurauerit; etſi impleat iuſſionem, tamen acceptum iam non

Landesbibliothek Oldenburg

VT NON DELINQVAM.

XXXVII.

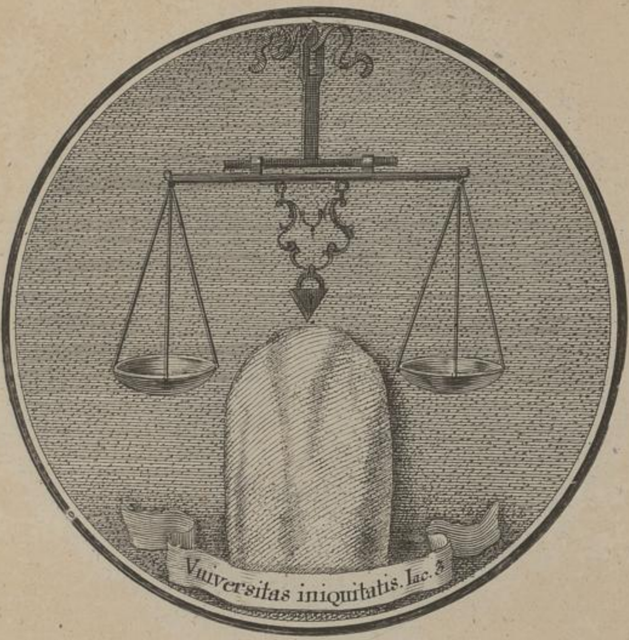

erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facto nullam conſequitur gratiam, immo poenam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit. CAPVT VI. De taciturnitate. *Faciamus, quod ait Propheta: Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea: poſui ori meo cuſtodiam: obmutui, et humiliatus ſum, et ſilui a bonis.* Hic oſtendit Propheta, ſi a bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet tacere; quanto magis a malis verbis propter poenam peccati debet ceſſare. Ergo quamuis

IN MANIBVS LINGVAE.

XXXVIII.

de bonis et ſanctis, et aedificationum eloquiis, perfectis diſcipulis propter taciturnitatis grauitatem rara loquendi concedatur licentia, quia ſcriptum eſt: In multiloquio non effugies peccatum. Et alibi; *Mors, et vita in manibus linguae.* Nam loqui, et docere, magiſtrum condecet; tacere, et audire, diſcipulo conuenit. Et ideo, ſi qua requirenda ſunt a Priore, cum omni humilitate, et ſubiectione reuerentiae requirantur, ne videatur plus loqui, quam expedit. Scurrilitates vero, vel verba otioſa, et riſum mouentia, aeterna clauſura in

HVMILIABITVR.

XXXIX.

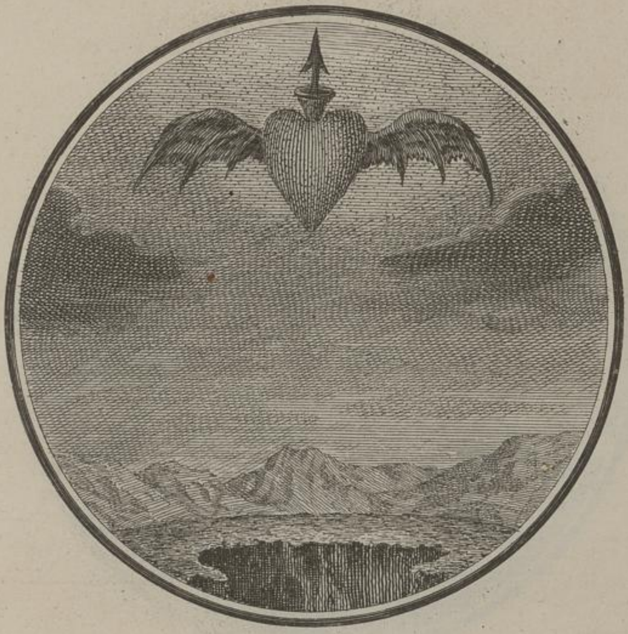

omnibus locis damnamus: et ad talia eloquia diſcipulum aperire os non permittimus. CAPVT VII. De hvmilitate. *Clamat nobis diuina ſcriptura, fratres, dicens: omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur; et qui ſe humiliat, exaltabitur.* Cum haec ergo dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiae: quod ſe cauere Propheta indicat dicens: Domine, non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei, neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Sed quid? ſi non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui ani-

AD SVMMVM PER IMVM.

XL.

mam meam, ſicut ablactatus ſuper matre ſua, ita retribues in animam meam. Vnde fratres *ſi ſummae humilitatis volumus culmen attingere, et ad exaltationem illam caeleſtem, ad quam per praeſentis vitae humilitatem aſcenditur, volumus feliciter peruenire, actibus noſtris aſcendentibus ſcala illa erigenda eſt, quae in ſomnio Iacob apparuit, per quam ei deſcendentes, et aſcendentes Angeli monſtrabantur. Non aliud ſine dubio deſcenſus ille et aſcenſus a nobis intelligitur, niſi exaltatione deſcendere, et humilitate aſcendere.* Scala vero ipſa

CONTEMNENTIBVS.

XLI.

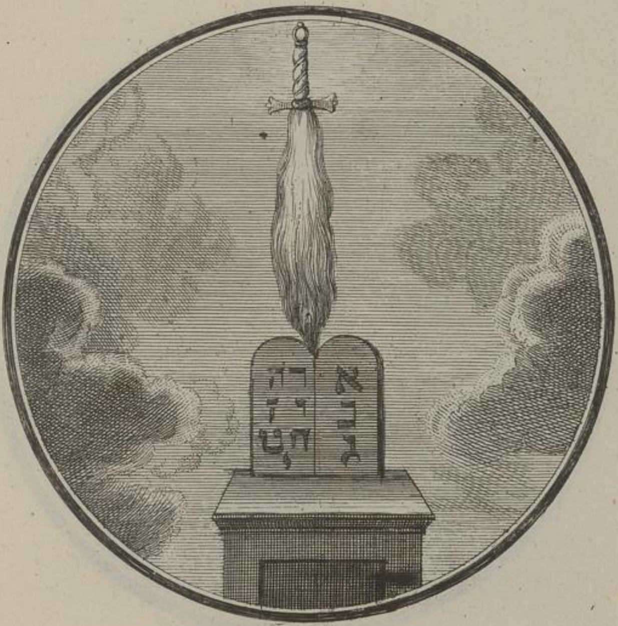

erecta, noſtra eſt vita in ſaeculo: quae humiliato corde a Domino erigitur ad caelum. Latera enim eiusdem ſcalae, dicimus noſtrum eſſe corpus, et animam; in qua latera diuerſos gradus humilitatis, vel diſciplinae euocatio diuina aſcendendos inſeruit. *Primus itaque humilitatis gradus eſt, ſi timorem DEI ſibi ante oculos ſemper ponens, obliuionem omnino fugiat: et ſemper ſit memor omnium, quae praecepit DEVS: et qualiter contemnentes DEVM, in gehennam pro peccatis incidunt*, et vitam aeternam, quae timentibus DEVM praepara-

CVNCTA PATENT.

XLII.

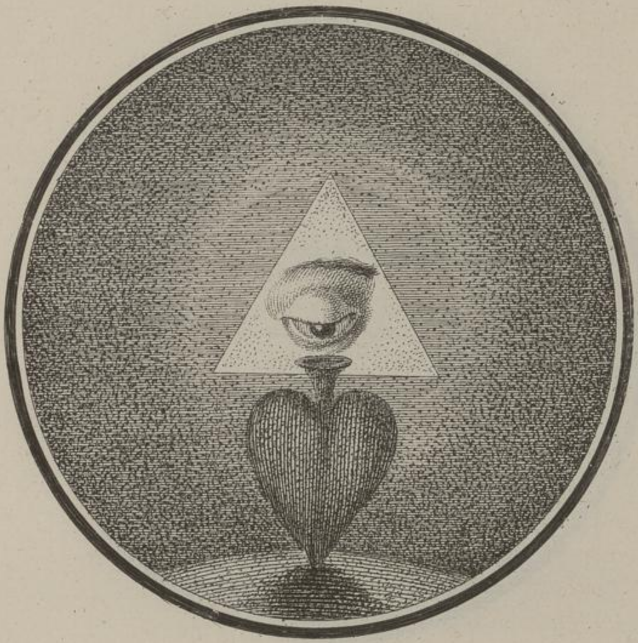

ta eſt, animo ſuo ſemper euoluat. Et cuſtodiens ſe omni hora a peccatis et vitiis, id eſt, cogitationum, linguae, oculorum, manuum, pedum, vel voluntatis propriae; ſed et deſideria carnis amputare feſtinet. *Aeſtimet ſe homo de caelis ſemper a DEO reſpici omni hora, et facta ſua in omni loco ab aſpectu diuinitatis videri, et ab Angelis omni hora renunciari. Demonſtrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationibus noſtris ita DEVM ſemper praeſentem oſtendit, dicens: ſcrutans corda, et renes DEVS.* Et iterum: Dominus nouit cogi-

A LONGE.

XLIII.

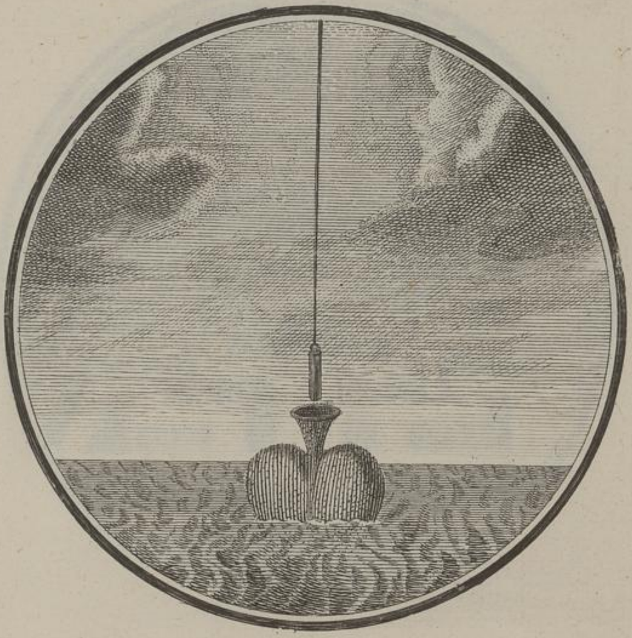

tationes hominum, quoniam vanae ſunt. Et item dicit: *Intellexiſti cogitationes meas a longe*: et quia cogitatio hominis confitebitur tibi. Nam ut ſolicitus ſit circa cogitationes ſuas peruerſas, dicat ſemper vtilis frater in corde ſuo: Tunc ero immaculatus coram eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate mea. Voluntatem vero propriam ita facere prohibemur, cum dicit ſcriptura nobis: Et a voluntatibus tuis auertere. Et iterum: Rogamus Devm in oratione, vt fiat illius voluntas in nobis. Docemur ergo merito non facere

HAVD SEMITA RECTA.

XLIV.

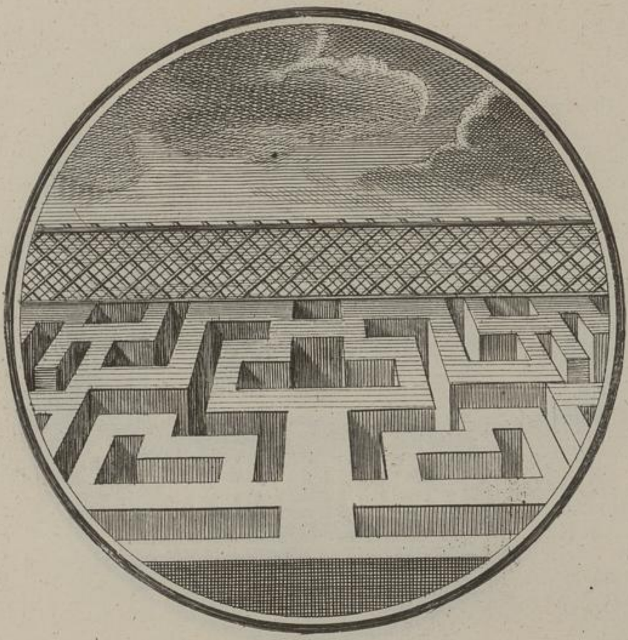

noſtram voluntatem; cum cauemus illud, quod dicit ſancta Scriptura: *ſunt viae, quae videntur hominibus rectae; quarum finis vſque ad profundum inferni demergit.* Et cum item cauemus illud, quod de negligentibus dictum eſt: *Corrupti ſunt, et abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis.* In deſideriis vero carnis ita nobis Devm credamus ſemper eſſe praeſentem, cum dicit Propheta Domino: Ante te eſt omne deſiderium meum. Cauendum ergo ideo malum deſiderium, quia *mors ſecus introitum* delectationis poſita eſt. Vn-

NIHIL LVCRATI INVTILES FACTI.

XLV.

de Scriptura praecipit, dicens: Poſt concupiſcentias tuas non eas. Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos, et malos, et Dominus de caelo ſemper reſpicit ſuper filios hominum, vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens DEVM: et ſi ab Angelis nobis deputatis quotidie die noctuque Domino factori noſtro opera noſtra nunciantur; *cauendum eſt ergo omni hora, fratres, ſicut dicit in Pſalmo Propheta, ne nos declinantes in malo, et inutiles factos, aliqua hora aſpiciat DEVS*, et parcendo nobis in hoc tempore, quia pius eſt, et

O FELIX NECESSITAS!

XLVI.

expectat nos conuerti in melius, ne dicat nobis in futuro: Haec feciſti, et tacui. Secundus humilitatis gradus eſt, ſi propriam quis non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere: ſed vocem illam Domini factis imitetur dicentis: Non veni facere voluntatem meam, ſed ejus, qui miſit me. Item *dicit Scriptura: Voluntas habet poenam, et neceſſitas parit coronam.* Tertius humilitatis gradus eſt, vt quis pro Dei amore omni obedientia ſe ſubdat Maiori; imitans Dominum, de quo dicit Apoſtolus: Factus eſt

Landesbibliothek Oldenburg

A SVMMO CAELO EGRESSIO.

XLVII.

obediens vsque ad mortem. Quartus humilitatis gradus eſt, ſi in ipſa obedientia duris, et contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniuriis, tacita conſcientia patientiam amplectatur: et ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat, dicente Scriptura: Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. Item: *confortetur cor tuum, et ſuſtine Dominum.* Et oſtendens fidelem pro Domino vniuerſa etiam contraria ſuſtinere debere, dicit ex perſona etiam ſufferentium: Propter te morte tota die afficimur: aeſtimati ſu-

Landesbibliothek Oldenburg

DVRANDVM SVB DVRIS.

XLVIII.

mus vt oues occiſionis. Et ſecuri de ſpe retributionis diuinae, ſubſequuntur gaudentes, et dicentes: *Sed in his omnibus ſuperamus propter eum, qui dilexit nos.* Et item alio loco Scriptura: *Probaſti nos*, inquit, *DEVS: igne nos examinaſti, ſicut igne examinatur argentum:* Induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro. Et vt oſtendat ſub Priore debere nos eſſe, ſubſequitur dicens: Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra. Sed et praeceptum Domini in aduerſis, et in iniuriis per patientiam adim-

INTIMA PANDIT.

XLIX.

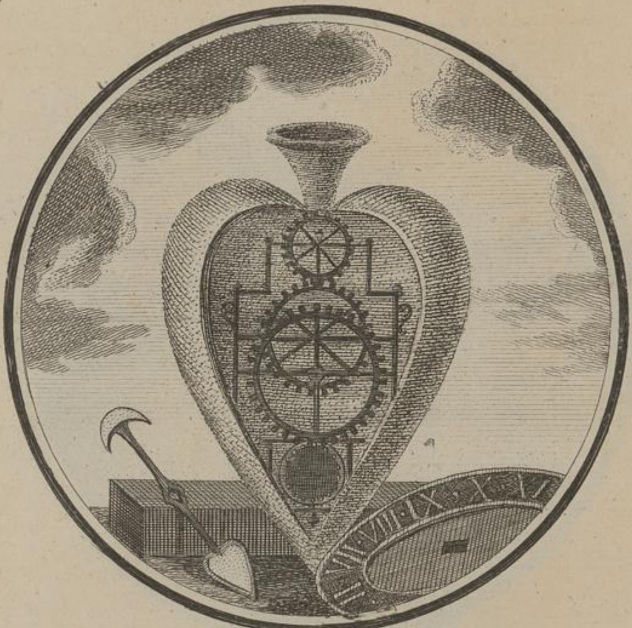

plentes, qui percuſſi in maxillam, praebent et aliam: auferenti tunicam, dimittunt et pallium: angariati milliario, vadunt et duo: cum Paulo Apoſtolo falſos fratres ſuſtinent, et perſecutionem: et maledicentes ſe benedicunt. *Quintus humilitatis gradus eſt, ſi omnes cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, vel mala a ſe abſconſe commiſſa, per humilem confeſſionem Abbati non celauerit ſuo. Hortatur nos de hac re Scriptura, dicens: Reuela Domino viam tuam, et ſpera in eum.* Et item dicit: confitemini Domino,

SVFFICIVNT.

L.

quoniam bonus, quoniam in ſaeculum miſericordia eius. Et item Propheta: Delictum meum cognitum tibi feci, et iniuſtitias meas non operui: Dixi pronunciabo aduerſum me iniuſtitias meas Domino; et tu remiſiſti impietatem cordis mei. *Sextus humilitatis gradus eſt, ſi omni vilitate, vel extremitate contentus ſit monachus:* et ad omnia, quae ſibi iniunguntur velut operarium malum, et indignum ſe iudicet, dicens ſibi cum Propheta: Ad nihilum redactus ſum, et neſciui: vt iumentum factus ſum apud te, et ego

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

QVAEVIS EODEM.

LI.

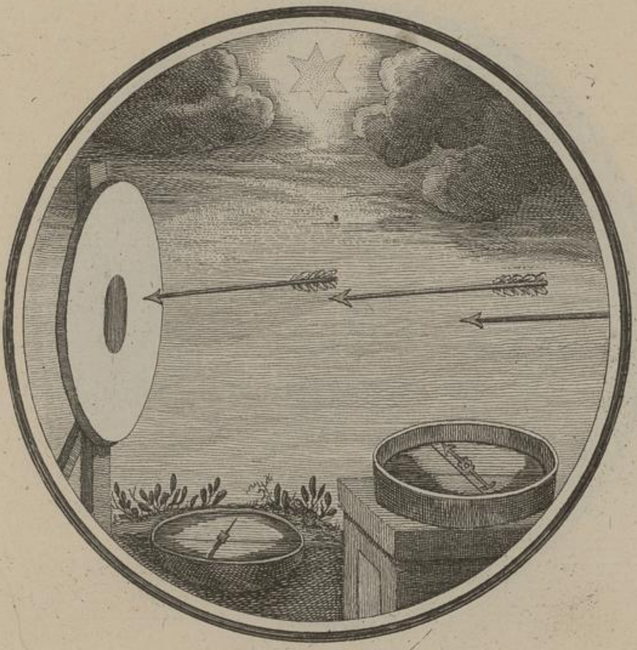

ſemper tecum. Septimus humilitatis gradus eſt, ſi omnibus ſe inferiorem, et viliorem non ſolum ſua lingua pronunciet, ſed etiam intimo cordis credat affectu, humilians ſe, et dicens cum Propheta: Ego autem ſum vermis, et non homo: opprobrium hominum, et abiectio plebis: exaltatus ſum, et humiliatus, et confuſus. Et item: Bonum mihi, quod humiliaſti me, vt diſcam mandata tua. *Octauus humilitatis gradus eſt, ſi nihil agat monachus, niſi quod communis monaſterii regula, vel Maiorum cohortantur exempla.* Nonus humili-

DAT TANTVM QVAESITA SONVM.

LII.

tatis gradus eſt, ſi *linguam ad loquendum prohibeat monachus: et taciturnitatem habens, vſque ad interrogationem non loquatur, monſtrante Scriptura: quia in multiloquio non effugitur peccatum. Et quia vir linguoſus non dirigitur ſuper terram.* Decimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſit facilis ac promtus in riſu, quia ſcriptum eſt: Stultus in riſu exaltat vocem ſuam. Vndecimus humilitatis gradus eſt, ſi, cum loquitur monachus, leniter et ſine riſu, humiliter cum grauitate, vel pauca verba, et rationabilia lo-

Landesbibliothek Oldenburg

ABYSSVS MVLTA.

LIII.

quatur: et non ſit clamoſus in voce; ſicut ſcriptum eſt: Sapiens verbis innoteſcit paucis. Duodecimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſolum corde *Monachus*, ſed etiam ipſo corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet; id eſt, in opere, in oratorio, in monaſterio, in horto, in via, in agro: vel vbicunque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſit ſemper capite, defixis in terram aſpectibus; *reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio DEI repraeſentari aeſtimet*; dicens ſibi in corde

Landesbibliothek Oldenburg

HAVD PRIVS ABSQVE METV.

LIV.

ſemper illud, quod publicanus ille euangelicus, fixis in terram oculis, dixit: Domine non ſum dignus, ego peccator, leuare oculos meos ad caelos. Et iterum cum Propheta: incuruatus, et humiliatus ſum vſquequaque. Ergo his omnibus *humilitatis gradibus aſcenſis, monachus mox ad caritatem DEI perueniet illam, quae perfecta foras mittit timorem: per quam vniuerſa, quae prius non ſine formidine obſeruabat, absque vllo labore velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire;* non iam timore gehennae, ſed

Landesbibliothek Oldenburg

DEFAECATO AERE SVRGIT.

LV.

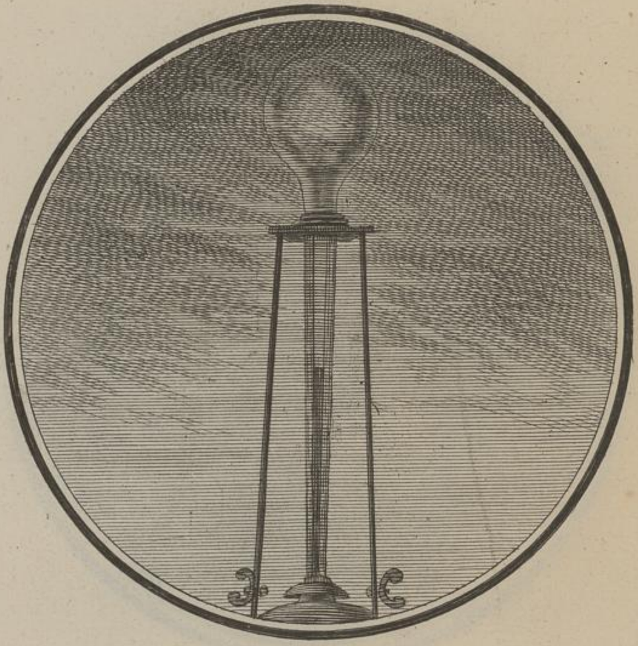

amore Chriſti, et conſuetudine ipſa bona, et delectatione virtutum, quae Dominus iam in operarium ſuum mundum a vitiis, et peccatis, Spiritu ſancto dignabitur demonſtrare. CAPVT VIII. De officiis divinis in noctibvs. Hiemis tempore, id eſt, a Calendis Novembris vſque ad Paſcha, iuxta conſiderationem rationis octaua hora noctis ſurgendum eſt; vt modice amplius de media nocte pauſetur, et iam *digeſti ſurgant*. Quod vero reſtat poſt vigilias a fratribus, qui pſalterii, vel lectionum aliquid indigent,

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

INTENDENDO, APERIENDO.

LVI.

meditationi inſeruiatur. A Paſcha autem vſque ad ſupradictas Calendas Nouembris, ſic temperetur hora Vigiliarum agenda; paruiſſimo interuallo, quo fratres ad neceſſaria naturae exeant, cuſtodito, mox Matutini, qui incipiente luce agendi ſunt, ſubſequantur. CAPVT IX. QVANTI PSALMI DICENDI SINT NOCVTRNIS HORIS. Hiemis tempore, praemiſſo in primis verſu, *DEVS in adiutorium meum intende*, Domine ad adiuuandum me feſtina: in ſecundo ter dicendum eſt: *Domine labia mea aperies*, et os meum an-

SEDATIS ANIMIS.

LVII.

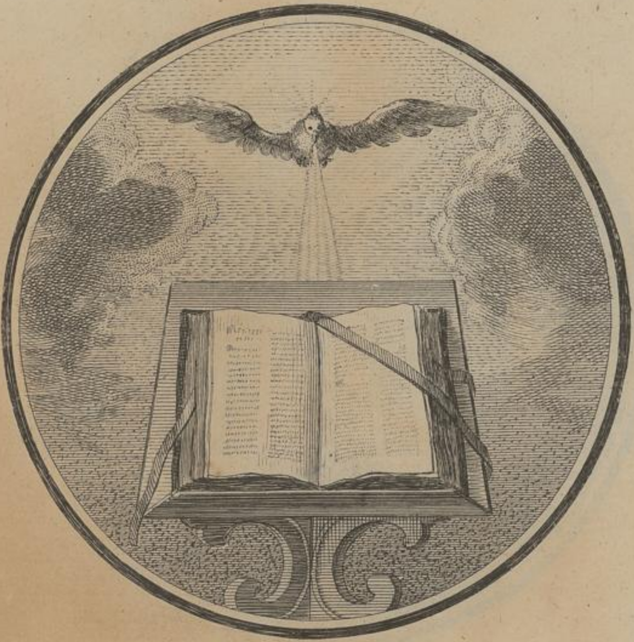

nunciabit laudem tuam. Cui ſubiungendus eſt tertius Pſalmus, et Gloria. Poſt hunc Pſalmus nonageſimus quartus, cum Antiphona, aut certe decantandus. Inde ſequatur Ambroſianum: deinde ſex Pſalmi cum Antiphonis. Quibus dictis, dicto verſu benedicat Abbas. Et *ſedentibus omnibus* in ſcamnis, *legantur* viciſſim a fratribus in codice ſuper analogium tres *Lectiones*, inter quas et tria Reſponſoria cantantur. Duo Reſponſoria ſine Gloria dicantur: poſt tertiam vero Lectionem, qui cantat, dicat Gloria. Quam dum incipit

EX VTROQVE SALVS.

LVIII.

cantor dicere, mox omnes de ſedilibus ſuis ſurgant ob honorem, et reuerentiam ſanctae Trinitatis. *Codices autem legantur in vigiliis tam veteris teſtamenti, quam noui diuinae auctoritatis:* ſed et expoſitiones earum, quae à nominatiſſimis Doctoribus orthodoxis, et catholicis Patribus factae ſunt. Poſt has vero tres Lectiones cum Reſponſoriis ſuis, ſequantur reliqui ſex pſalmi cum Alleluia canendi. Poſt hos Lectio Apoſtoli ſequatur ex corde recitanda, et Verſus, et ſupplicatio Litaniae, id

NVNQVAM MINVS.

LIX.

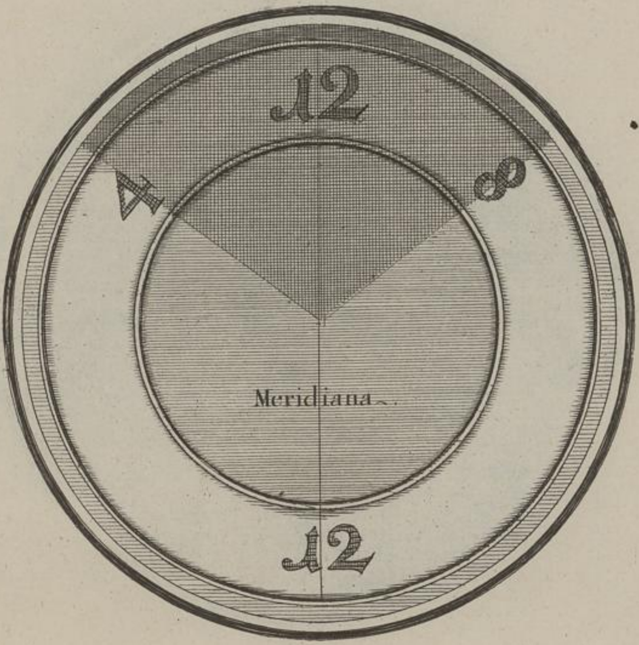

eſt, Kyrie eleiſon: et ſic finiantur Vigiliae nocturnae. CAPVT X. QVALITER AESTATIS TEMPORE AGATVR NOCTVRNA LAVS. A Paſcha autem vſque ad Calendas Nouembris, *omnis (ut ſupra dictum eſt) pſalmodiae quantitas teneatur:* excepto quod Lectiones in codice, propter breuitatem noctium, minime legantur: ſed pro ipſis tribus Lectionibus vna de veteri teſtamento memoriter dicatur, quam breue Reſponſorium ſubſequatur: et reliqua omnia, ut dictum eſt, impleantur; id eſt, vt *nunquam minus* a duodecim

SOMNOLENTOS INCREPAT.

LX.

Pſalmorum quantitate ad Vigilias nocturnas dicatur: exceptis tertio, et nonageſimo quarto Pſalmo. CAPVT XI. QVALITER DOMINICIS DIEBVS VIGILIAE AGANTVR. *Dominico die temporius ſurgatur ad vigilias.* In quibus Vigiliis teneatur menſura; id eſt modulatis, vt ſupra diſpoſuimus, ſex Pſalmis, et Verſu, reſidentibus cunctis diſpoſite, et per ordinem in ſubſelliis, legantur in codice, vt ſupra diximus, quatuor Lectiones cum Reſponſoriis ſuis. Vbi tantum in quarto Reſponſorio dicatur a cantante Gloria: quam dum

INCESSABILI VOCE SSS.

LXI.

incipit, mox omnes cum reuerentia ſurgant. Poſt quas Lectiones ſequantur ex ordine alii ſex Pſalmi cum Antiphonis, ſicut anteriores, et Verſus. Poſt quos iterum legantur aliae quatuor Lectiones cum Reſponſoriis ſuis, ordine, quo ſupra. Poſt quas dicantur tria Cantica de Prophetis, quae inſtituerit Abbas: quae Cantica cum Alleluia pſallantur. Dicto etiam Verſu, et benedicente Abbate legantur aliae quatuor Lectiones de nouo teſtamento, ordine, quo ſupra. Poſt quartum autem Reſponſorium *incipiat Abbas Hymnum, Te DEVM*

CVM HONORE.

LXII.

laudamus. Quo perdicto *legat Abbas Lectionem de Euangelio cum honore, et tremore ſtantibus omnibus.* Qua perlecta reſpondeant omnes, Amen. Et ſubſequatur mox Abbas Hymnum, Te decet laus. Et data benedictione, incipiant Matutinos. Qui ordo Vigiliarum omni tempore tam aeſtatis, quam hiemis aequaliter in die Dominico teneatur: niſi forte (quod abſit) tardius ſurgant, aliquid de Lectionibus breuiandum eſt, aut Reſponſoriis: quod tamen omnino caueatur, ne proueniat. Quod ſi contigerit, digne inde ſatisfaciat

Landesbibliothek Oldenburg

IN SANCTITATE, ET IVSTITIA.

LXIII.

Deo in Oratorio, per cuius euenerit neglectum. CAPVT XII. Qvomodo matvtinorvm solemnitas agatvr. In Matutinis Dominico die inprimis dicatur ſexageſimus ſextus Pſalmus ſine Antiphona indirectum. Poſt quem dicatur quiquageſimus cum Alleluia. Poſt quem dicatur centeſimus ſeptimus decimus, et ſexageſimus ſecundus. Inde Benedictiones, et Laudes: Lectio vna de Apocalypſi ex corde, et Reſponſorium, et Ambroſianum: Verſus, *Canticum de Euangelio,* Litania, et completum eſt. CAPVT XIII. Pri-

PVRGAT, ILLVMINAT, VNIT.

LXIV.

VATIS DIEBVS QVALITER MATVTINI AGANTVR. Diebus autem priuatis Matutinorum ſolemnitas ita agatur, id eſt, vt ſexageſimus ſextus Pſalmus dicatur ſine Antiphona, ſubtrahendo modice ſicut Dominica: vt *omnes occurant ad quinquageſimum*, qui cum Antiphona dicatur. Poſt quem alii duo Pſalmi dicantur ſecundum conſuetudinem; id eſt ſecunda feria, quintus, et triceſimus quintus: Tertia feria quadrageſimus ſecundus, et quinquageſimus ſextus: Quarta feria ſexageſimus tertius, et ſexageſimus quartus: Quinta feria octoge-

AD DIRIGENDOS PEDES IN VIAM PACIS.

LXV.

ſimus ſeptimus et octogeſimus nonus: Sexta feria ſeptuageſimus quintus, et nonageſimus primus. Sabbato autem centeſimus quadrageſimus ſecundus, et Canticum Deuteronomii, quod diuidatur in duas Glorias. Nam ceteris diebus Canticum vnumquodque die ſuo ex Prophetis, ſicut pſallit Eccleſia Romana, dicatur. Poſt haec ſequantur Laudes; deinde Lectio vna Apoſtoli memoriter recitanda, Reſponſorium, Ambroſianum, Verſus, *Canticum de Euangelio,* Litania, et completum eſt. Plane agenda Matutina, vel Veſpertina

DELENDO DELEBIS.

LXVI.

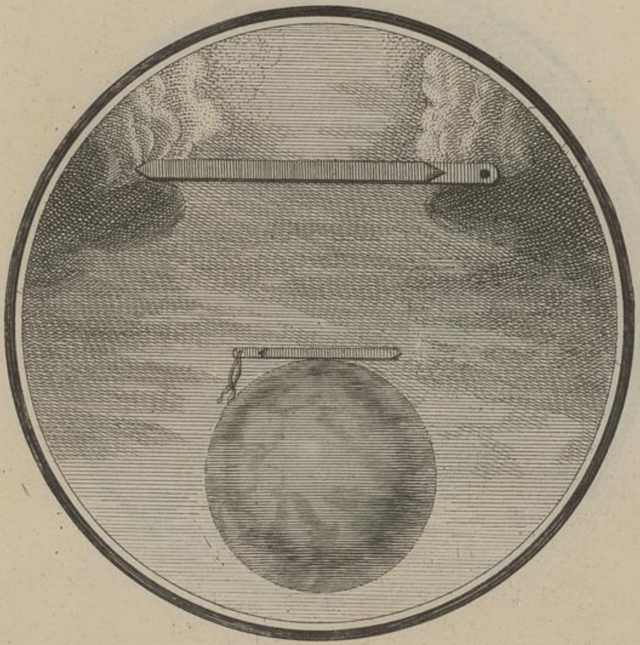

non tranſeat aliquando, niſi *in vltimo per ordinem Oratio Dominica omnibus audientibus dicatur a Priore, propter ſcandalorum ſpinas, quae oriri ſolent, vt conuenti per ipſius orationis ſponſionem, qua dicunt, dimitte nobis, ſicut et nos dimittimus; purgent ſe ab huiusmodi vitio.* Ceteris vero agendis vltima pars eius orationis dicatur: vt ab omnibus reſpondeatur, ſed libera nos a malo. CAPVT XIV. In natalitiis sanctorvm qvaliter agantvr vigiliae. In Sanctorum vero feſtiuitatibus, vel omnibus ſolemnitatibus, ſicut

CAVSA NOSTRAE LAETITIAE.

LXVII.

diximus Dominico die agendum, ita agatur; excepto quod Pſalmi aut Antiphonae, vel Lectiones ad ipſum diem pertinentes, dicantur Modus autem ſupra ſcriptus teneatur. CAPVT XV. ALLELVIA QVIBVS TEMPORIBVS DICATVR. *A Sancto Paſcha vsque ad Pentecoſten ſine intermiſſione dicatur Alleluia, tam in Pſalmis, quam Reſponſoriis.* A Pentecoſte autem vsque ad caput Quadrageſimae omnibus noctibus cum ſex poſterioribus Pſalmis tantum ad Nocturnas dicatur. Omni vero Dominica extra Quinquageſimam Cantica Ma-

SERVITVTI SACRA.

LXVIII.

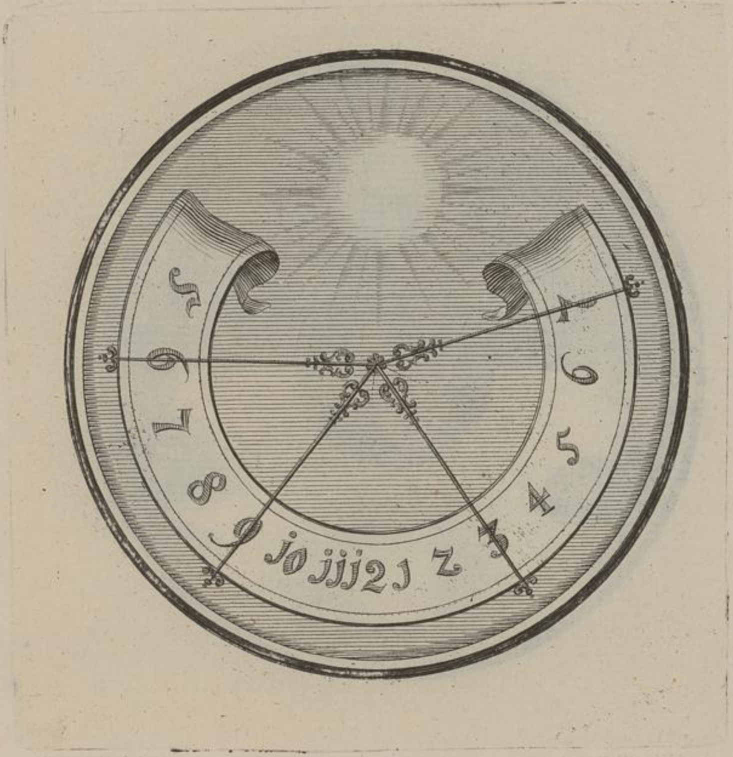

tutini, Prima, Tertia, Sexta, Nonaque, cum Alleluia dicantur: Veſpera vero cum Antiphona: Reſponſoria vero nunquam dicantur cum Alleluia, niſi a Paſcha vsque ad Pentecoſten. CAPVT XVI. QVALITER DIVINA OPERA PER DIEM AGANTVR. *Vt ait Propheta: Septies in die laudem dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacratus numerus a nobis ſic implebitur, ſi Matutini, Primae, Tertiae, Sextae, Nonae, Veſperae, Completoriique tempore noſtrae ſeruitutis officia perſoluamus, quia de his horis diurnis dixit: Septies in die laudem dixi tibi.*

SPONSVS VENIT!

LXIX.

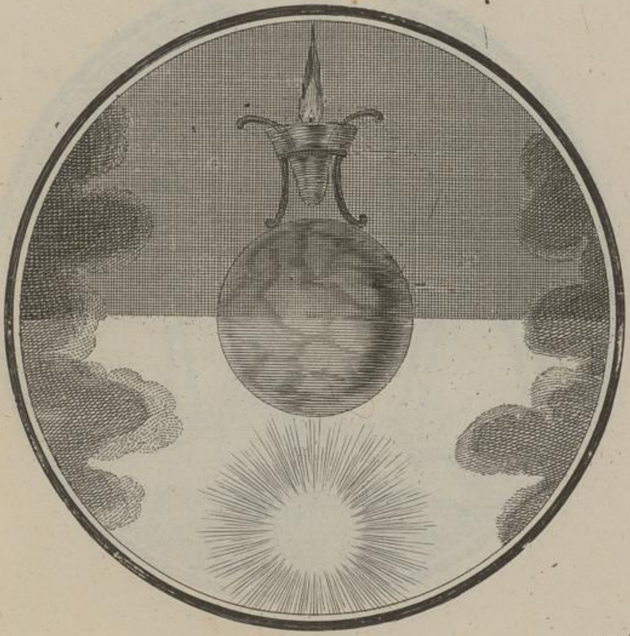

Nam de nocturnis Vigiliis idem ipſe *Propheta ait : Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. Ergo* his temporibus referamus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiae ſuae; id eſt, Matutinis, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, Completorio, *et nocte ſurgamus ad confitendum ei.* CAPVT XVII. Qvot psalmi per easdem horas canendi svnt. Iam de Nocturnis, vel Matutinis digeſſimus ordinem pſalmodiae: nunc de ſequentibus Horis videamus. Prima hora dicantur Pſalmi tres, ſingillatim et non ſub vna

Landesbibliothek Oldenburg

FORTIORI FORTIORA.

LXX.

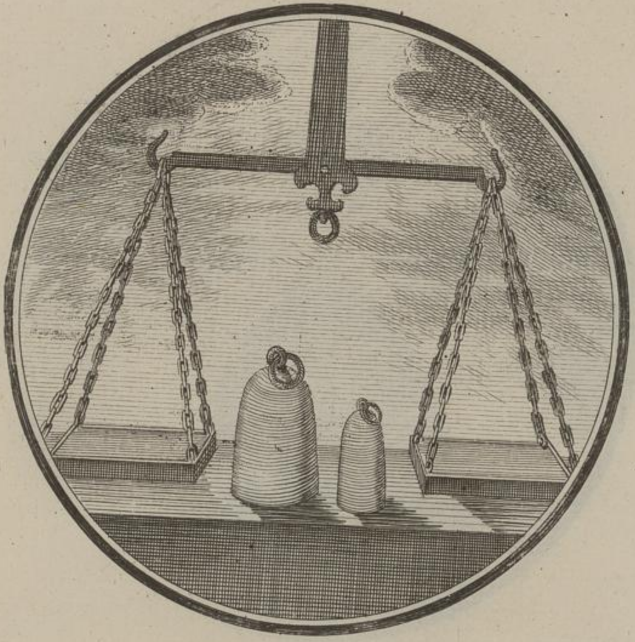

Gloria. Hymnus eiusdem Horae, poſt Verſum Devs in adiutorium meum intende; antequam Pſalmi incipiantur. Poſt expletionem vero trium Pſalmorum, recitetur Lectio vna, Verſus, et Kyrie eleiſon, et miſſae ſint. Tertia vero, Sexta, et Nona, eodem ordine celebretur Oratio, id eſt Verſus, Hymni earundem Horarum terni Pſalmi, Lectio, et Verſus, Kyrie eleiſon: et miſſae ſint. *Si maior congregatio fuerit, cum Antiphonis: ſi vero minor, in directum pſallantur.* Veſpertina autem ſynaxis, quatuor Pſalmis cum An-

EXALTAVIT HVMILES.

LXXI.

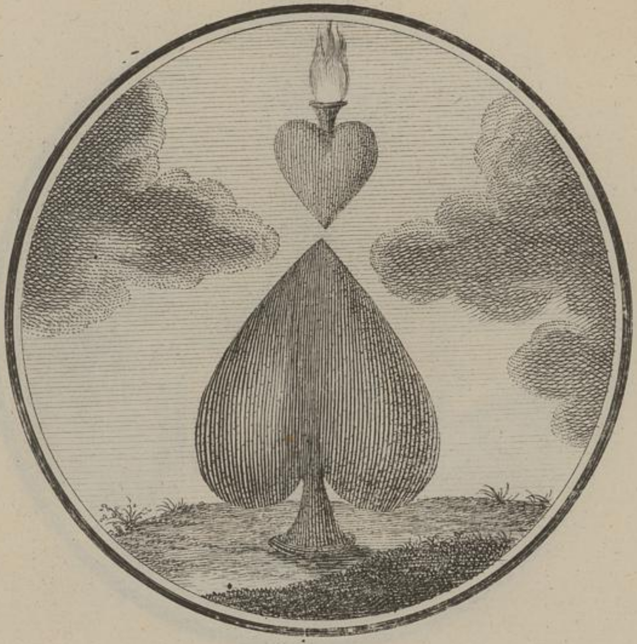

tiphonis terminetur, poſt quos Pſalmos Lectio recitanda eſt; inde Reſponſorium, Ambroſianum, Verſus, *Canticum de Euangelio*, Litania, et oratio Dominica, et fiant miſſae. Completorium autem trium Pſalmorum dictione terminetur. Qui Pſalmi directanei ſine Antiphona dicendi ſunt. Poſt quos Hymnus eiusdem Horae, Lectio vna, Verſus, Kyrie eleiſon, benedictio, et poſt Miſſae fiant. CAPVT XVIII. Qvo ordine ipsi psalmi dicendi svnt. In primis ſemper diurnis horis dicatur Verſus Devs in adiutori-

BEATI, QVI AMBVLANT IN LEGE.

LXXII.

um meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina: et Gloria. Inde Hymnus vniuscuiusque Horae. Deinde *Prima hora Dominica dicenda quatuor capitula Pſalmi centeſimi octaui decimi.* Reliquis vero horis, id eſt Tertia, Sexta, vel Nona, terna capitula ſupraſcripti Pſalmi centeſimi octaui decimi dicantur. Ad Primam autem ſecundae feriae dicantur tres Pſalmi, id eſt, primus, ſecundus, et ſextus: et ita per ſingulos dies ad Primam, vsque ad Dominicam dicantur per ordinem terni Pſalmi, vsque ad

IN VIRTVTE TVA.

LXXIII.

nonum decimum Pſalmum. Ita ſane, vt nonus Pſalmus, et ſeptimus decimus diuidantur in binas Glorias. Et ſic fiat, vt *ad vigilias Dominica ſemper a viceſimo incipiatur.* Ad Tertiam vero, Sextam, et Nonam ſecundae feriae nouem capitula, quae reſidua ſunt de centeſimo decimo octauo Pſalmo, ipſa terna per easdem Horas dicantur. Expenſo igitur Pſalmo centeſimo octauo decimo duobus diebus; id eſt Dominico, et ſecunda feria: tertia feria iam ad Tertiam, Sextam, vel Nonam pſallantur terni Pſalmi a cente-

ASCENDENDO, DESCENDENDO.

LXXIV.
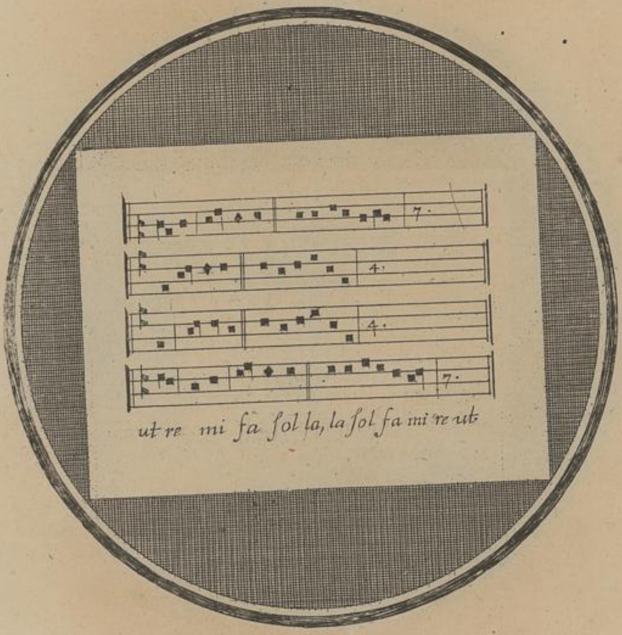
ſimo nono decimo vsque ad centeſimum viceſimum ſeptimum; id eſt Pſalmi nouem. Quique Pſalmi ſemper vſque ad Dominicam per easdem horas itidem repetantur. Hymnorum nihilominus, Lectionum, vel Verſuum diſpoſitione vniformi, cunctis diebus ſeruata. Et ita ſcilicet, vt ſemper Dominica a centeſimo octauo decimo incipiatur. *Veſpera* autem *quotidie quatuor Pſalmorum modulatione canatur.* Qui Pſalmi incipiantur a centeſimo nono vsque ad centeſimum quadrageſimum ſeptimum: exceptis his qui

DIVISVM GEMINAT.

LXXV.

in diuerſis Horis ex eis ſequeſtrantur; id eſt a centeſimo ſeptimo decimo vsque ad centeſimum viceſimum ſeptimum, et centeſimo triceſimo tertio, et centeſimo quadrageſimo ſecundo. Reliqui omnes in Veſpera dicendi ſunt. Et *quia minus veniunt tres Pſalmi: ideo diuidendi ſunt, qui in numero ſupraſcripto fortiores inueniuntur:* id eſt centeſimus triceſimus octauus, et centeſimus quadrageſimus tertius, et centeſimus quadrageſimus quartus. Centeſimus vero ſextus decimus, quia paruus eſt, cum centeſimo quin-

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

REPETANTVR QVOTIDIE.

LXXVI.

to decimo coniungatur. Digeſto ergo ordine Pſalmorum Veſpertinorum, reliqua, id eſt, Lectiones, Reſponſoria, Hymni, Verſus, vel Cantica, ſicut ſupra taxauimus, impleantur. *Ad Completorium vero iidem Pſalmi repetantur quotidie*; *id eſt quartus, nonageſimus, et centeſimus trigeſimus tertius.* Diſpoſito ordine pſalmodiae diurnae, reliqui omnes Pſalmi, qui ſuperſunt, aequaliter diuidantur in ſeptem noctium Vigilias, partiendo ſcilicet, qui inter eos prolixiores ſunt Pſalmi, et duodecim per vnam quamque con-

NVLLA DIES SINE LINEA.

LXXVII.

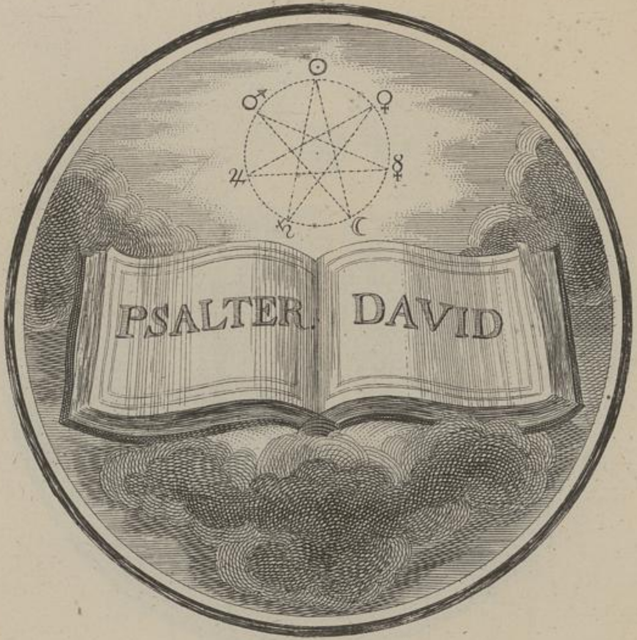

ſtituantur noctem. Hoc praecipue commonentes, vt ſi cui forte haec diſtributio Pſalmorum diſplicuerit, ordinet, ſi melius aliter judicauerit: dum *omnimodis id attendatur, vt omni hebdomada Pſalterium ex integro, numero centum quinquaginta Pſalmorum pſallatur, et Dominico die ſemper a capite repetatur ad Vigilias: quia nimis iners deuotionis ſuae ſeruitium oſtendunt monachi, qui minus a Pſalterio cum Canticis conſuetudinariis per ſeptimanae circulum pſallunt:* cum legamus ſanctos Patres noſtros vno die hoc

Landesbibliothek Oldenburg

SVPER BONOS, ET MALOS.

LXXVIII.

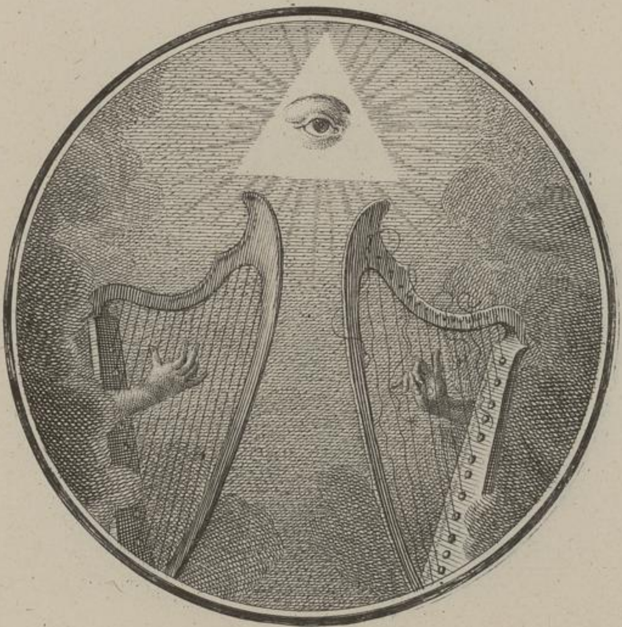

ſtrenue impleuiſſe, quod nos tepidi vtinam ſeptimana integra perſoluamus. CAPVT XIX. De disciplina psallendi. *Vbique credimus diuinam eſſe praeſentiam, et oculos Domini in omni loco ſpeculari bonos et malos: maxime tamen hoc ſine aliqua dubitatione credamus, cum ad opus diuinum aſſiſtimus. Ideo ſemper memores ſimus, quod ait Propheta: Seruite Domino in timore. Et iterum, Pſallite ſapienter.* Et in conſpectu Angelorum pſallam tibi. Ergo conſideremus, qualiter oporteat nos in conſpectu diuinitatis,

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

VIS GEMINATA TRAHIT.

LXXIX.

et Angelorum eius eſſe: et ſic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtrae. CAPVT XX. De reverentia orationis. Si cum hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non praeſumimus niſi cum humilitate, et reuerentia: quanto magis Domino Deo vniuerſorum cum omni humilitate, et puritatis deuotione ſupplicandum eſt? Et *non in multi loquio, ſed in puritate cordis, et compunctione lacrymarum nos exaudiri ſciamus.* Et ideo breuis debet eſſe, et pura oratio, niſi forte ex affectu inſpirationis

SINE NAEVO.

LXXX.

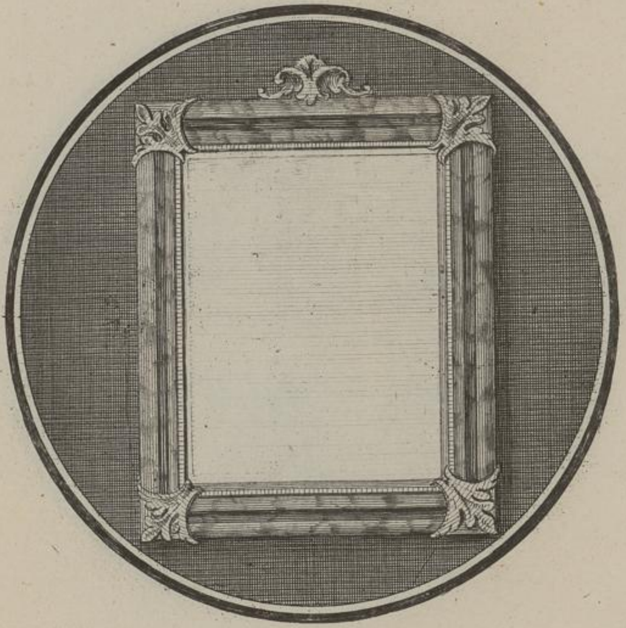

diuinae gratiae protendatur. In Conuentu tamen omnino breuietur oratio; et facto ſigno a Priore, omnes pariter ſurgant. CAPVT XXI. De decanis monasterii. Si maior fuerit Congregatio, *eligantur de ipſis fratres boni teſtimonii, et ſanctae conuerſationis, et conſtituantur Decani:* qui ſollicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas in omnibus, ſecundum mandata Dei, et praecepta Abbatis ſui. Qui Decani tales eligantur, *in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua.* Et non eligantur per ordinem, ſed ſecundum vitae

OBEST, NON PRODEST.

LXXXI.

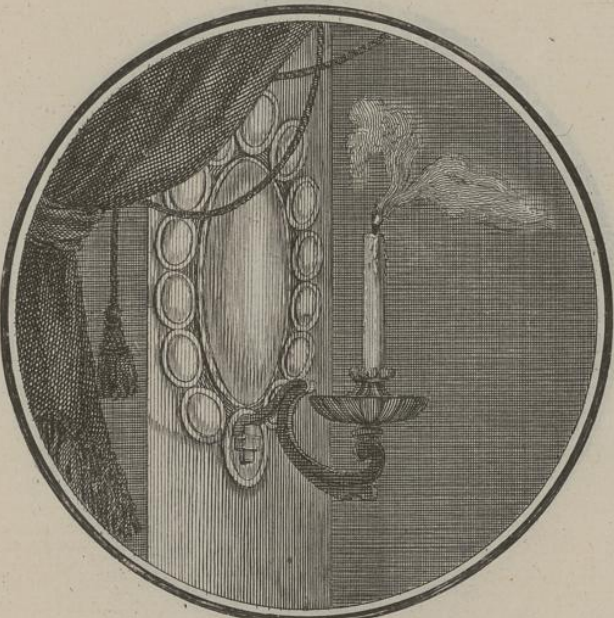

meritum, et ſapientiae doctrinam. *Quique Decani ſi ex eis aliqua forte quis inflatus ſuperbia repertus fuerit reprehenſibilis, correptus ſemel, et iterum, et tertio, ſi emendare noluerit, deiiciatur: et alter in loco eius, qui dignus eſt, ſubrogetur. Et de Praepoſito eadem conſtituimus.* CAPVT XXII. QVOMODO DORMIANT MONACHI. Singuli per ſingula lecta dormiant. Lectiſternia pro modo conuerſationis ſecundum diſpenſationem Abbatis ſui accipiant. Si poteſt fieri, omnes in vno loco dormiant: ſi autem multitudo non ſinit;

ET NOCTE TENVISSE IVVAT.

LXXXII.

deni, aut viceni cum Senioribus, qui ſuper eos ſolliciti ſint, pauſent. Candela iugiter in eadem cella ardeat vsque mane. *Veſtiti dormiant*, et cincti cingulis, aut funibus; et cultellos ſuos ad latus ſuum non habeant, cum dormiunt, ne forte per ſomnium vulnerentur dormientes: et *vt parati ſint monachi ſemper; et facto ſigno* absque mora ſurgentes feſtinent inuicem ſe praeuenire *ad opus DEI*, cum omni tamen grauitate, et modeſtia. Adoleſcentiores fratres iuxta ſe non habeant lectos, ſed permixti cum

ADMONENDVM, OBIVRGANDVM.

LXXXIII.

Senioribus. Surgentes vero ad opus Dei, inuicem ſe moderate cohortentur propter ſomnolentorum excuſationes. CAPVT XXIII. De excommvnicatione cvlparvm. *Siquis frater* contumax, aut inobediens, aut ſuperbus, aut murmurans, vel *in aliquo contrarius exiſtens ſanctae regulae*, et praeceptis Seniorum ſuorum contemptor *repertus fuerit:* hic ſecundum Domini praeceptum *admoneatur ſemel, et ſecundo ſecrete* a Senioribus ſuis. *Si non emendauerit*, *obiurgetur publice* coram omnibus. Si vero

SVNT IVSTA SALVTI.

LXXXIV.

neque ſic correxerit, ſi intelligit, qualis poena ſit, excommunicationi ſubiaceat. Si autem improbus eſt, vindictae corporali ſubdatur. CAPVT XXIV. QVALIS DEBEAT ESSE MODVS EXCOMMVNICATIONIS. *Secundum modum culpae, excommunicationis vel diſciplinae menſura debet extendi.* Qui culparum modus in Abbatis pendeat iudicio. Siquis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur, a menſae participatione priuetur. Priuati autem a menſae conſortio, iſta erit ratio: vt in Oratorio Pſalmum, aut Antipho-

CONGRVA, NON OMNIA.

LXXXV.

nam non imponat, neque Lectionem recitet vsque ad ſatisfa-
ctionem. Refectionem autem cibi poſt fratrum refectionem ſolus accipiat. Vt ſi verbi gratia fratres reficiunt ſexta hora, ille frater nona; ſi fratres nona, ille veſpera, vsque dum *ſatisfa-
ctione congrua veniam conſequatur.* CAPVT XXV. De grauioribvs cvlpis. Is autem frater, qui grauioris culpae noxa tenetur, ſuſpendatur a menſa ſimul, et ab Oratorio. Nullus ei fratrum in vllo iungatur conſortio neque in colloquio. Solus

SALVO SPIRITV.

LXXXVI.

ſit ad opus ſibi iniunctum, perſiſtens in poenitentiae luctu, ſciens illam terribilem Apoſtoli ſententiam dicentis, *traditum* huiusmodi hominem *Satanae in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini.* Cibi autem refectionem ſolus percipiat menſura, vel hora, qua praeuiderit Abbas ei competere. Nec a quoquam benedicatur tranſeunte, nec cibus, qui ei datur. CAPVT XXVI. De iis, qvi sine ivssione abbatis ivngvntvr excommvnicatis. Siquis frater praeſumpſerit ſine iuſſione Abbatis fratri excom-

Landesbibliothek Oldenburg

MALE HABENTIBVS.

LXXXVII.

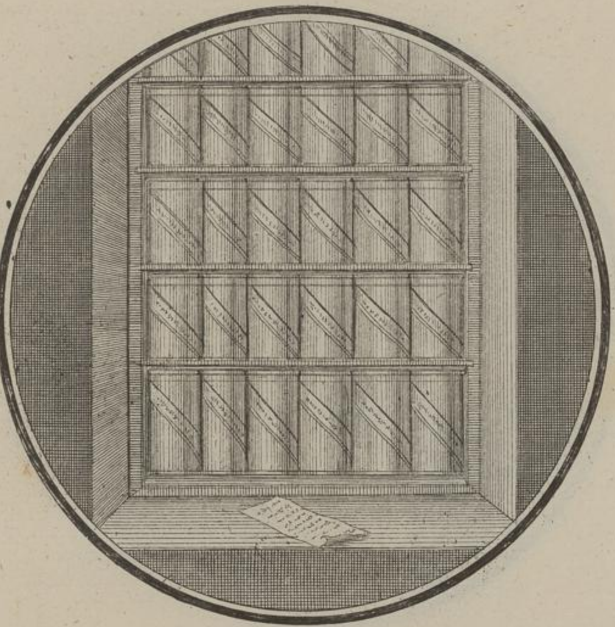

municato quolibet modo ſe iungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei dirigere; ſimilem ſortiatur excommunicationis vindictam. CAPVT XXVII. QVALITER DEBEAT ABBAS SOLLICITVS ESSE CIRCA EXCOMMVNICATOS. *Omni ſollicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes fratres: quia non eſt opus ſanis medicus, ſed male habentibus.* Et ideo vti debet omni modo, vt ſapiens medicus, immittere quaſi occultos conſolatores ſympectas, id eſt, ſeniores ſapientes fratres, qui quaſi

CVRAM, NON TYRANNIDEM.

LXXXVIII.

ſecrete conſolentur fratrem fluctuantem, et prouocent eum ad humilitatis ſatisfactionem. Et conſolentur eum, ne abundantiori triſtitia abſorbeatur: ſed ſicut ait idem Apoſtolus, confirmetur in eo caritas; et oretur pro eo ab omnibus. *Magnopere enim debet ſollicitudinem gerere Abbas: et omni ſagacitate, et induſtria curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis perdat. Nouerit enim ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem:* et metuat Prophetae comminatio-

PIVM EXEMPLVM.

LXXXIX.

nem, per quem dicit Devs: quod craſſum videbatis, aſſumebatis: et quod debile erat, proiiciebatis. *Et Paſtoris boni pium imitetur exemplum; qui relictis nonaginta nouem ouibus in montibus, abiit vnam ouem, quae errauerat, quaerere: cuius infirmitati in tantum compaſſus eſt; vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere, et ſic reportare ad gregem.* CAPVT XXVIII. De iis, qvi saepivs correpti non emendaverint. Siquis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, ſi etiam excommunica-

MAIVS EST.

XC.

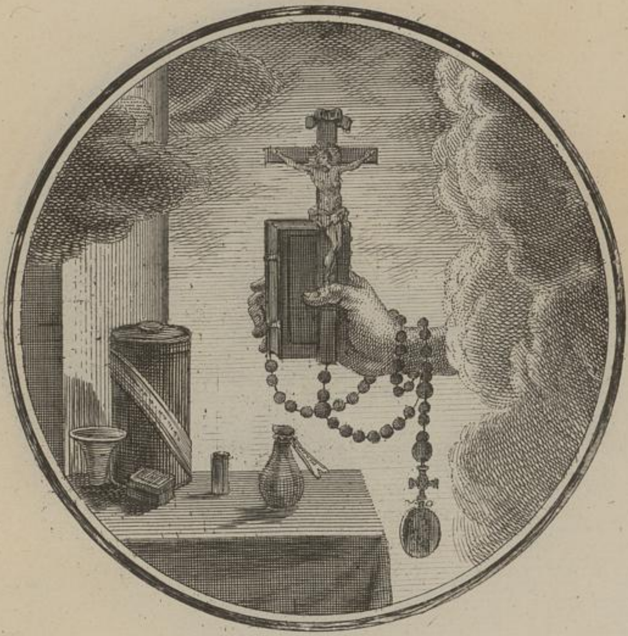

tus non emendauerit, acrior ei accedat correptio; id eſt, vt verberum vindicta in eum procedat. Quodſi nec ita correxerit, aut forte (quod abſit) in ſuperbiam elatus etiam defendere voluerit opera ſua, tunc *Abbas faciat, quod ſapiens medicus. Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortationum, ſi medicamina Scripturarum diuinarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagas virgarum, etiam ſi viderit nihil ſuam praeualere induſtriam; adhibeat etiam (quod maius eſt) ſuam, et omnium fratrum pro eo orationem:*

Landesbibliothek Oldenburg

AVFERENDVM.

XCI.

vt Dominus, qui omnia poteſt, operetur ſalutem circa infirmum fratrem. *Quod ſi nec iſto modo ſanatus fuerit: tunc iam vtatur Abbas ferro abſciſſionis, vt ait Apoſtolus: Auferte malum ex vobis.* Et iterum: Infidelis ſi diſcedit, diſcedat: ne vna ouis morbida omnem gregem contaminet. CAPVT XXIX. SI DEBEANT ITERVM RECIPI FRATRES EXEVNTES DE MONASTERIO. Frater, qui proprio vitio egreditur, aut proiicitur de monaſterio; ſi reuerti voluerit, ſpondeat prius omnem emendationem vitii, pro quo egreſſus

Landesbibliothek Oldenburg

IVVENTVTI SVNT SALVTI.

XCII.

eſt: et ſic in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quodſi denuo exierit, vsque tertio ita recipiatur. Iam poſtea ſciat omnem ſibi reuerſionis aditum denegari. CAPVT XXX. DE PVERIS MINORI AETATE, QVALITER CORRIPIANTVR, *Omnis aetas, vel intellectus proprias debet habere menſuras. Ideoque quoties pueri, vel adoleſcentiores aetate, aut qui minus intelligere poſſunt, quanta poena ſit excommunicationis; hi tales dum delinquunt, aut ieiuniis nimiis affligantur, aut acribus verberibus*

Landesbibliothek Oldenburg

SE CVSTODIANT, QVI CVSTODIVNT.

XCIII.

coerceantur, vt ſanentur. CAPVT XXXI. DE CELLERARIO MONASTERII, QVALIS SIT. *Cellerarius monaſterii eligatur de Congregatione, ſapiens, maturis moribus, ſobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non iniurioſus, non tardus, non prodigus, ſed timens DEVM, qui omni Congregationi ſit ſicut pater.* Curam gerat de omnibus: ſine iuſſione Abbatis nihil faciat. Quae iubentur, cuſtodiat: fratres non contriſtet. Si quis frater ab eo forte aliqua irrationabiliter poſtulat, non ſpernendo eum contriſtet, ſed

QVANTA CVRA! QVANTA RATIO!

XCIV.

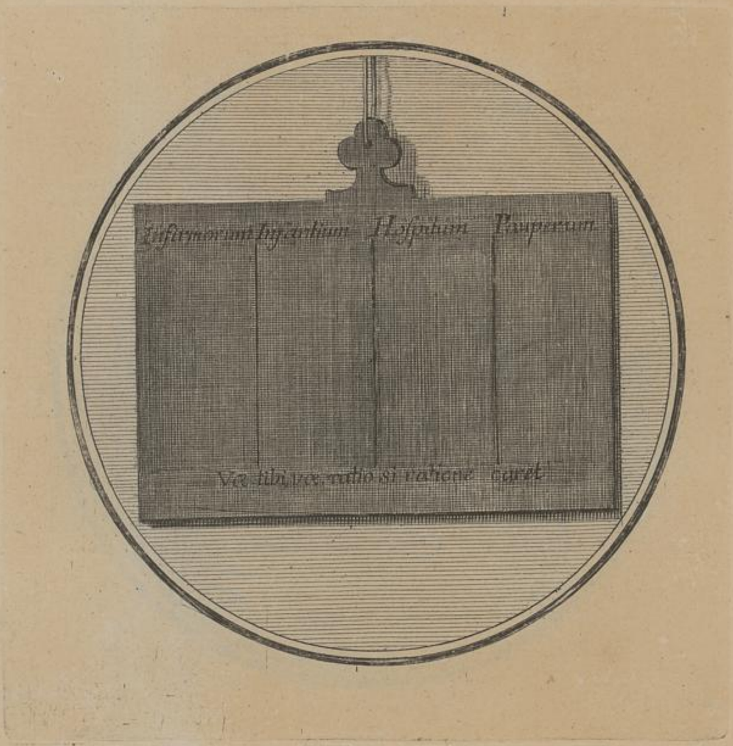

rationabiliter cum humilitate male petenti deneget. Animam ſuam cuſtodiat, memor ſemper illud Apoſtolicum, quia, qui bene miniſtrauerit, gradum bonum ſibi acquirit. *Infirmorum, infantium, hoſpitum, pauperumque cum omni ſollicitudine curam gerat, ſciens ſine dubio, quia pro his omnibus in die iudicii rationem redditurus eſt.* Omnia vaſa monaſterii, cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciat. Nihil ducat negligendum: neque auaritiae ſtudeat, neque prodigus ſit aut extirpator ſubſtantiae mo-

SI NON HABES, DA QVOD HABES.

CXV.

naſterii: ſed omnia menſurate faciat, et ſecundum iuſſionem Abbatis. *Humilitatem ante omnia habeat: et cui ſubſtantia non eſt, quae tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus, vt ſcriptum eſt: Sermo bonus ſuper datum optimum.* Omnia, quae ei iniunxerit Abbas, ipſa habeat ſub cura ſua: a quibus prohibuerit, non praeſumat. Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typo, vel mora offerat, vt non ſcandalizentur, memor diuini eloquii, quid mereatur, qui ſcandalizauerit vnum de puſillis. Si Congregatio maior

OMNI NON CONVENIT OMNE.

XCVI.

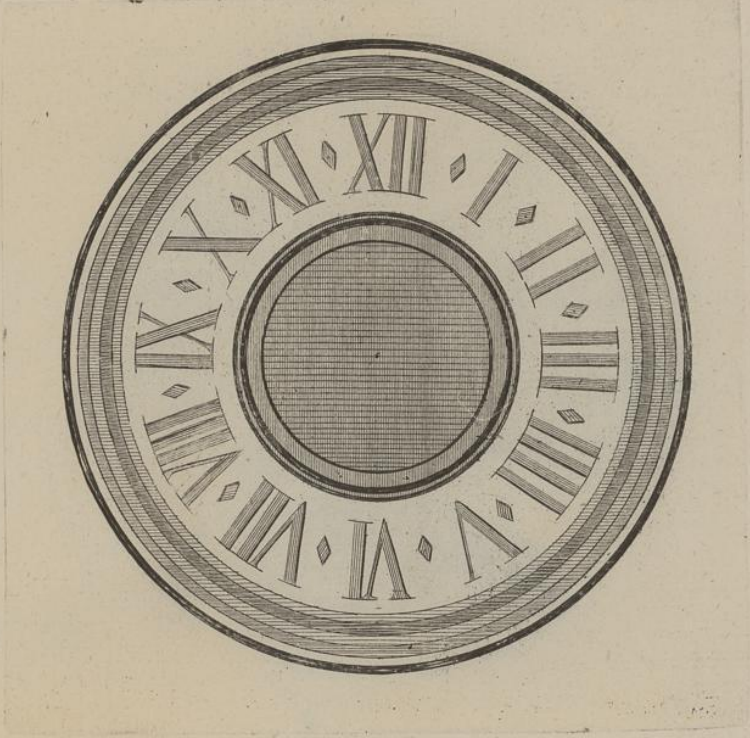

fuerit, ſolatia ei dentur, a quibus adiutus, et ipſe aequo animo impleat officium ſibi commiſſum. *Horis competentibus dentur, quae danda ſunt, et petantur, quae petenda ſunt: vt nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo DEI.* CAPVT XXXII. DE FERRAMENTIS, VEL REBVS MONASTERII. Subſtantiae monaſterii in ferramentis velveſtimentis, ſeu quibuslibet rebus prouideat Abbas fratres, de quorum vita, et moribus ſecurus ſit: et eis ſingula, vt vtile iudicauerit, conſignet cuſtodienda, atque recolligenda. Ex quibus Abbas breuem te-

RELIQVIMVS OMNIA.

XCVII.

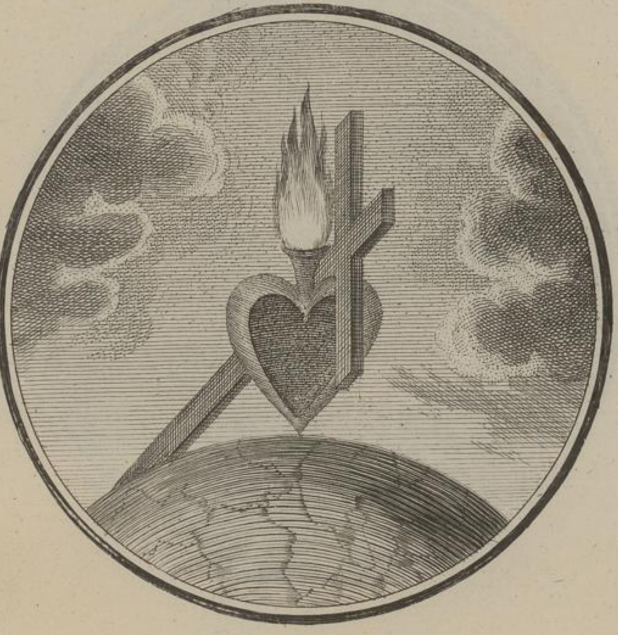

neat: vt dum ſibi in ipſa aſſignata fratres viciſſim ſuccedunt; ſciat, quid dat, aut quid recipit. Si quis autem ſordide, aut negligenter res monaſterii tractauerit, corripiatur: ſi non emendauerit, diſciplinae regulari ſubiaceat. CAPVT XXXIII. SI QVID DEBEANT MONACHI PROPRIVM HABERE. *Praecipue hoc vitium peculiare radicitus amputandum eſt de monaſterio, ne quis praeſumat aliquid dare, aut accipere ſine iuſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium, nullam omnino rem: neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino:*

DELEANTVR DE LIBRO VIVENTIVM.

XCVIII.

quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntates licet habere in propria poteſtate. Omnia vero neceſſaria a Patre Monaſterii ſperare; nec quicquam liceat habere, quod Abbas non dederit, aut permiſerit. *Omnia que omnibus ſint communia, vt ſcriptum eſt: nec quisquam ſuum aliquid dicat, aut praeſumat. Quod ſi quisquam huic nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admonitus ſemel, et iterum: ſi non emendauerit, correptioni ſubiaceat.* CAPVT XXXIV. SI OMNES AEQVALITER DEBEANT NECESSARIA ACCIPERE. Sicut

PROVT OPVS.

XCIX.

ſcriptum eſt: Diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat: vbi non dicimus, vt perſonarum (quod abſit) acceptio ſit, ſed infirmitatum conſideratio. Vbi qui minus indiget, agat DEO gratias, et non contriſtetur: qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, et non extollatur pro miſericordia: et ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia, ne murmurationis malum pro qualicunque cauſa in aliquo qualicunque verbo, vel ſignificatione appareat. Quodſi deprehenſus fuerit, diſtrictiori diſciplinae ſubdatur.

ALIVS PER ALIVM.

C.

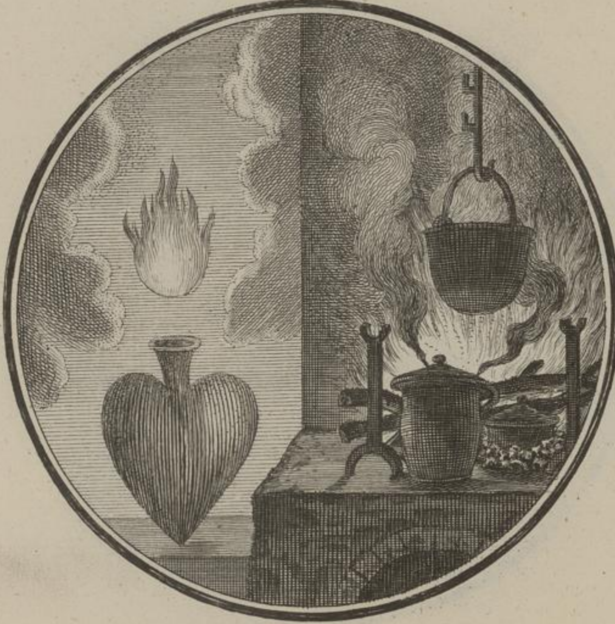

CAPVT XXXV. De septimanariis coqvinae. *Fratres ſibi inuicem ſeruiant, vt nullus excuſetur a coquinae officio: niſi aut aegritudine, aut in cauſa grauis vtilitatis quis occupatus fuerit: quia exinde maior merces, et caritas acquiritur.* Imbecillibus autem procurentur ſolatia, vt non cum triſtitia hoc faciant; ſed habeant omnes ſolatia ſecundum modum Congregationis, aut poſitionem loci. Si maior Congregatio fuerit, Cellerarius excuſetur a coquina, vel ſiqui, vt diximus, maioribus vtilitatibus occupantur.

Landesbibliothek Oldenburg

MVNDA PLACENT.

CI.

Ceteri ſibi ſub caritate inuicem ſeruiant. *Egreſſurus de ſeptimana, ſabbato munditias faciat. Lintea, cum quibus ſibi fratres manus, aut pedes tergunt, lauet. Pedes vero tam ipſe, qui egreditur, quam ille, qui intraturus eſt, omnibus lauent. Vaſa miniſterii ſui munda, et ſana Cellerario reconſignet.* Qui Cellerarius item intranti conſignet: vt ſciat, quid dat, aut quid recipit. Septimanarii autem ante vnam horam refectionis, accipiant ſuper ſtatutam annonam ſingulos biberes, et panem: vt hora refectionis ſine mur-

FINIS VT INITIVM.

CII.

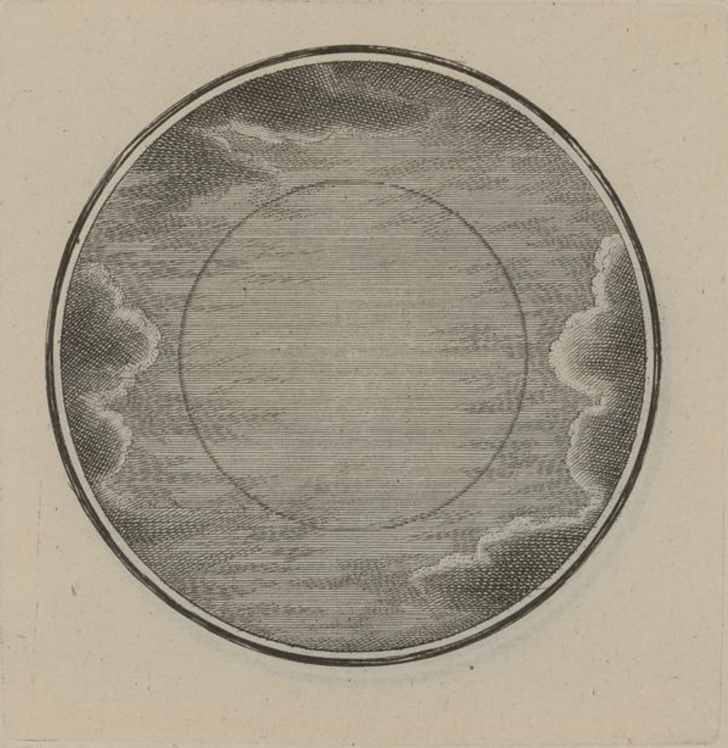

muratione, et graui labore ſeruiant fratribus ſuis. In diebus autem ſolemnibus vsque ad Miſſas ſuſtineant. *Intrantes autem, et exeuntes hebdomadarii in Oratorio mox Matutinis finitis Dominica, omnium genibus prouoluantur, poſtulantes pro ſe orari.* Egrediens autem de ſeptimana dicat hunc verſum: Benedictus es Domine Devs, qui adiuuiſti me, et conſolatus es me. Quo dicto tertio accipiat benedictionem egrediens. Subſequatur ingrediens, et dicat: Devs in adiutorium meum intende, Domine

IDEM IN ALIIS.

CIII.

ad adiuuandum me feſtina. Et hoc idem tertio repetatur ab omnibus. Et accepta benedictione, ingrediatur. CAPVT XXXVI. De infirmis fratribvs. *Infirmorum cura ante omnia, et ſuper omnia adhibenda eſt, vt ſicut reuera Chriſto, ita eis ſeruiatur; quia ipſe dixit: infirmus fui, et viſitaſtis me. Et, Quod feciſtis vni de his minimis meis, mihi feciſtis.* Sed et ipſi infirmi conſiderent, in honorem Dei ſibi ſeruiri: et non ſuperfluitate ſua contriſtent fratres ſuos ſeruientes ſibi; qui tamen patienter portandi ſunt: quia

REMISSIO REPARATIO.

CIV.

de talibus copioſior merces acquiritur. Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis ſit cella ſuper ſe deputata, et ſeruitor timens Devm, et diligens, ac ſollicitus. Balnearum vſus infirmis, quoties expedit, offeratur; ſanis autem, et maxime iuuenibus, tardius concedatur. Sed et *carnium eſus infirmis, omninoque debilibus pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, a carnibus more ſolito omnes abſtineant.* Curam autem maximam habeat Abbas, ne

AD MODVLVM.

CV.

a Cellerariis, aut ſeruitoribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit, quicquid a diſcipulis delinquitur. CAPVT XXXVII. De senibvs, vel infantibvs. *Licet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his aetatibus, ſenum videlicet, et infantum; tamen et regulae auctoritas eis proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, et nullatenus eis diſtrictio regulae teneatur in alimentis: ſed ſit in eis pia conſideratio, et praeueniant horas canonicas.* CAPVT XXXVIII. De hebdomadario lectore.

PASCITVR VTROQVE.

CVI.

Menſis fratrum edentium lectio deeſſe non debet: nec fortuito caſu, qui arripuerit codicem, legere audeat ibi; ſed lecturus tota hebdomada, Dominica ingrediatur. Qui ingrediens poſt Miſſas, et Communionem petat ab omnibus pro ſe orari, vt auertat ab ipſo Devs ſpiritum elationis. Et dicatur hic verſus in Oratorio tertio ab omnibus, ipſo tamen incipiente: Domine labia mea aperies, et os meum annunciabit laudem tuam. Et ſic accepta benedictione ingrediatur ad legendum. Summumque fiat ſi-

SAEPIVS APTANDVM.

CVII.

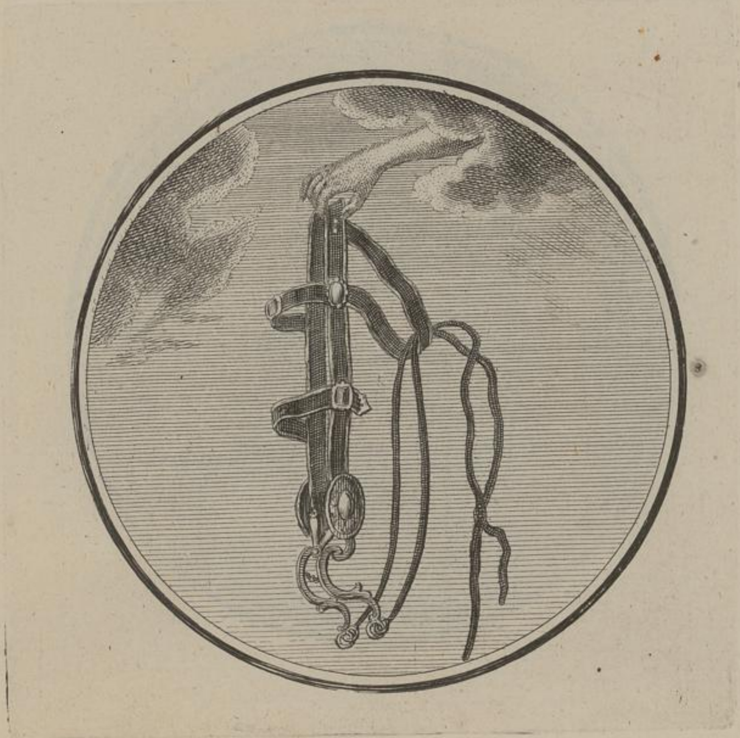

lentium *ad menſam, vt nullius muſſitatio, vel vox, niſi ſolius legentis ibi audiatur.* Quae vero neceſſaria ſunt comedentibus, et bibentibus, ſic ſibi viciſſim miniſtrent fratres, vt nullus indigeat petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, ſonitu cuiuscunque ſigni potius petatur, quam voce. *Nec praeſumat ibi aliquis de ipſa lectione, aut aliunde quicquam requirere, ne detur occaſio:* niſi forte Prior voluerit pro aedificatione aliquid breuiter dicere. Frater auem hebdomadarius accipiat mixtum, priusquam inci-

QVANTVS APPARATVS!

CVIII.

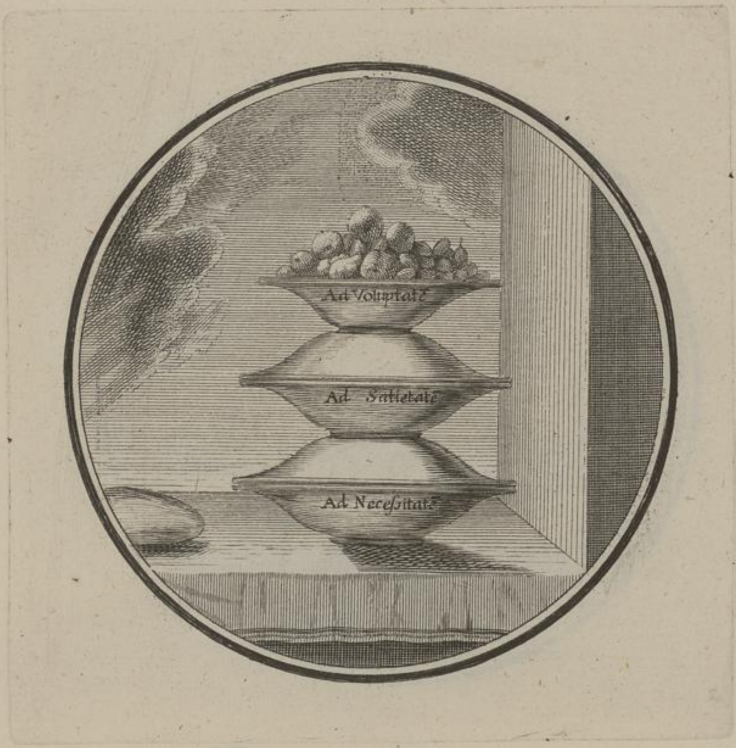

piat legere propter Communionem ſanctam, et ne forte graue ſit ei ieiunium ſuſtinere. Poſtea autem cum coquinae hebdomadariis, et ſeruitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent, ſed qui aedificent audientes. CAPVT XXXIX. DE MENSVRA CIBORVM. *Sufficere credimus ad refectionem quotidianam tam Sextae, quam Nonae, omnibus menſis cocta duo pulmentaria propter diuerſorum infirmitates: vt forte, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur.* Ergo duo pulmentaria cocta

PARI PASSV.

CIX.

fratribus omnibus ſufficiant: et ſi fuerint vnde poma, aut naſcentia leguminum, addatur et tertium. Panis libra vna propenſa ſufficiat in die, ſive vna ſit refectio, ſiue prandii, et coenae. Quodſi coenaturi ſunt, de eadem libra tertia pars a Cellerario reſeruetur reddenda coenaturis. Quod *ſi labor forte factus fuerit maior, in arbitrio, et poteſtate Abbatis erit, ſi expediat, aliquid augere, remota prae omnibus crapula, et vt nunquam ſubripiat monacho indigeries:* quia nihil ſic contrarium eſt omni Chriſtiano, quomodo

Landesbibliothek Oldenburg

BONA FERCVLA SANIS.

CX.

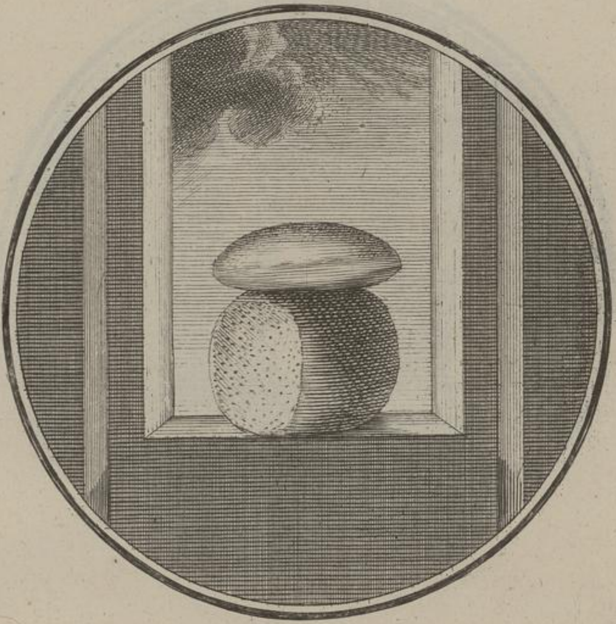

crapula, ſicut ait Dominus noſter: videte, ne grauentur corda veſtra in crapula. Pueris vero minori aetate, non eadem ſeruetur quantitas, ſed minor, quam maioribus, ſeruata in omnibus parcitate. *Carnium vero quadrupedum omnino ab omnibus abſtineatur comeſtio, praeter omnino debiles, et aegrotos.* CAPVT XL. De mensvra potvs. Vnusquisque proprium habet donum ex Deo: alius ſic, alius vero ſic. Et ideo cum aliqua ſcrupuloſitate a nobis menſura victus aliorum conſtituitur. Tamen infirmorum con-

NEMO PERSVADENDVS?

CXI.

tuentes imbecillitatem, *credimus heminam vini per ſingulos ſufficere per diem. Quibus autem donat DEVS tolerantiam abſtinentiae, propriam ſe habituros mercedem ſciant.* Quod ſi, aut loci neceſſitas, vel labor, aut ardor aeſtatis amplius popoſcerit, in arbitrio Prioris conſiſtat, conſiderans in omnibus, ne ſubrepat ſatietas, aut ebrietas: *licet legamus, vinum omnino monachorum non eſſe: ſed quia noſtris temporibus id monachis perſuaderi non poteſt, ſaltim vel hoc conſentiamus, vt non vsque ad ſatietatem bibamus, ſed parcius:*

BONA MIXTA MALIS.

CXII.

quia *vinum apoſtatare facit etiam ſapientes.* Vbi autem loci neceſſitas expoſcit, vt nec ſupraſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Devm, qui ibi habitant, et non murmurent. Hoc ante omnia admonentes, vt absque murmurationibus ſint. CAPVT XLI. Qvibvs horis oporteat reficere fratres. A ſancto Paſcha vsque ad Pentecoſten, ad Sextam reficiant fratres, et ad ſeram coenent. A Pentecoſte autem tota aeſtate (ſi labores agrorum non habent monachi, aut

Landesbibliothek Oldenburg

TEMPERAT TEMPORA.

CXIII.

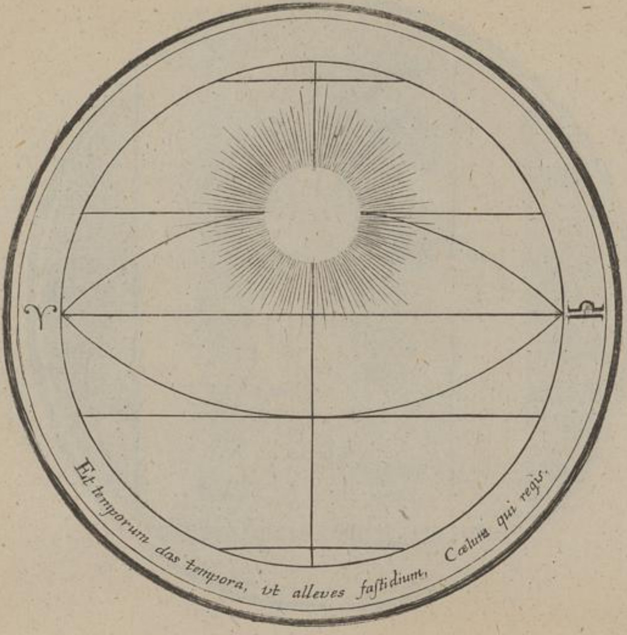

nimietas aeſtatis non perturbat) *quarta, et ſexta feria ieiunent vsque ad Nonam: reliquis vero diebus ad Sextam prandeant. Quae prandii Sexta, ſi opera in agris habuerint, aut aeſtatis feruor nimius fuerit, continuanda erit: et in Abbatis ſit prouidentia. Et ſic omnia temperet, atque diſponat, qualiter et animae ſaluentur, et quod faciunt fratres, absque iuſta murmuratione faciant. Ab Idibus autem Septembris vsque ad caput Quadrageſimae, ad Nonam ſemper reficiant. In Quadrageſima vero vsque ad Paſcha, ad Veſperam* reficiant.

OMNIA TVTA MANENT.

CXIV.

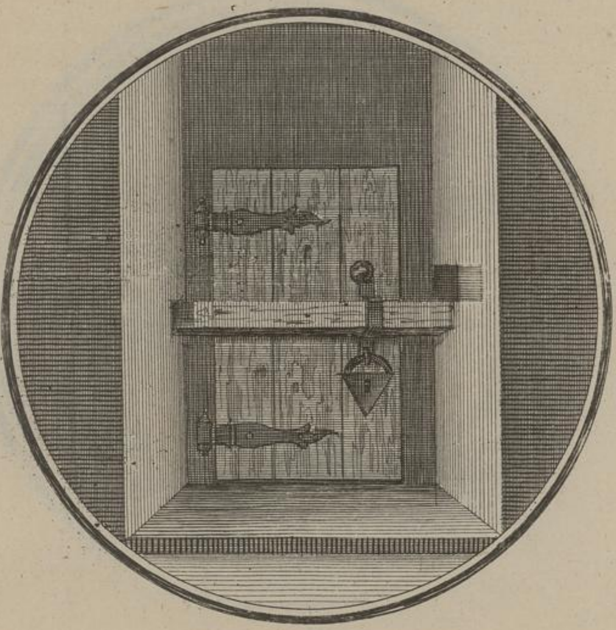

Ipſa tamen Veſpera ſic agatur, vt lumine lucernae non indigeant reficientes: ſed luce adhuc diei omnia conſummentur. Sed et omni tempore, ſiue coenae, ſiue refectionis hora ſic temperetur, vt cum luce fiant omnia. CAPVT XLII. Vt post completorivm nemo loqvatvr. *Omni tempore ſilentio debent ſtudere monachi, maxime tamen nocturnis horis.* Et ideo omni tempore, ſiue ieiunii, ſiue prandii, ſi tempus fuerit prandii, mox vt ſurrexerint a coena, ſedeant omnes in vnum, et legat vnus Collationes, vel Vitas Pa-

Landesbibliothek Oldenburg

QVANTVM PERMITTIT.

CXV.

trum, aut certe aliquid, quod aedificet audientes; non autem Eptaticum, aut Regum: quia infirmis intellectibus non erit vtile illa hora hanc Scripturam audire: aliis vero horis legantur. Si autem ieiunii dies fuerint, dicta Veſpera paruo interuallo mox *accedant ad lectionem* Collationum, vt diximus; *et lectis quatuor, aut quinque foliis, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurentibus per hanc moram lectionis. Si quis forte in aſſignato ſibi commiſſo fuerit occupatus, occurrat.* Omnes ergo in vnum poſiti

SINT VLTIMA LINGVAE.

CXVI.

compleant: et *exeuntes a Completoriis nulla ſit licentia denuo cuiquam loqui aliquid. Quodſi inuentus fuerit quisquam praeuaricari hanc taciturnitatis regulam, grauiori vindictae ſubiaceat:* excepto ſi neceſſitas hoſpitum ſuperuenerit, aut forte Abbas aliquid iuſſerit. Quod tamen et ipſum cum ſumma grauitate, et moderatione honeſtiſſime fiat. CAPVT XLIII. De iis, qvi ad opvs dei, vel ad mensam tarde occvrrvnt. Ad horam diuini officii mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus, quae-

PARS OPTIMA MENTIS.

CXVII.

libet fuerint in manibus, ſumma cum feſtinatione curratur; cum grauitate tamen, vt non ſcurrilitas inueniat fomitem. *Ergo nihil operi DEI praeponatur.* Quod ſiquis ad Nocturnas Vigilias poſt Gloriam Pſalmi nonageſimi quarti (quem propter hoc omnino ſubtrahendo, et moroſe volumus dici) occurrerit: non ſtet in ordine ſuo in choro, ſed vltimus omnium ſtet, aut in loco, quem talibus negligentibus ſeorſum conſtituerit Abbas, vt videatur ab ipſo, vel ab omnibus, vsque dum completo Opere DEI publica ſatisfa-

ARCET AB INIVSTIS.

CXVIII.

ctione poeniteat. *Ideo autem eos in vltimo, aut ſeorſum iudicauimus debere ſtare ; vt viſi ab omnibus vel pro ipſa verecundia ſua emendentur.* Nam ſi foris Oratorio remaneant, erit forte talis, qui ſe aut recollocet, et dormiat, aut certe ſedeat ſibi foris, vel fabulis vacet, et detur occaſio maligno: ſed ingrediatur intus, vt nec totum perdat, et de reliquo emendetur. Diurnis autem horis, qui ad opus Dei poſt Verſum, et Gloriam primi Pſalmi, qui poſt Verſum dicitur, non occurrerit, lege, qua ſupra diximus, in vltimo ſtet: nec

SERO VENIENTIBVS.

CXIX.

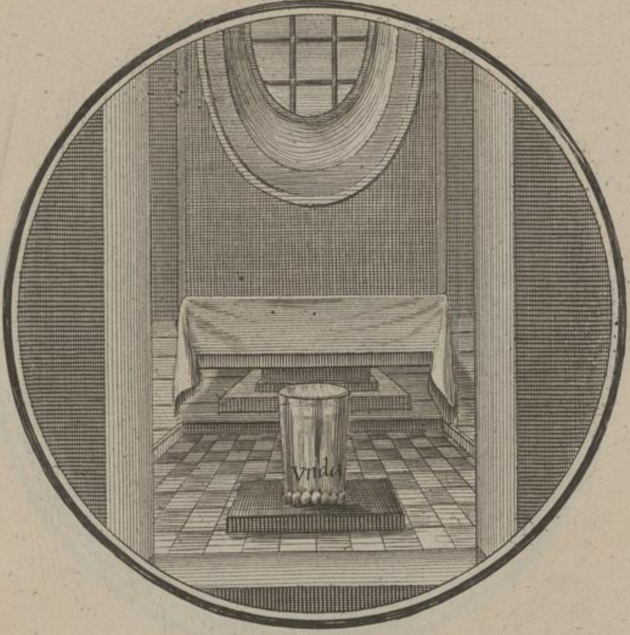

praeſumat ſociari choro pſallentium vsque ad ſatisfactionem : niſi forte Abbas licentiam dederit permiſſione ſua : ita tamen, vt ſatisfaciat reus ex hoc. *Ad menſam autem qui ante Verſum non occurrerit, vt ſimul omnes dicant Verſum, et orent, et ſub vno omnes accedant ad menſam; qui per negligentiam ſuam, aut vitium non occurrerit, vsque ad ſecundam vicem pro hoc corripiatur; ſi denuo non emendauerit, non permittatur ad menſae communis participationem, ſed ſequeſtratus a conſortio omnium reficiat ſolus, ſublata ei portione ſua vini,*

TEMPORE STATVTO.

CXX.

vsque ad ſatisfactionem, et emendationem. Similiter autem patiatur, qui ad illum Verſum non fuerit praeſens, qui poſt cibum dicitur. *Nec quisquam praeſumat ante ſtatutam horam, vel poſtea quicquam cibi, vel potus praeſumere*. Sed et ſi cui offertur aliquid a Priore, et accipere renuerit: hora, qua deſiderauerit hoc, quod prius recuſauit, aut aliud omnino nihil percipiat vsque ad emendationem congruam. CAPVT XLIV. De iis, qvi excommvnicantvr, qvomodo satisfaciant. Qui pro grauioribus culpis

Landesbibliothek Oldenburg

CONTRITVM PLACAT.

CXXI.

ab Oratorio, et a menſa excommunicatur, *hora, qua Opus DEI in Oratorio celebratur, ante fores Oratorii proſtratus iaceat nihil dicens, niſi tantum poſito in terra capite, ſtratus pronus omnium de Oratorio exeuntium pedibus. Et hoc tamdiu faciat, vsque dum Abbas iudicauerit ſatisfactum eſſe.* Qui dum iuſſus ab Abbate venerit, voluat ſe Abbatis, deinde omnium veſtigiis, vt orent pro eo. Et tunc ſi iuſſerit Abbas, recipiatur in choro, vel in ordine, quo Abbas decreuerit: ita ſane vt Pſalmum, aut Le-

Landesbibliothek Oldenburg

PREMIT, NON OPPRIMIT.

CXXII.

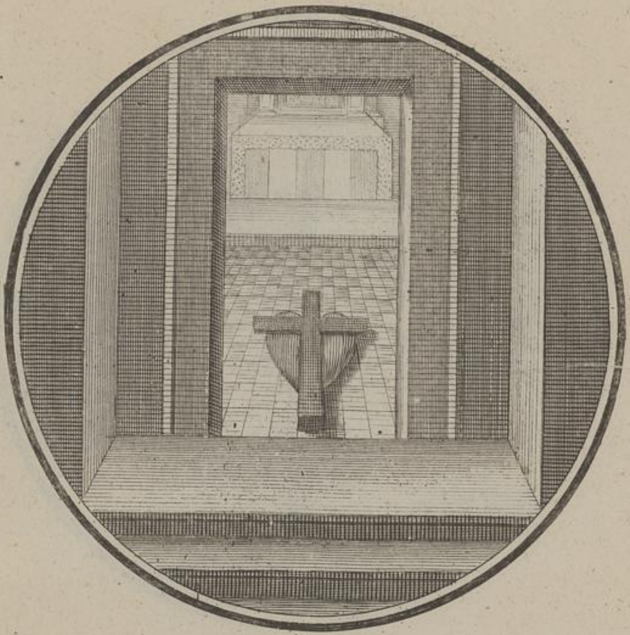

ctionem, vel aliud quid non praeſumat in Oratorio imponere, niſi iterum Abbas iubeat. Et omnibus horis dum completur Opus Dei, proiiciat ſe in terra in loco, in quo ſtat; et ſic ſatisfaciat vsque dum ei iubeat Abbas, vt quieſcat iam ab hac ſatisfactione. *Qui vero pro leuibus culpis excommunicantur tantum a menſa, in Oratorio ſatisfaciant: vsque ad iuſſionem Abbatis hoc perficiant, vsque dum benedicat, et dicat, ſufficit.* CAPVT XLV. DE IIS, QVI FALLVNTVR IN ORATORIO. Siquis, dum pronunciat

Landesbibliothek Oldenburg

SPONTE, AVT INVITE.

CXXIII.

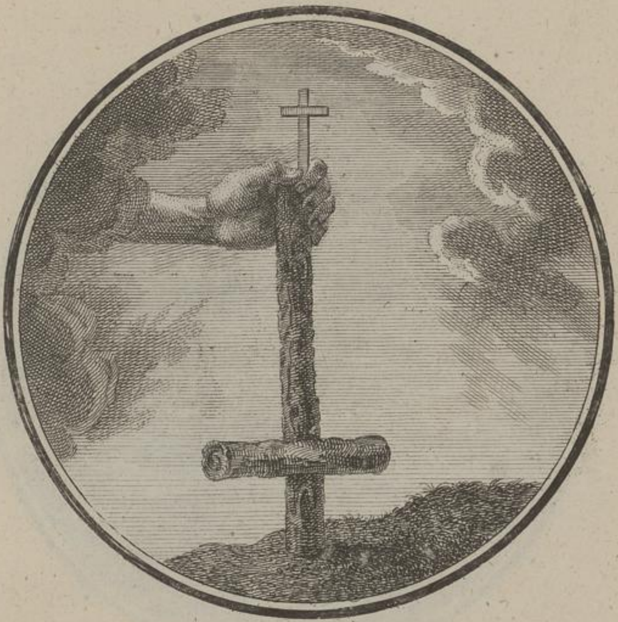

Pſalmum, Reſponſorium, aut Antiphonam, vel Lectionem, fallitur : niſi ſatisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit, *maiori vindictae ſubiaceat ; quippe qui noluit humilitate corrigere, quod negligentia deliquit :* infantes vero pro tali culpa vapulent. CAPVT XLVI. De iis, qvi in aliis qvibvslibet rebvs delinqvvnt. Siquis, dum in iabore quouis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocunque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quippiam,

CVRANDA, NON PVBLICANDA.

CXXIV.

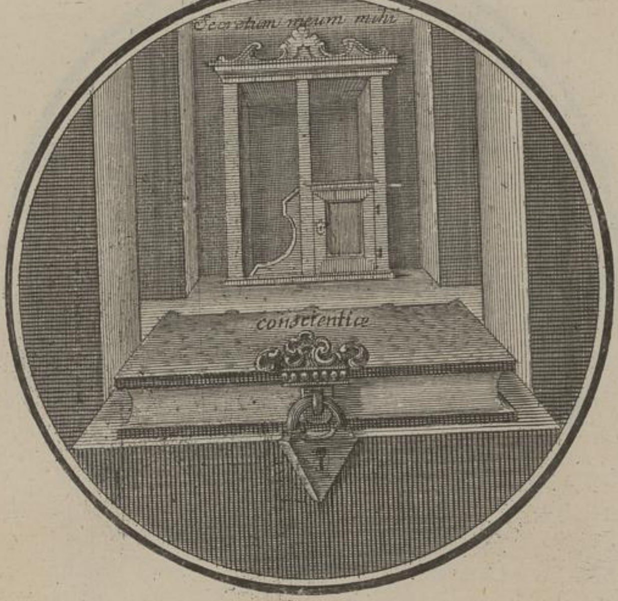

aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit vbi vbi: et non veniens continuo ante Abbatem, vel congregationem ipſe vltro ſatisfecerit, et prodiderit delictum ſuum: dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi. *Si animae vero peccati cauſa latens fuerit; tantum Abbati, aut ſpiritualibus Senioribus patefaciat, qui ſciant curare ſua et aliena vulnera, non detegere, et publicare.* CAPVT XLVII. De significanda hora operis dei. Nuncianda hora Operis Dei, die noctuque ſit cura Abbati, aut ipſe nunciare: aut

AVDIENTES AEDIFICET.

CXXV.

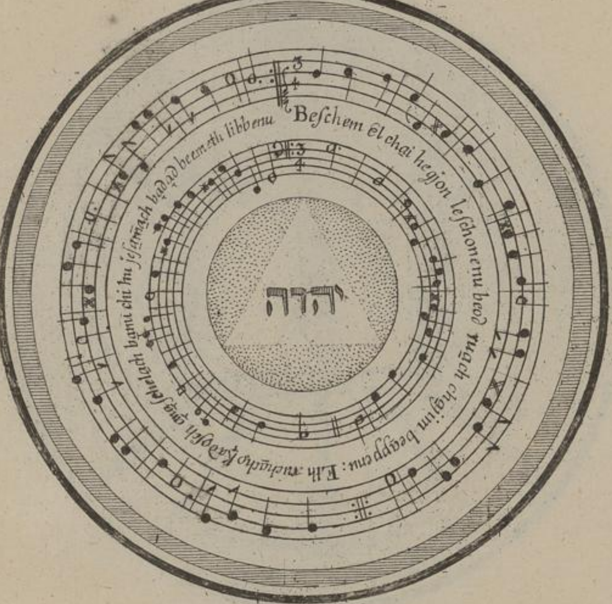

tali ſollicito Fratri iniungat hanc curam, vt omnia horis competentibus compleantur. Pſalmos autem, vel Antiphonas poſt Abbatem ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant. *Cantare autem, aut legere non praeſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, vt aedificentur audientes. Quod cum humilitate, et grauitate, et tremore fiat, et cui iuſſerit Abbas.* CAPVT XLVIII. De opere manvvm qvotidiano. Otioſitas inimica eſt animae. Et ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum; certis iterum horis in

OMNIA TEMPVS HABENT.

CXXVI.

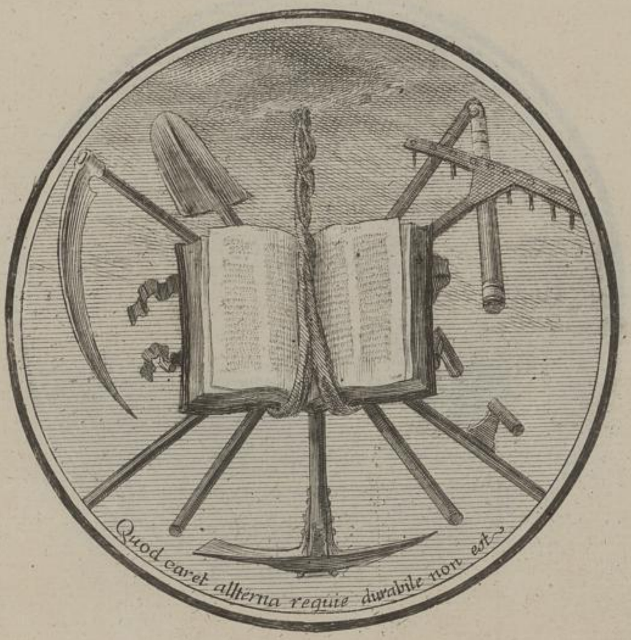

lectione diuina. *Ideoque hac diſpoſitione credimus vtraque tempora ordinari; id eſt, vt a Paſcha vsque ad Calendas Octobris mane exeuntes a prima vsque ad horam pene quartam laborent, quod neceſſarium fuerit. Ab hora autem quarta vsque ad horam quaſi ſextam lectioni vacent.* Poſt Sextam autem ſurgentes a menſa, pauſent in lectis ſuis cum omni ſilentio: aut forte qui voluerit legere, ſibi ſic legat, vt alium non inquietet. Et agatur Nona temperius mediante octaua hora: et iterum, quod faciendum eſt, operentur vsque ad Veſpe-

IN SVDORE VVLTVS.

CXXVII.

ram. Si *autem neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, vt ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur; quia tunc vere monachi ſunt, ſi labore manuum ſuarum viuunt, ſicut et Patres noſtri, et Apoſtoli.* Omnia tamen menſurate fiant propter puſillanimes. A Calendis autem Octobris vsque ad caput Quadrageſimae vsque in horam ſecundam plenam lectioni vacent: hora ſecunda agatur Tertia: et vsque Nonam omnes in opus ſuum laborent, quod eis iniungitur. Facto autem primo ſigno horae Nonae, disiungant ſe ab

Landesbibliothek Oldenburg

FACTA IVVABVNT.

CXXVIII.

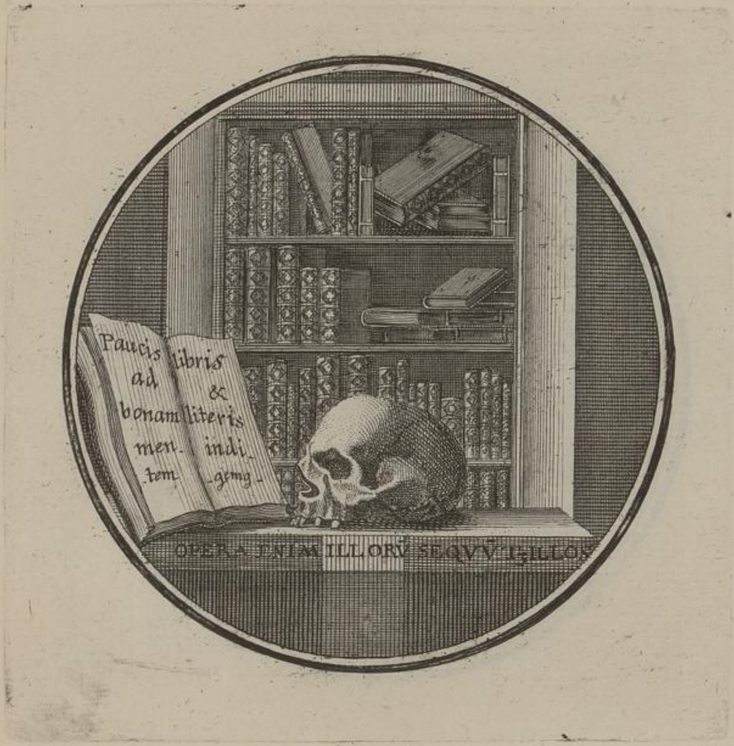

opere ſuo ſinguli; et ſint parati, dum ſecundum ſignum pulſauerit. Poſt refectionem autem vacent lectionibus ſuis, aut Pſalmis. In Quadrageſimae vero diebus à mane vsque ad tertiam plenam vacent lectionibus ſuis, et vsque ad decimam horam plenam operentur, quod eis iniungitur. In quibus *diebus Quadrageſimae accipiant omnes ſingulos Codices de bibliotheca*, *quos per ordinem ex integro legant. Qui codices in Caput Quadrageſimae dandi ſint*. Ante omnia ſane deputentur vnus, aut duo ſeniores, qui circum-

QVAE CONVENTIO?

CXXIX.

eant monaſterium horis, quibus vacant fratres lectioni: et videant, *ne* forte *inueniatur frater acedioſus, qui vacet otio, aut fabuli ,et non eſt intentus lectioni: et non ſolum ſibi inutilis eſt, ſed etiam alios extollit.* Hic talis ſi (quod abſit) repertus fuerit, corripiatur ſemel, et ſecundo: ſi non emendauerit, correptioni regulari ſubiaceat taliter, vt ceteri timeant. *Neque frater ad fratrem iungatur horis incompetentibus.* Dominico item die lectioni vacent omnes: exceptis his, qui variis officiis deputati ſunt. Si quis ve-

Landesbibliothek Oldenburg

DONEC VIXERO.

CXXX.

ro ita negligens, et deſidioſus fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari, aut legere; iniungatur ei opus, quod faciat, et non vacet. Fratribus infirmis, vel delicatis talis opera, aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentia laboris opprimantur, vt effugentur. Quorum imbecillitas ab Abbate conſideranda eſt. CAPVT XLIX. De quadragesimae observatione. *Licet omni tempore vita monachi Quadrageſimae debeat obſeruationem habere: tamen quia paucorum eſt iſta virtus, ideo ſuademus iſtis diebus Quadrageſimae*

Landesbibliothek Oldenburg

AD SOLITVM PENSVM.

CXXXI.

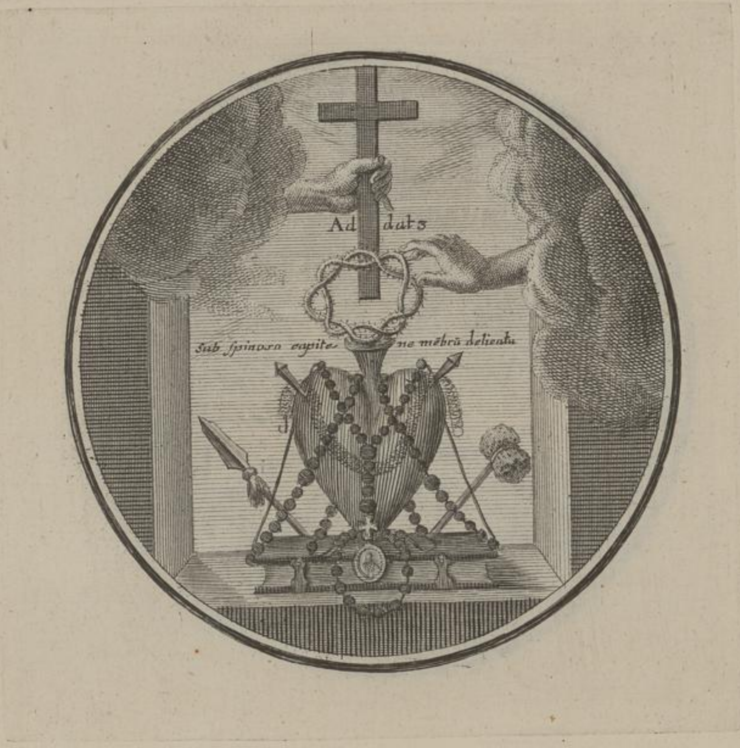

omni puritate vitam ſuam cuſtodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus ſanctis diluere. Quod tunc digne fit, ſi ab omnibus vitiis temperemus: orationi cum fletibus, lectioni, et compunctioni cordis, atque abſtinentiae operam demus. *Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitum penſum ſeruitutis noſtrae, orationes peculiares, ciborum et potus abſtinentiam; vt vnusquisque ſuper menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio ſancti Spiritus offerat DEO:* id eſt ſubtrahat

SVBIECTA VALEBVNT.

CXXXII.

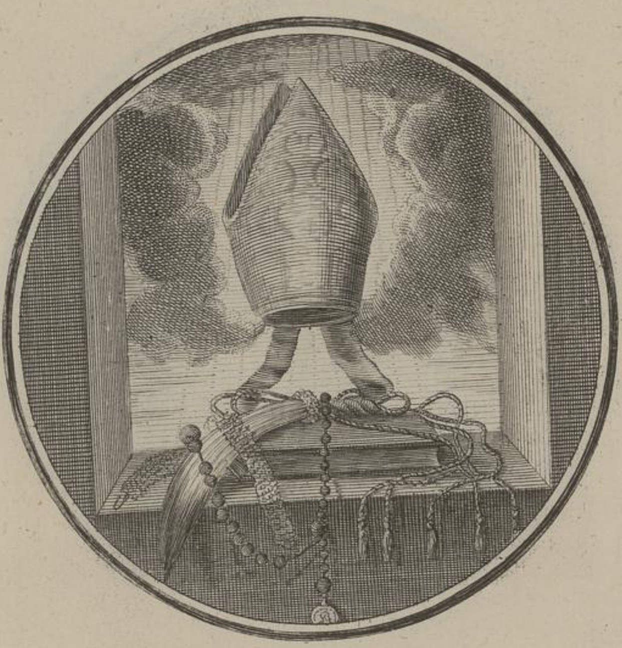

corpori ſuo, de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate, de ſcurrilitate, et cum ſpiritualis deſiderii gaudio ſanctum Paſcha expectet. *Hoc ipſum tamen, quod vnusquisque offert, Abbati ſuo ſuggerat, et cum eius fiat oratione, et voluntate: quia quod ſine permiſſione Patris ſpiritualis ſit, praeſumtioni deputabitur, et vanae gloriae, non mercedi.* *Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt.* CAPVT L. De fratribvs, qvi longe ab oratorio laborant, avt in via svnt. Fratres qui omnino longe ſunt in la-

Landesbibliothek Oldenburg

RESPONDEANT.

CXXXIII.

bore, et non poſſunt occurrere hora competenti ad Oratorium, et Abbas hoc perpendit, quia ita eſt, *agant* ibidem *Opus DEI,* vbi operantur, *cum tremore diuino flectentes genua.* Similiter *qui in itinere directi ſunt, non eos praetereant horae conſtitutae: ſed vt poſſunt, agant ibi, et ſeruitutis penſum non negligant reddere.* CAPVT LI. DE FRATRIBVS, QVI NON SATIS LONGE PROFICISCVNTVR. Frater, qui pro quouis reſponſo dirigitur, et ea die ſperat reuerti ad monaſteium: non praeſumat foris manducare, etiamſi a quouis rogetur:

HINC AVFERENDA!

CXXXIV.

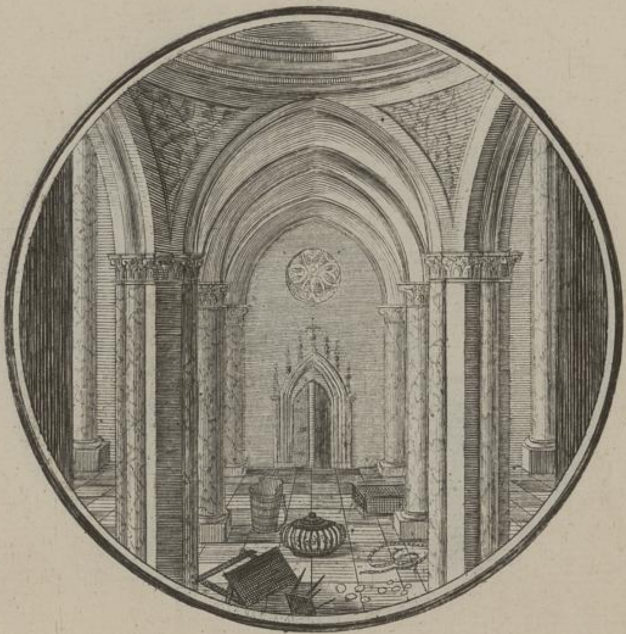

niſi forte ei ab Abbate ſuo praecipiatur. Quodſi aliter fecerit, excommunicetur. CAPVT LII. De oratorio monasterii. *Oratorium hoc ſit, quod dicitur: nec ibi quicquam aliud geratur, aut condatur.* Expleto opere Dei, omnes cum ſummo ſilentio exeant, et agatur reuerentia Deo: vt frater, qui forte ſibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed ſi alter vult ſibi forte ſecretius orare; ſimpliciter intret, et oret; non in clamoſa voce, ſed in lacrimis, et intentione cordis. Ergo qui ſimile opus non facit,

Landesbibliothek Oldenburg

VENERANDI.

CXXXV.

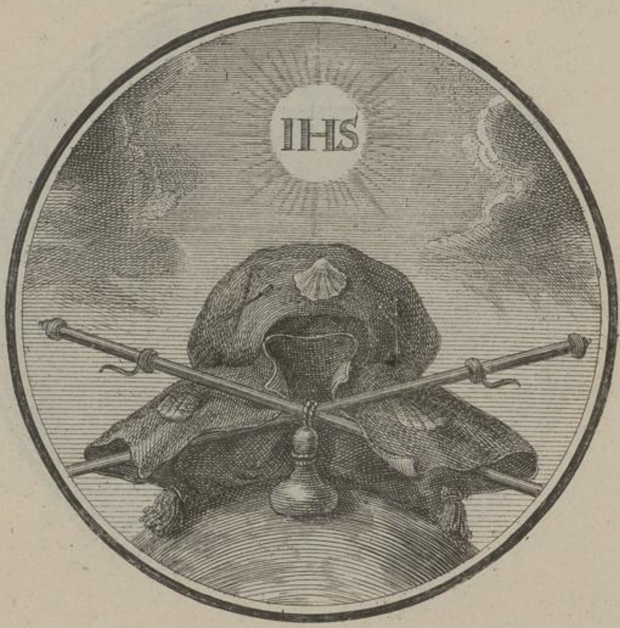

non permittatur expleto opere Dei remorari in Oratorio, ſicut dictum eſt, ne alius impedimentum patiatur. CAPVT LIII. De hospitibvs svscipiendis. *Omnes ſuperuenientes hoſpites tanquam Chriſtus ſuſcipiantur: quia ipſe dicturus eſt: hoſpes fui, et ſuſcepiſtis me. Et omnibus congruus honor exhibeatur, maxime domeſticis fidei, et peregrinis.* Vt ergo nunciatus fuerit hoſpes, occurratur ei a Priore, vel a fratribus cum omni officio caritatis; et primitus orent pariter: et ſic ſibi ſocientur in pace. Quod pacis oſculum non prius offe-

BENE CONVENIVNT.

CXXXVI.

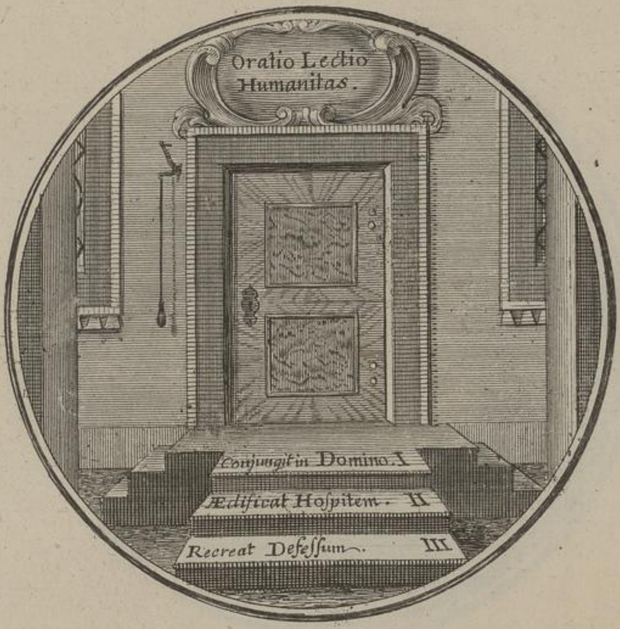

ratur, niſi oratione praemiſſa, propter illuſiones diabolicas. In ipſa autem ſalutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus, ſiue diſcedentibus hoſpitibus inclinato capite, vel proſtrato omni corpore in terra, Chriſtus in eis adoretur, qui et ſuſcipitur. *Suſcepti autem hoſpites ducantur ad Orationem:* et poſtea ſedeat cum eis Prior, aut cui iuſſerit ipſe. *Legatur coram hoſpite lex diuina, vt aedificetur: et poſt haec omnis exhibeatur humanitas.* Ieiunium a Priore frangatur propter hoſpitem: niſi forte praecipuus ſit dies ieiunii,

NE DESPEXERIS.

CXXXVII.

qui non poſſit violari. Fratres autem conſuetudines ieiuniorum proſequantur. Aquam in manibus Abbas hoſpitibus det: pedes hoſpitibus omnibus tam Abbas, quam cuncta congregatio lauet. Quibus lotis hunc verſum dicant: ſuſcepimus Devs miſericordiam tuam in medio templi tui. *Pauperum, et peregrinorum maxime ſuſceptioni cura ſollicite exhibeatur: quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem.* Coquina Abbatis, et hoſpitum ſuper ſe ſit, vt incertis horis ſuperueni-

Landesbibliothek Oldenburg

INDIGET.

CXXXVIII.

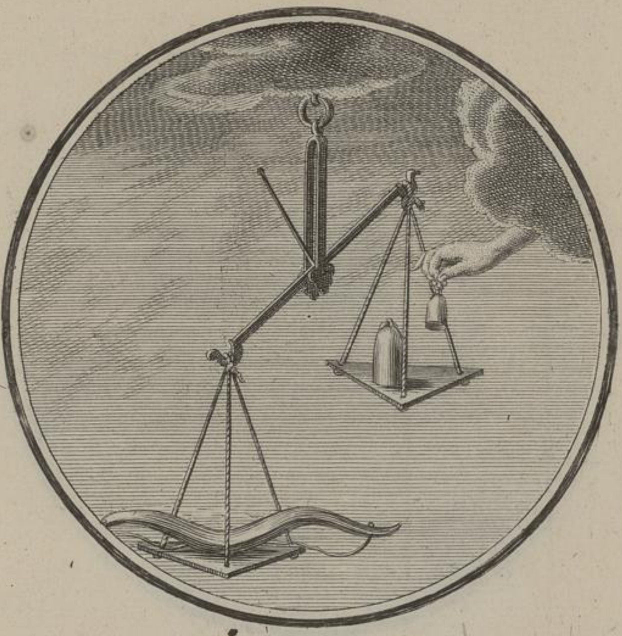

entes hoſpites, qui nunquam deſunt monaſterio, non inquietent fratres. In quam coquinam ad annum ingrediantur duo fratres, qui ipſum officium bene impleant; quibus, vt indigent, ſolatia adminiſtrentur, vt absque murmuratione ſeruiant; et iterum quando occupationem minorem habent, exeant, vbi eis imperatur, in opera. Et non ſolum in ipſis, ſed et *in omnibus officiis monaſterii iſta ſit conſideratio: vt quando indigent, ſolatia accommodentur eis:* et iterum, quando vacant, obediant impe-

SALVTATIS, PERTRANSI.

CXXXIX.

ratis. Item et cellam hoſpitum habeat aſſignatam frater, cuius animam timor Dei poſſidet: vbi ſint lecti ſtrati ſufficienter, et domus Dei a ſapientibus ſapienter adminiſtretur. *Hoſpitibus autem, cui non praecipitur, nullatenus ſocietur neque colloquatur: ſed ſi obuiauerit, aut viderit, ſalutatis humiliter, vt dictum eſt, et petita benedictione pertranſeat; dicens non licere ſibi colloqui cum hoſpite.* CAPVT LIV. Si debeat monachvs litteras, vel aliqvid svscipere. Nullatenus liceat monacho nec a

QVI IVS HABET.

CXL.

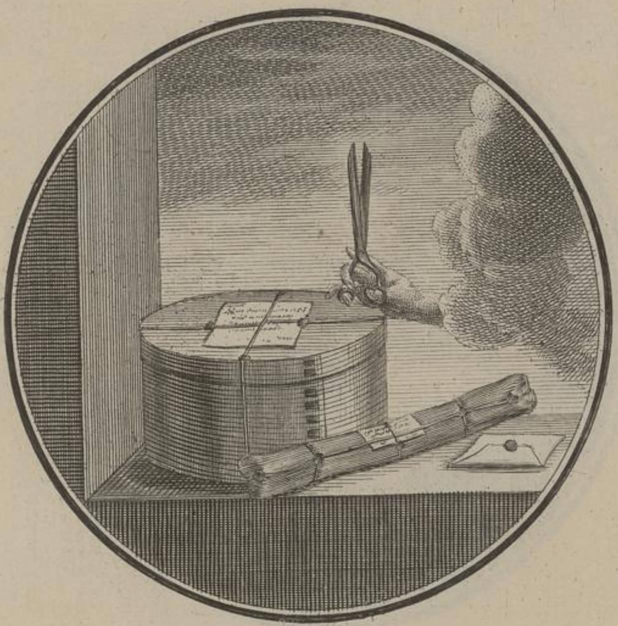

parentibus ſuis, nec a quoquam hominum, nec ſibi inuicem litteras, aut eulogias, vel quaelibet munuſcula accipere, aut dare ſine praecepto Abbatis. Quod *ſi* etiam *a parentibus* ſuis ei *quicquam directum fuerit*, non praeſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit Abbati. Quod ſi iuſſerit ſuſcipi, *in Abbatis ſit poteſtate, cui illud iubeat dari: et non contriſtetur frater, cui forte directum fuerat; vt non detur occaſio diabolo.* Qui autem aliter praeſumpſerit, diſciplinae regulari ſubiaceat. CAPVT LV. De

Landesbibliothek Oldenburg

TEMPORIBVS SVNT APTA SVIS.

CXLI.

VESTIARIO, ET CALCEARIO FRATRVM. *Veſtimenta fratribus ſecundum locorum qualitatem, vbi habitant, vel aërum temperiem, dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis vero minus.* Haec ergo conſideratio penes Abbatem eſt. Nos tamen mediocribus locis ſufficere credimus monachis, per ſingulos cucullam, et tunicam: cucullam in hieme villoſam, in aeſtate puram, aut vetuſtam; et ſcapulare propter opera: indumenta pedum, pedules, et caligas. De quarum rerum omnium colore, aut

RECREAT PAVPERES.

CXLII.

groſſitudine non cauſentur monachi: ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, qua degunt; aut quod vilius comparari poſſit. Abbas autem de menſura prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus ea, ſed menſurata. *Accipientes noua, vetera ſemper reddant in praeſenti reponenda in veſtiario propter pauperes.* Sufficit enim monacho duas tunicas, et duas cucullas habere propter noctes, et propter lauare ipſas res: iam quod ſupra fuerit, ſuperfluum eſt, amputari debet. Et pedules, et quodcunque eſt vetus

PLANIOREM DISCRETIO SVADET.

CXLIII.

reddant, dum accipiunt nouum. Femoralia hi, qui *in via* diriguntur, de veſtiario accipiant: quae reuertentes lota ibi reſtituant. *Et cucullae et tunicae ſint aliquanto a ſolito, quas habent, modice meliores: quas exeuntes in via accipiant de veſtiario, et reuertentes reſtituant.* Stramenta autem lectorum ſufficiant matta, ſagum, lena, et capitale. Quae tamen lecta frequenter ab Abbate ſcrutanda ſunt propter opus peculiare, ne inueniatur. Et ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non accepit, grauiſſi-

Landesbibliothek Oldenburg

ADVSQVE.

CXLIV.

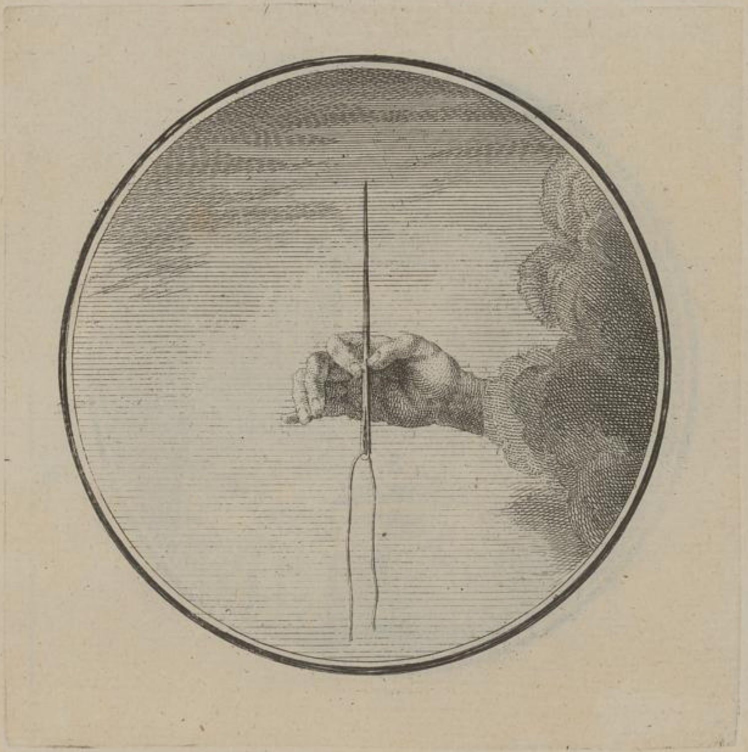

mae diſciplinae ſubiaceat. Et *vt* hoc *vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia, quae ſunt neceſſaria: id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligae, bracile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabulae, vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio.* A quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum Apoſtolorum: quia dabatur ſingulis, prout cuique opus erat. Ita ergo et Abbas conſideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem inuidentium. In omnibus autem iudiciis ſuis

Landesbibliothek Oldenburg

SEMPER APERTA.

CXLV.

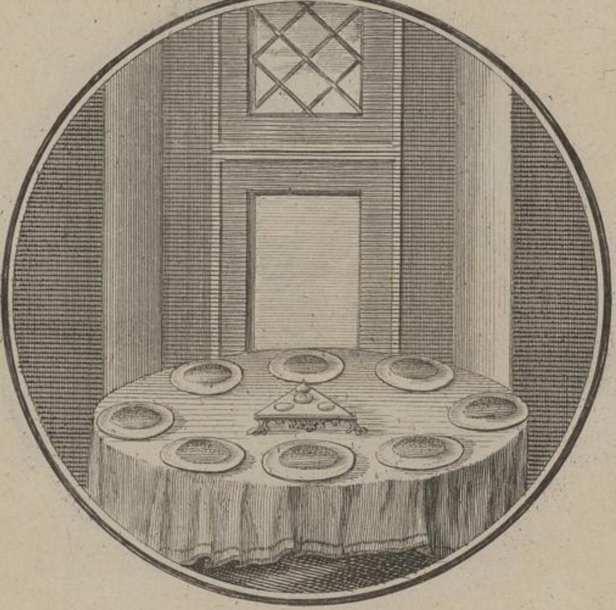

Dei retributionem cogitet. CAPVT LVI. De mensa abbatis. *Menſa Abbatis cum hoſpitibus et peregrinis ſit ſemper.* Quoties tamen minus ſunt hoſpites, quos vult de fratribus vocare, in ipſius ſit poteſtate. Seniores tamen vnum, aut duos ſemper cum fratribus dimittendum procuret propter diſciplinam. CAPVT LVII. De artificibvs monasterii. Artifices, ſi ſunt in Monaſterio, cum omni humilitate faciant ipſas artes: ſi permiſerit Abbas: quodſi aliquis ex eis extollitur pro ſcien-

Landesbibliothek Oldenburg

SVMMA SVMMARVM.

CXLVI.

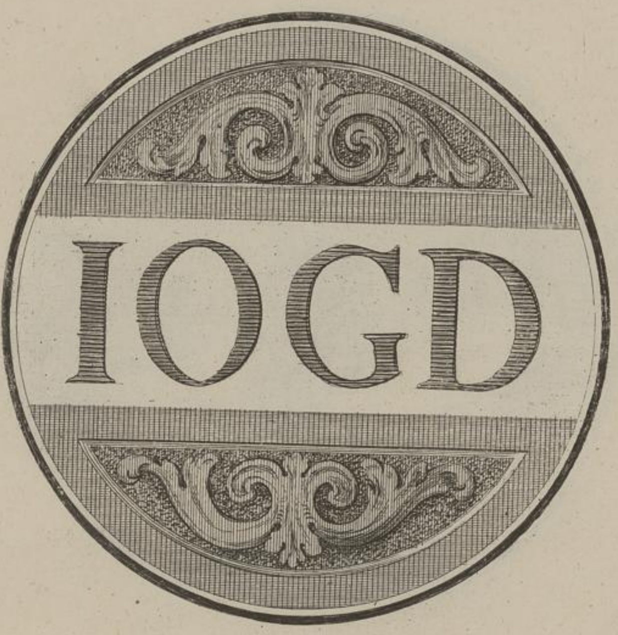

tia artis ſuae, eo quod videatur aliquid conferre monaſterio; hic talis evellatur ab ipſa arte, et denuo per eam non tranſeat, niſi forte humiliato ei iterum Abbas iubeat. Si quid vero ex operibus artificum venundandum eſt, videant ipſi, per quorum manus tranſigenda ſunt: ne aliquam fraudem monaſterio facere praeſumant. Memorentur ſemper Ananiae, et Saphirae, ne forte mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc iſti, vel omnes, qui aliquam fraudem de rebus monaſterii fecerint, in

NOSCITVR EX PVLSV.

CXLVII.

anima patiantur. In ipſis autem pretiis non ſubripiat auaritiae malum: ſed ſemper aliquantulum vilius detur, quam ab aliis ſaecularibus datur; vt in omnibus glorificetur Devs. CAPVT LVIII. De disciplinae svscipiendorvm fratrvm. *Nouiter veniens quis ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus: ſed ſicut ait Apoſtolus: Probate ſpiritus, ſi ex DEO ſunt.* Ergo *ſi veniens* perſeuerauerit pulſans, et *illatas ſibi iniurias*, et difficultatem ingreſſus poſt quatuor, aut quinque dies *viſus fuerit patienter portare*,

ASPERA, SED RECTA.

CXLVIII.

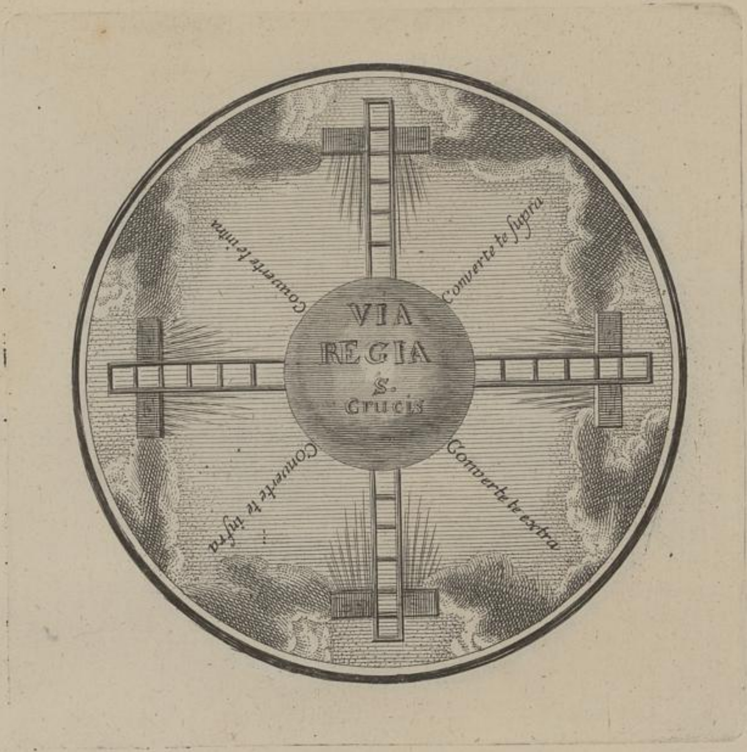

et perſiſtere petitioni ſuae, annuatur ei ingreſſus; et ſit in cella hoſpitum paucis diebus: poſtea autem ſit in cella nouitiorum, vbi meditetur, et manducet, et dormiat. Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas: qui ſuper eum omnino curioſe intendat, et ſollicitus ſit, ſi reuera Devm quaerit, ſi ſollicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. *Praedicentur ei omnia dura, et aſpera, per quae itur ad DEVM.* Si promiſerit de ſtabilitatis ſuae perſeuerantia, poſt duorum menſium

AD ARMA!

CXLIX.

circulum legatur ei haec regula per ordinem, et dicatur ei: *Ecce lex, ſub qua militare vis: ſi potes obſeruare, ingredere; ſi vero non potes, liber diſcede.* Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam nouitiorum, et iterum probetur in omni patientia. Et poſt ſex menſium circuitum legatur ei regula, vt ſciat, ad quod ingreditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes iterum relegatur ei eadem regula. Et ſi habita ſecum deliberatione promiſerit ſe omnia cuſtodire, et cuncta ſibi imperata ſeruare; tunc ſuſcipia-

SAT DIV TENTARE LICET.

CL.

tur in congregatione ſciens lege regulae conſtitutum, quod ei ex illa die non liceat de monaſterio egredi, nec collum excutere de ſubiugo regulae, quam *ſub tam moroſa deliberatione licuit aut excuſare, aut ſuſcipere.* Suſcipiendus autem in Oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua, et conuerſione morum ſuorum, et obedientia coram Deo, et ſanctis eius, vt ſi aliquando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum ſciat, quem irridet. De qua promiſſione ſua faciat petitionem ad nomen Sanctorum, quorum reliquiae

NON CONFVNDETVR.

CLI.

ibi ſunt, et Abbatis praeſentis. Quam petitionem manu ſua ſcribat: aut certe ſi non ſcit litteras, alter ab eo rogatus ſcribat; et ille nouitius ſignum faciat, et manu ſua eam ſuper altare ponat. Quam, dum poſuerit, incipiat ipſe nouitius hunc verſum: *Suſcipe me Domine ſecundum eloquium tuum, et viuam; et non confundas me ab exſpectatione mea.* Quem verſum omnis Congregatio tertio reſpondeat, adiungentes, Gloria Patri. Tunc ille frater nouitius proſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo:

OMNIBVS RELICTIS.

CLII.

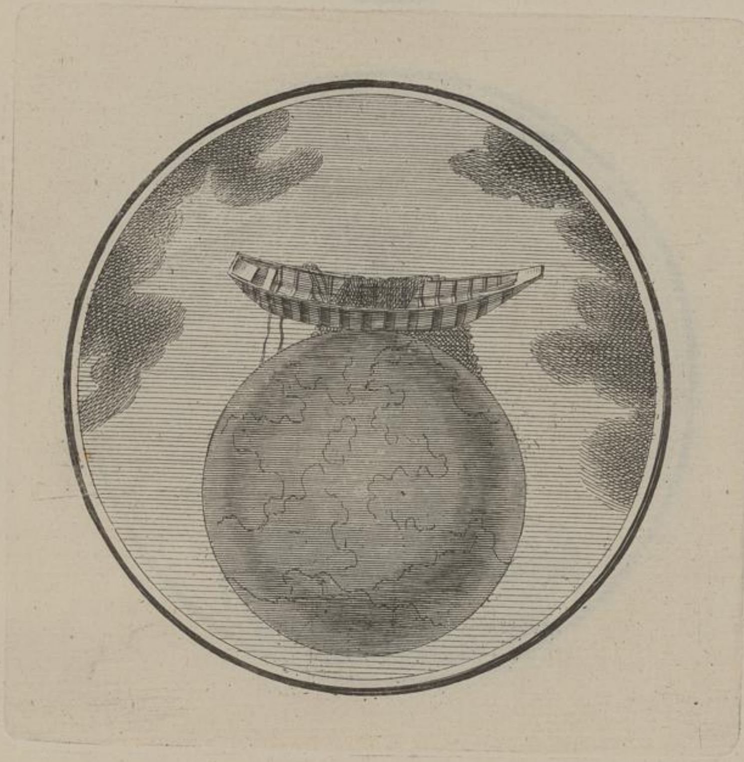

et iam ex illa die in Congregatione reputetur. Res, ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione conferat monaſterio, *nihil ſibi reſeruans ex omnibus;* quippe qui ex illo die nec proprii corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat. Mox ergo in Oratorio exuatur rebus propriis, quibus veſtitus eſt, et induatur rebus monaſterii. Illa autem veſtimenta, quibus exutus eſt, reponantur in veſtiario conſeruanda, vt, ſi aliquando ſuadente diabolo, conſenſerit, vt egrediatur de monaſterio,

AB ADOLESCENTIA.

CLIII.

quod abſit, tunc exutus rebus monaſterii, proiiciatur. Illam tamen petitionem eius, quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat: ſed in monaſterio reſeruetur. CAPVT LIX. De filiis nobilivm, vel pavpervm, qvi offervntvr. *Si quis forte de nobilibus offert filium ſuum DEO in monaſterio, ſi ipſe puer minori aetate eſt, parentes eius faciant petitionem, quam ſupra diximus.* Et cum oblatione ipſam petitionem, et manum pueri inuoluant in palla altaris, et ſic eum offerant. De rebus autem ſuis aut

LAQVEI MORTIS.

CLIV.

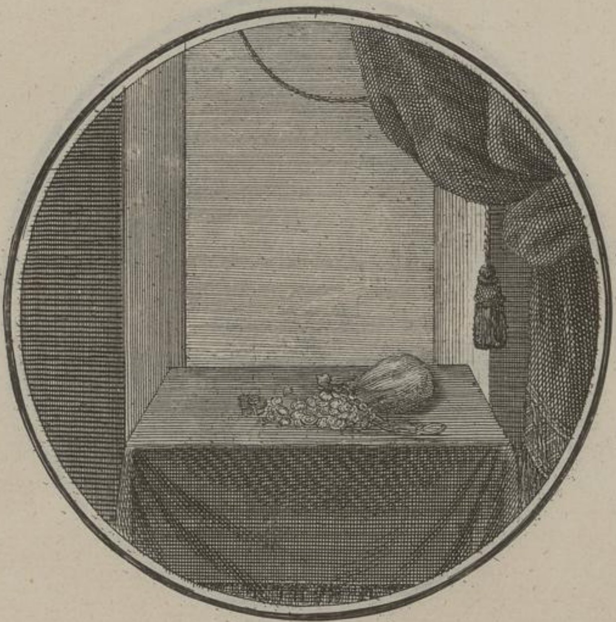

in praeſenti petitione promittant ſub iure iurando, quia nunquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi. Vel certe ſi hoc facere noluerint, et aliquid offerre volunt in eleemoſynam monaſterio pro mercede ſua; faciant ex rebus, quas dare volunt, monaſterio donationem, reſeruato ſibi, ſi ita voluerint, vſufructuario. Atque ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, *per quam deceptus perire poſſit (quod abſit)* quod

NIHIL RELAXABITVR.

CLV.

experimento didicimus. Similiter autem et pauperiores faciant. Qui vero ex toto nihil habent, simpliciter petitionem faciant, et cum oblatione offerant filium ſuum coram teſtibus. CAPVT LX. DE SACERDOTIBVS, QVI FORTE VOLVERINT IN MONASTERIO HABITARE. *Siquis de ordine Sacerdotum in monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non quidem ei citius aſſentiatur: tamen ſi omnino perſtiterit in hac ſupplicatione, ſciat ſe omnem regulae diſciplinam ſeruaturum, nec aliquid ei relaxabitur, vt ſit ſicut ſcriptum eſt: Amice ad quid veniſti?*

NON MALE QVADRANT.

CLVI.

Concedatur ei tamen poſt Abbatem ſtare, et benedicere, aut Miſſas tenere; ſi tamen iuſſerit ei Abbas: ſin alias nullatenus aliqua praeſumat, *ſciens ſe diſciplinae regulari ſubditum, et magis humilitatis exempla omnibus det.* Et ſi forte ordinationis, aut alicuius rei cauſa fuerit in monaſterio, illum locum attendat, quando ingreſſus eſt in monaſterium, non illum, qui ei pro reuerentia Sacerdotii conceſſus eſt. Clericorum autem ſiquis eodem deſiderio monaſterio ſociari voluerit, loco mediocri collocetur. Et ipſe tamen,

SALTANDVM AD MOREM.

CLVII.

ſi promittit de obſeruatione regulae, vel propria ſtabilitate. CAPVT LXI. De monachis peregrinis, qvaliter svscipiantvr. *Siquis monachus peregrinus de longinquis prouinciis ſuperuenerit, ſi pro hoſpite voluerit habitare in monaſterio, et contentus fuerit conſuetudine loci, quam inuenerit; et non forte ſuperfluitate ſua perturbat monaſterium, ſed ſimpliciter contentus eſt, quod inuenerit, ſuſcipiatur, quanto tempore cupit.* Si qua ſane rationabiliter, et cum humilitate caritatis reprehendit, aut oſtendit; tractet Abbas prudenter,

Landesbibliothek Oldenburg

EXTRA CASTRA!

CLVIII.

ne forte eum pro hoc ipſo Dominus direxerit. Si vero poſtea voluerit ſtabilitatem ſuam firmare, non renuatur talis voluntas: et maxime, quia tempore hoſpitalitatis potuit eius vita dignoſci. Quod *ſi ſuperfluus, aut vitioſus inuentus fuerit tempore hoſpitalitatis, non ſolum non debet ſociari corpori monaſterii; verum etiam dicatur ei honeſte, vt diſcedat: ne eius miſeria etiam alii vitientur.* Quod ſi non fuerit talis, qui mereatur proiici, non ſolum ſi petierit, ſuſcipiatur Congregationi ſociandus; verum etiam

Landesbibliothek Oldenburg

TOTVS VBIQVE.

CLIX.

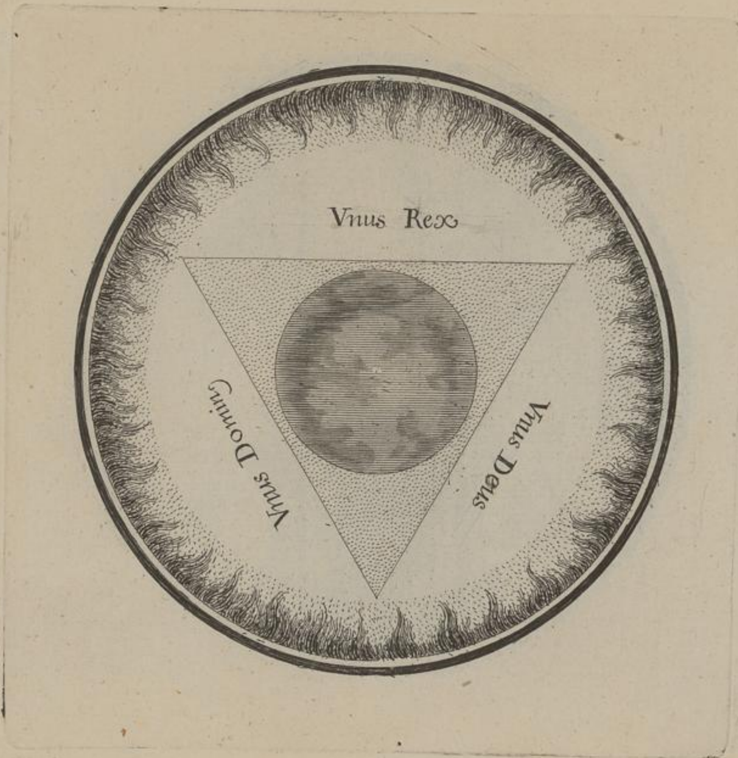

ſuadeatur, vt ſtet, vt eius exemplo alii erudiantur: quia *in omni loco vni Domino ſeruitur, et vni Regi militatur.* Quem etiam ſi talem eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiore aliquantulum conſtituere loco. Non ſolum autem monachum, ſed etiam de ſupraſcriptis gradibus Sacerdotum, vel Clericorum ſtabilire poteſt Abbas in maiori, quam ingreditur loco, ſi eorum talem perſpexerit eſſe vitam. Caueat autem Abbas, ne aliquando de alio noto monaſterio monachum ad habitandum ſuſcipiat ſine conſenſu Abbatis eius,

VT MAGIS PROFICIAT.

CLX.

aut litteris commendatitiis: quia ſcriptum eſt; quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. CAPVT LXII. De sacerdotibvs monasterii. Siquis Abbas ſibi Presbyterum, vel Diaconum ordinari petierit, de ſuis eligat, qui dignus ſit Sacerdotio fungi. *Ordinatus* autem *caueat elationem, aut ſuperbiam.* Nec quicquam praeſumat, niſi quod ei ab Abbate praecipitur, ſciens ſe multo magis diſciplinae regulari ſubditum. *Nec occaſione Sacerdotii obliuiſcatur regulae obedientiam, et diſciplinam, ſed magis, ac magis in DEVM proficiat.* Locum

NON EST CONVENIENS.

CLXI.

vero illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt in monaſterio, praeter officium altaris, etſi forte electio Congregationis, et voluntas Abbatis pro vitae merito eum promouere voluerit. Qui tamen *regulam a Decanis, vel Praepoſitis conſtitutam ſibi ſeruare ſciat. Quod ſi aliter praeſumpſerit, non Sacerdos, ſed rebellio iudicetur:* et ſaepe admonitus ſi non correxerit, etiam Epiſcopus adhibeatur in teſtimonium. Quod ſi nec ſic emendauerit, clareſcentibus culpis proiiciatur de monaſterio; ſi tamen talis fuerit eius contumacia,

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

LVMINIS AD NVTVM.

CLXII.

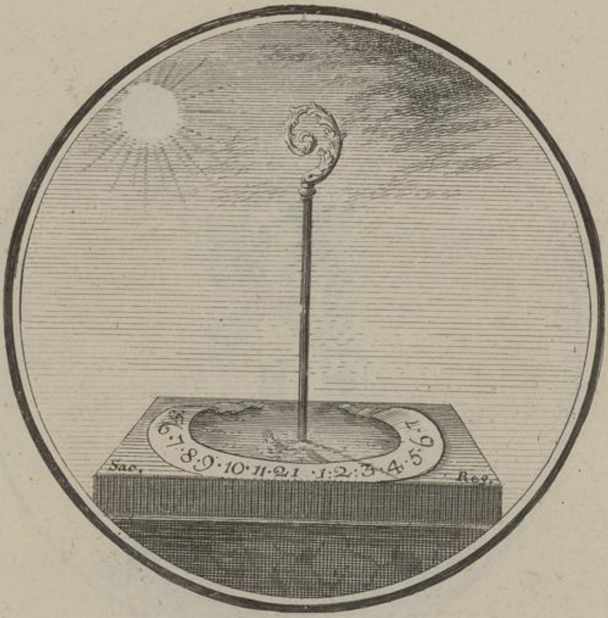

vt ſubdi, aut obedire Regulae nolit. CAPVT LXIII. De ordine congregationis. Ordines ſuos in monaſterio ita conſeruent, vt conuerſionis tempus, et vitae meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit. Qui *Abbas non conturbet gregem ſibi commiſſum, nec quaſi libera vtens poteſtate, iniuſte diſponat aliquid: ſed cogitet ſemper, quia de omnibus iudiciis, et operibus ſuis redditurus eſt DEO rationem.* Ergo ſecundum ordines, quos conſtituerit, vel quos habuerint ipſi fratres, ſic accedant ad pacem, ad communionem, ad

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

PRIOR TEMPORE POTIOR IVRE.

CLXIII.

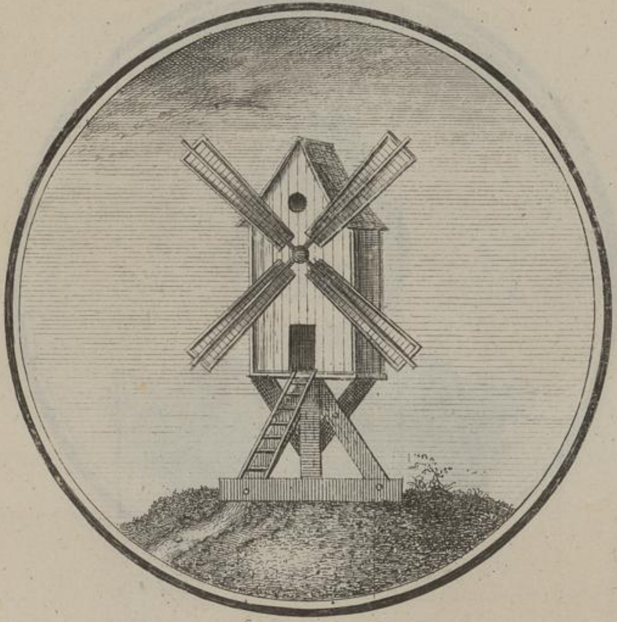

Pſalmum imponendum, in choro ſtandum. Et in omnibus omnino locis aetas non diſcernat ordines, nec praeiudicet, quia Samuel, et Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis his, quos, vt diximus, altiori conſilio Abbas praetulerit, vel degradauerit certis ex cauſis, reliqui *omnes, vt conuertuntur, ita ſint: vt verbi gratia, qui ſecunda hora diei venerit in monaſterium, iuniorem ſe nouerit illo eſſe, qui prima hora venit diei, cuiuslibet aetatis, aut dignitatis ſit.* Pueris per omnia ab omnibus diſcipli-

DIGNVS HONORE.

CLXIV.

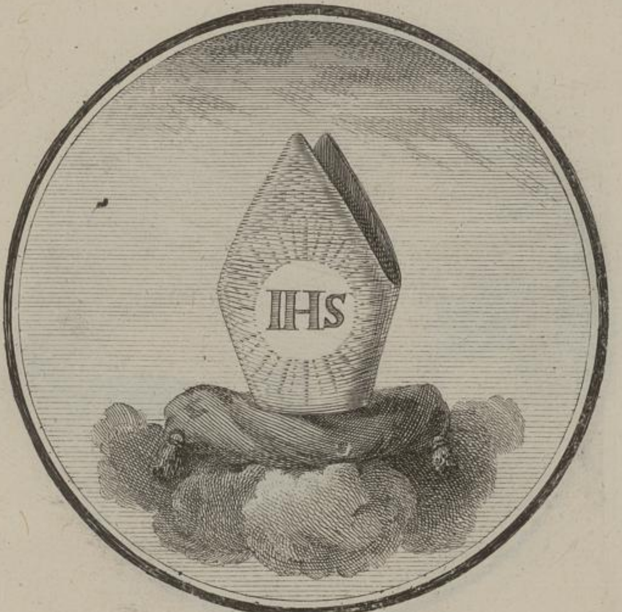

na conſeruata. Iuniores igitur Priores ſuos honorent: Priores iuniores ſuos diligant. In ipſa appellatione nominum, nulli liceat alium puro nomine appellare: ſed Priores iuniores ſuos fratrum nomine; iuniores autem Priores ſuos Nonnos vocent: quod intelligitur paterna reuerentia. *Abbas* autem, *quia vices Chriſti agere creditur, Domnus, et Abbas vocetur, non ſua aſſumptione, ſed honore, et amore Chriſti. Ipſe autem cogitet, et ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore.* Vbicunque autem ſibi ob-

Landesbibliothek Oldenburg

HONORE INVICEM PRAEVENIENTES.

CLXV.

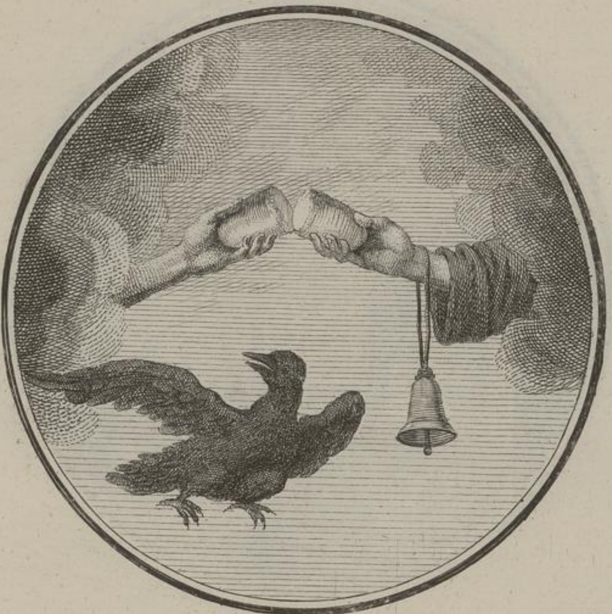

uiant fratres, iunior a priore benedictionem petat. Transeunte maiore, minor ſurgat, et det ei locum ſedendi. Nec praeſumat iunior conſedere, niſi ei praecipiat ſenior ſuus: vt *fiat, quod ſcriptum eſt: Honore inuicem praeuenientes.* Pueri, parui, vel adoleſcentes in Oratorio vel ad menſas cum diſciplina ordines ſuos conſequantur. Foris autem vel vbi vbi cuſtodiam habeant, et diſciplinam, vsque dum ad intelligibilem aetatem perueniant. CAPVT LXIV. DE ORDINANDO ABBATE. In Abbatis ordinatione illa ſemper

Landesbibliothek Oldenburg

IN VNA SEDE MORENTVR.

CLXVI.

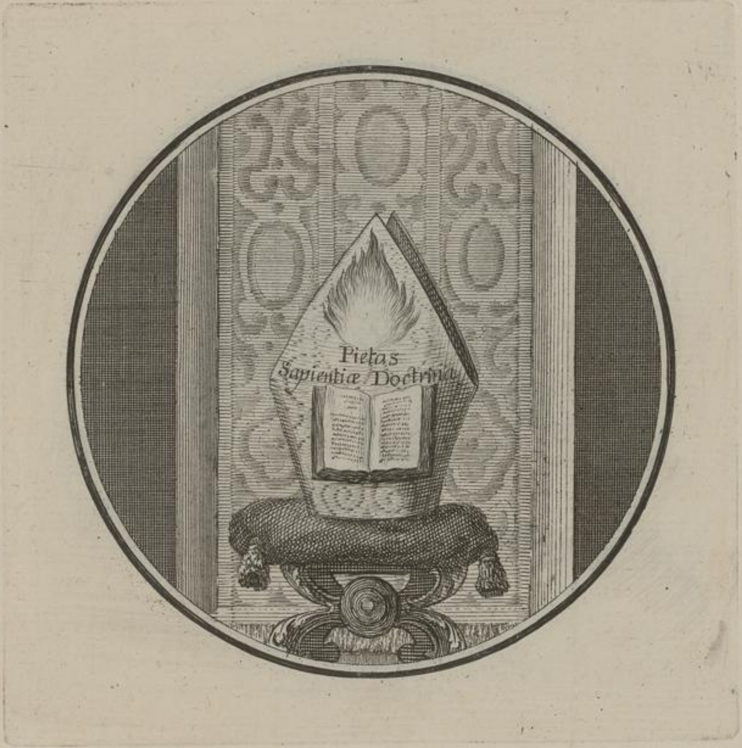

conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors Congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars, quamuis parua Congregationis, ſaniori conſilio elegerit. *Vitae* autem *merito, et ſapientiae doctrina eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi vltimus fuerit in ordine Congregationis.* Quod ſi etiam omnis Congregatio vitiis ſuis, quod quidem abſit, conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, et vitia ipſa aliquatenus in notitia Epiſcopi ad cuius dioeceſin pertinet locus ipſe, vel Abbatibus, aut vicinis

QVALE ONVS.

CLXVII.

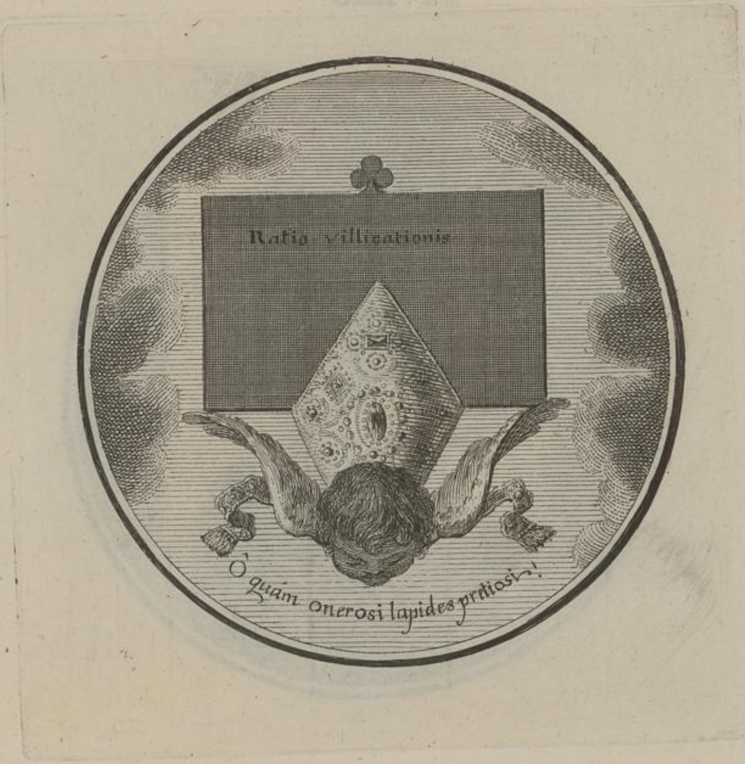

Chriſtianis claruerint; prohibeant prauorum praeualere conſenſum, et domui Dei dignum conſtituant diſpenſatorem; ſcientes pro hoc ſe recepturos mercedem bonam, ſi illud caſte, et zelo Dei faciant: ſicut e diuerſo peccatum, ſi negligant. *Ordinatus* autem *Abbas cogitet ſemper, quale onus ſuſcepit, et cui redditurus eſt rationem villicationis ſuae.* Sciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quam praeeſſe. Oportet ergo eum eſſe doctum lege diuina, vt ſciat, et ſit, vnde proferat noua, et vetera, caſtum, ſobrium, miſericor-

Landesbibliothek Oldenburg

NE QVID NIMIS.

CLXVIII.

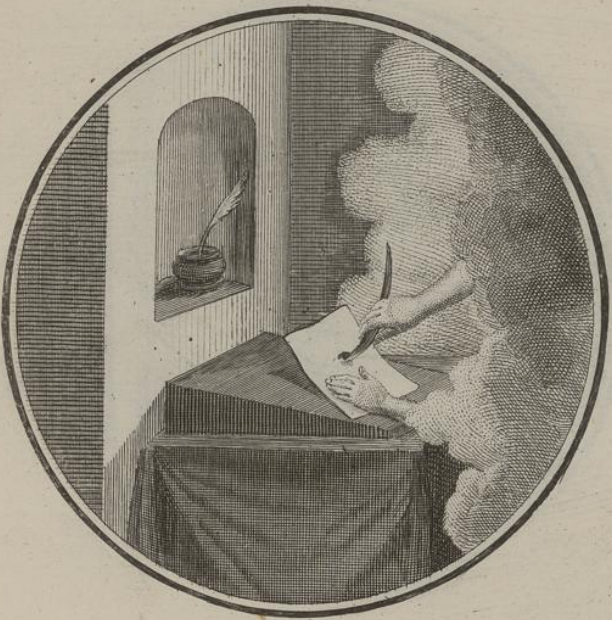

dem, ſemper ſuperexaltet miſericordiam iudicio, vt idem ipſe conſequatur. Oderit vitia, diligat fratres. *In ipſa autem correptione prudenter agat, et ne quid nimis: ne, dum nimis cupit eradere aeruginem, frangatur vas:* ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque calamum quaſſatum non conterendum. In quibus non dicimus, vt permittat nutriri vitia, ſed prudenter, et cum caritate ea amputet, vt viderit cuique expedire, ſicut iam diximus; et ſtudeat plus amari, quam timeri. Non ſit turbulentus, et an-

VRGET, ET DESTRVIT.

CLXIX.

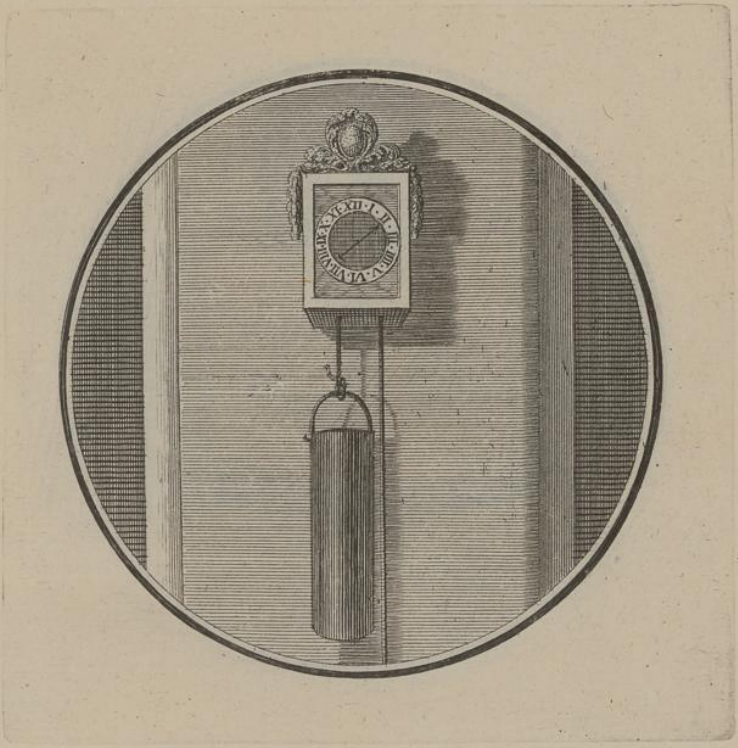

xius, non ſit nimius et obſtinatus; non ſit zelotypus, et nimis ſuſpicioſus; quia nunquam requieſcet. In ipſis imperiis ſuis ſit prouidus, et conſideratus, ſiue ſecundum Devm, ſiue ſecundum ſaeculum ſint. *Opera, quae iniungit, diſcernat, et temperet, cogitans diſcretionem ſancti Iacob, dicentis: Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti vna die.* Haec ergo, aliaque teſtimonia diſcretionis matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt ſit, quod et fortes cupiant, et infirmi non refugiant.

SINE GLOSSA, SINE GLOSSA!

CLXX.

Et praecipue, vt praeſentem regulam in omnibus conſeruet; vt, dum bene miniſtrauerit, audiat a Domino, quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempore ſuo; Amen dico vobis, ait: *ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* CAPVT LXV. De praeposito monasterii. Saepius quidem contingit, vt per ordinationem Praepoſiti ſcandala grauia in monaſteriis oriantur, dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiae inflati, et aeſtimantes ſe ſecundos Abbates eſſe, aſſumentes ſibi tyrannidem ſcandala nutriunt,

OMNES SEQVANTVR VOCEM.

CLXXI.

et diſſenſiones in Congregatione faciunt, et maxime in illis locis, *vbi ab eodem ſacerdote*, *vel ab eisdem Abbatibus*, *qui Abbatem ordinant*, *ab ipſis etiam et Praepoſitus ordinatur*. Quod quam ſit abſurdum, facile aduertitur: quia *ab ipſo initio ordinationis materia ei datur ſuperbiendi*, *dum ei ſuggeritur a cogitationibus ſuis*, *exutum eum eſſe a poteſtate Abbatis ſui*; *quia ab ipſis eſt ordinatus*, *a quibus et Abbas*. Hinc ſuſcitantur inuidiae, rixae, detractiones, aemulationes, diſſenſiones, exordinationes. Et dum con-

VNIVS IN ARBITRIO.

CLXXII.

traria ſibi inuicem Abbas, Praepoſitusque ſentiunt, et ipſorum neceſſe eſt ſub diſſenſione animas periclitari, et ii, qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cuius periculi malum illos reſpicit in capite, qui talibus in ordinatione ſe fecerunt auctores. Ideoque *nos praeuidemus expedire propter pacis caritatisque cuſtodiam*, *in Abbatis pendere arbitrio ordinationem monaſterii ſui*, et ſi poteſt fieri, per Decanos ordinetur, vt antea diſpoſuimus, omnis vtilitas monaſterii, prout Abbas di-

LICET EXTINCTIS ALIIS.

CLXXIII.

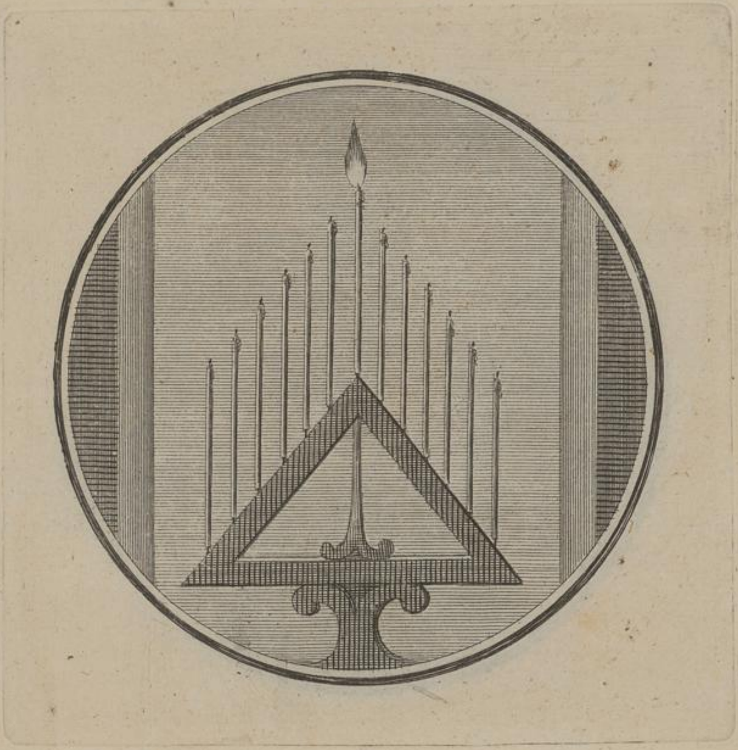

ſpoſuerit: vt dum pluribus committitur, vnus non ſuperbiat Quod ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit, rationabiliter cum humilitate, et quemcunque elegerit Abbas cum conſilio fratrum timentium DEVM, ordinet ipſe ſibi Praepoſitum. Qui tamen Praepoſitus illa agat cum reuerentia, quae ab Abbate ſuo ei iniuncta fuerint; nihil contra Abbatis voluntatem, aut ordinationem faciens: quia *quantum praelatus eſt ceteris, ita eum oportet ſollicitius obſeruare praecepta Regulae.*

INEPTISSIMVM.

CLXXIV.

Qui *Praepoſitus*, *ſi repertus fuerit vitioſus*, *aut elatione deceptus ſuperbiae*, aut contemtor ſanctae Regulae fuerit comprobatus, admoneatur verbis vsque quater; ſi non emendauerit, adhibeatur ei correctio diſciplinae regularis. Quod ſi neque ſic correxerit, tunc *deiiciatur de ordine Praepoſiturae*, *et alius*, *qui dignus eſt*, *in loco eius ſubrogetur*. Quodſi et poſtea in Congregatione quietus, et obediens non fuerit, etiam de monaſterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, ſe de omnibus iudi-

CONSIDERATE TRADENDVS.

CLXXV.

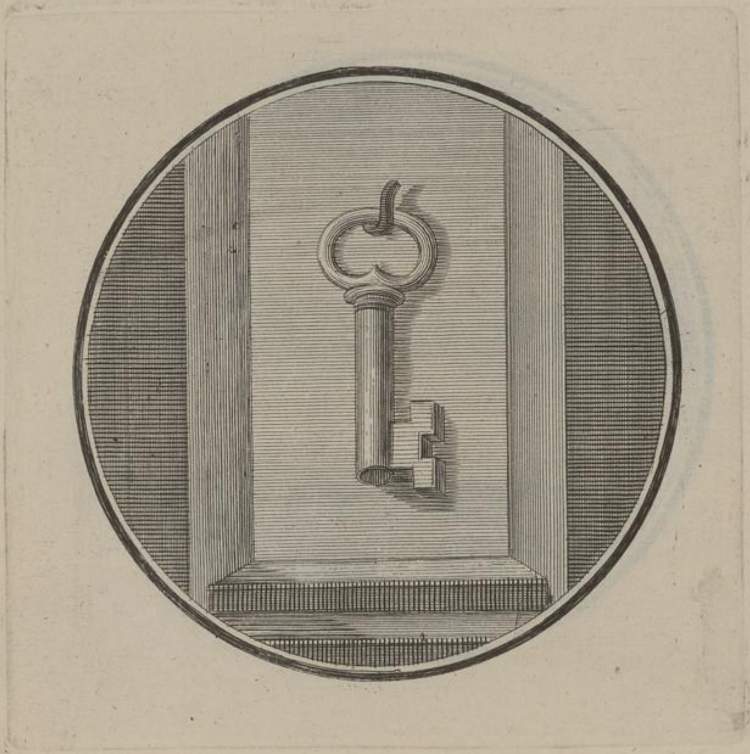

ciis ſuis Deo redditurum rationem, ne forte inuidiae, aut zeli flamma vrat animam. CAPVT LXVI. De ostiario monasterii. *Ad portam monaſterii ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum, et reddere: cuius maturitas eum non ſinat vagari.* Qui portarius cellam debet habere iuxta portam; vt venientes ſemper praeſentem inueniant, a quo reſponſum accipiant. Et mox vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias reſpondeat, aut benedicat: et cum omni manſuetudine timoris

NON EXPEDIT ANIMABVS EORVM.

CLXXVI.

Dei reddat reſponſum feſtinanter cum feruore caritatis. Qui portarius ſi indiget ſolatio, iuniorem fratrem accipiat. *Monaſterium* autem, ſi poteſt fieri, *ita debet conſtitui*, *vt omnia neceſſaria*, id eſt, aqua, molendinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſae, *intra monaſterium exerceantur*, *vt non ſit neceſſitas monachis vagandi foras ; quia omnino non expedit animabus eorum.* Hanc autem Regulam ſaepius volumus in Congregatione legi, ne quis fratrum de ignorantia ſe excuſet.

SVNT PORTA MALORVM.

CLXXVII.

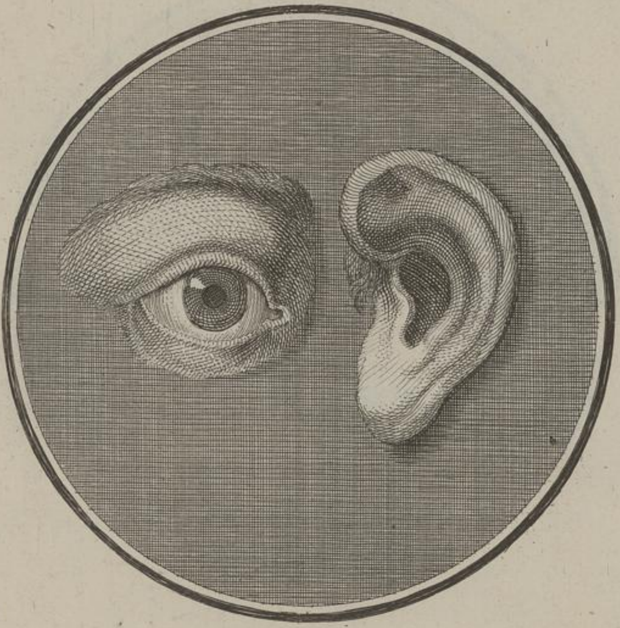

CAPVT LXVII. De fratribvs in viam directis. Dirigendi fratres in viam omnium fratrum, vel Abbatis orationi ſe commendent: et ſemper ad orationem vltimam Operis Dei commemoratio omnium abſentium fiat. *Reuertentes* autem *de via fratres in ipſo die, quo redeunt, per omnes canonicas horas, dum expletur Opus DEI, proſtrati ſolo Oratorii ab omnibus petant orationem propter exceſſus: ne quid forte ſubripuerit in via viſus, aut auditus malae rei,* aut otioſi

Landesbibliothek Oldenburg

GERRAE GERRAE!

CLXXVIII.

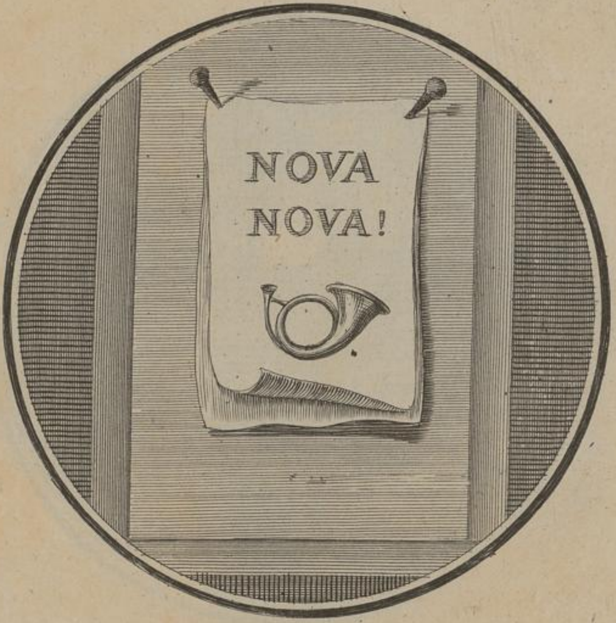

ſermonis. *Nec praeſumat quisquam alii referre, quaecunque foris monaſterium viderit, aut audierit: quia plurima deſtructio eſt. Quod ſiquis praeſumſerit, vindictae regulari ſubiaceat.* Similiter et qui praeſumſerit clauſtra monaſterii egredi, vel quocunque ire, vel quidpiam quamuis parum ſine Abbatis iuſſione facere. CAPVT LXVIII. SI FRATRI IMPOSSIBILIA INIVNGANTVR. Si cui fratri aliqua forte grauia, aut impoſſibilia iniunguntur; ſuſcipiat quidem iubentis imperium cum omni manſuetudine, et obe-

FIRMA FIDE.

CLXXIX.

dientia. Quodſi omnino virium ſuarum menſuram viderit pondus oneris excedere; impoſſibilitatis ſuae cauſas ei, qui ſibi praeeſt, patienter, et opportune ſuggerat, non ſuperbiendo, aut reſiſtendo, vel contradicendo. Quod *ſi* poſt ſuggeſtionem ſuam *in ſua ſententia Prioris imperium perdurauerit, ſciat iunior, ita ſibi expedire, et ex caritate confidens de adiutorio DEI, obediat.* CAPVT LXIX. Vt in monasterio non praesvmat alter altervm defendere. Praecauendum eſt,

DEFENSIO OFFENSIO.

CLXXX.

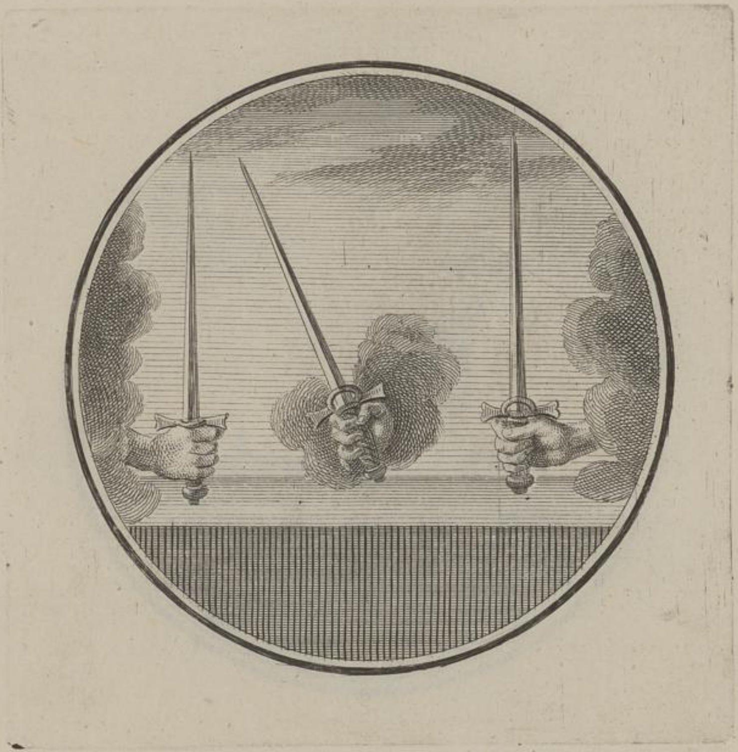

ne quauis occaſione praeſumat alter alium defendere monachum in monaſterio, aut quaſi tueri: etiamſi qualibet conſanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id a monachis praeſumatur: quia exinde grauiſſima occaſio ſcandalorum oriri poteſt. Quod ſiquis haec transgreſſus fuerit, acrius coerceatur. CAPVT LXX. VT NON PRAESVMAT PASSIM QVISQVAM ALIVM CAEDERE. Vetetur in monaſterio omnis praeſumtionis occaſio. Conſtituimus, vt nulli liceat quemquam fratrum ſuorum ex-

CVM MENSVRA, ET RATIONE.

CLXXXI.

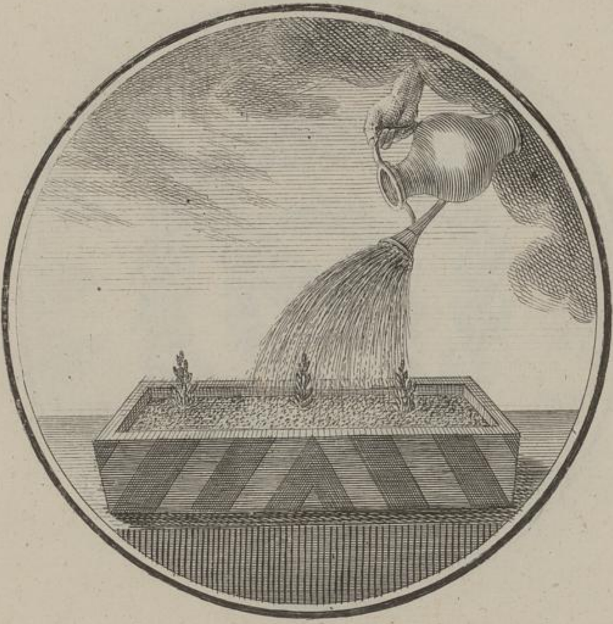

communicare, aut caedere; niſi cui poteſtas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur: vt ceteri metum habeant. *Infantum vero vsque ad quindecim annorum aetates diſciplinae diligentia ab omnibus, et cuſtodia ſit. Sed et hoc cum omni menſura, et ratione.* Nam in fortiori aetate qui praeſumſerit aliquatenus ſine praecepto Abbatis, vel in ipſis infantibus ſine diſcretione exarſerit, diſciplinae regulari ſubiaceat; quia ſcriptum eſt „ Quod tibi

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

OBTEMPERANTI.

CLXXXII.

„ non vis fieri, alii ne feceris. CAPVT LXXI. Vt obedientes sint sibi invicem. *Obedientiae bonum non ſolum Abbati exhibendum eſt ab omnibus: ſed etiam ſibi inuicem ita obediant fratres, ſcientes ſe per hanc obedientiae viam ituros ad DEVM.* Praemiſſo ergo Abbatis, aut Praepoſitorum, qui ab eo conſtituuntur, imperio, cui non permittimus priuata imperia praeponi, de cetero omnes iuniores Prioribus ſuis omni caritate, et ſollicitudine obediant.

AD TERRAM CVLMINA PONIT.

CLXXXIII.

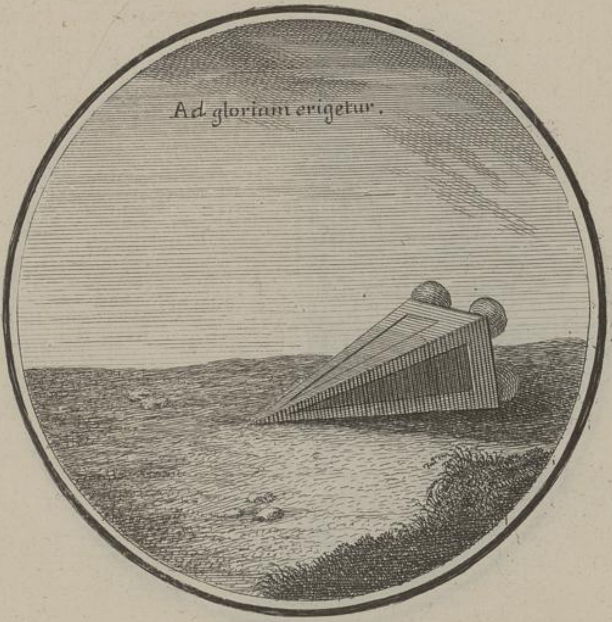

Quod ſiquis contentioſus reperitur, corripiatur. *Siquis autem frater pro quauis minima cauſa ab Abbate, vel a quocunque Priore ſuo corripiatur quolibet modo; vel ſi leuiter ſenſerit animum Prioris cuiuscunque contra ſe iratum, vel commotum, quamuis modice; mox ſine mora tamdiu proſtratus in terra ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vsque dum benedictione ſanetur illa commotio.* Quod ſi quis contemſerit facere, aut corporali vindictae ſubiaceat; aut ſi contumax fuerit, de

SEPARAT A BONO, SEPARAT A MALO.

CLXXXIV.

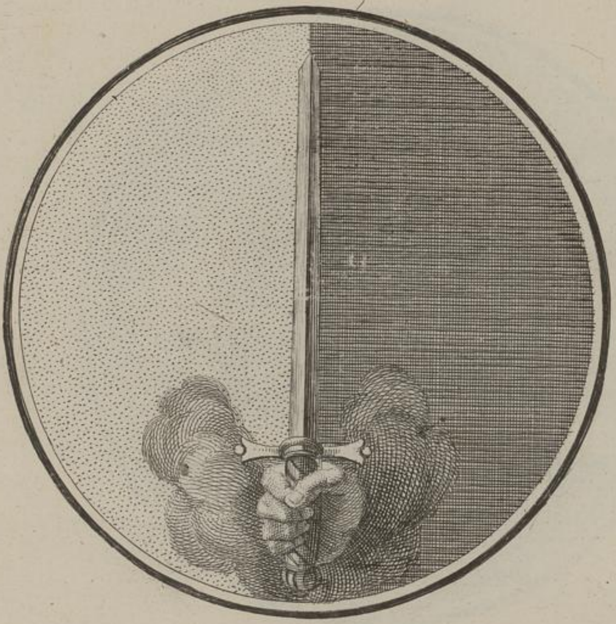

monaſterio expellatur. CAPVT LXXII. De zelo bono, qvem debent habere monachi. *Sicut eſt zelus amaritudinis malus, qui ſeparat a DEO, et ducit ad infernum: ita eſt zelus bonus, qui ſeparat a vitiis, et ducit ad DEVM, et ad vitam aeternam.* Hunc ergo zelum feruentiſſimo amore exerceant monachi; id eſt, vt honore ſe inuicem praeueniant. Infirmitates ſuas ſiue corporum, ſiue morum patientiſſime tolerent: obedientiam ſibi certatim impendant. Nullus, quod ſibi

NIHIL SINE PRIMO.

CLXXXV.

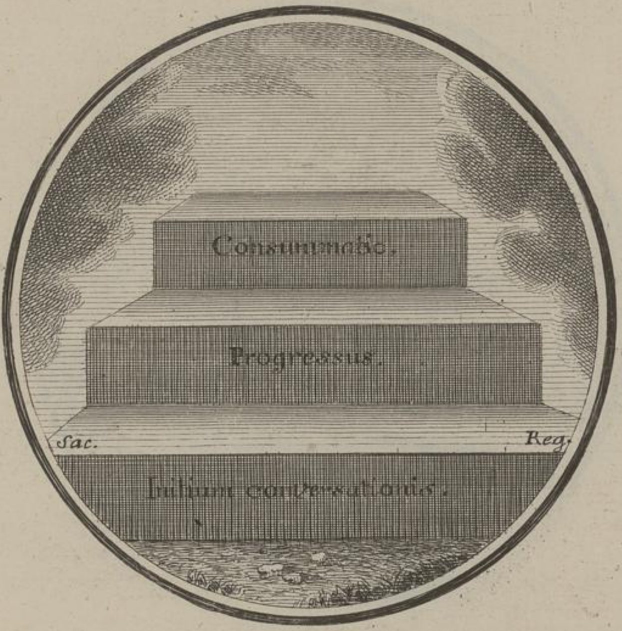

vtile iudicat, ſequatur, ſed quod magis alii. Caritatem fraternitatis caſto impendant amore; Devm timeant: Abbatem ſuum ſincera, et humili caritate diligant. Chriſto omnino nihil praeponant, qui nos pariter ad vitam aeternam perducat. CAPVT LXXIII. De eo, qvod non omnis observatio ivstitiae in hac sit regvla constitvta. *Regulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in monaſteriis aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.* Ceterum ad per-

SINE DIVERTICVLO.

CLXXXVI.

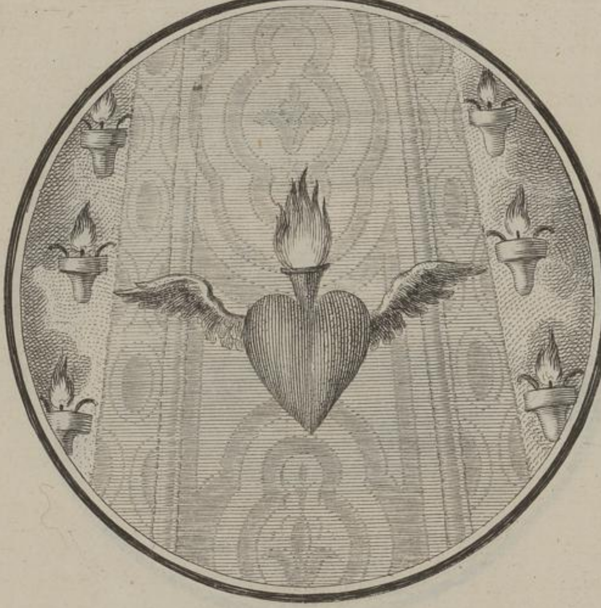

fectionem conuerſationis qui feſtinat, ſunt doctrinae ſanctorum Patrum: quarum obſeruatio perducit hominem ad celſitudinem perfectionis. Quae enim pagina, aut quis ſermo diuinae auctoritatis veteris, ac noui Teſtamenti, non eſt rectiſſima norma vitae humanae? Aut quis liber ſanctorum catholicorum Patrum hoc non reſonat, vt *recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum?* Nec non et collationes Patrum, et inſtituta, et vita eorum; ſed et regula ſancti Patris noſtri Baſilii, quid aliud ſunt, niſi bene viuen-

FACIENTIBVS, NON SCIENTIBVS.

CLXXXVII.

tium, et obedientium monachorum inſtrumenta virtutum? Nobis autem deſidioſis, et male viuentibus, atque negligentibus, rubor confuſionis eſt. *Quisquis ergo ad patriam caeleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto, perfice:* et tunc demum ad maiora, quae ſupra commemorauimus, doctrinae, virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies.

Facientibus haec Regna patebunt ſuperna, Amen.

INDEX
CAPITVM REGVLAE
SANCTISSIMI P. BENEDICTI.

Pag.

Prologus 1
CAPVT I. De generibus vel vita monachorum 12
CAPVT II. Qualis debeat eſſe Abbas 15
CAPVT III. De adhibendis ad conſilium fratribus 24
CAPVT IV. Quae ſint inſtrumenta bonorum operum 27
CAPVT V. De Obedientia 33
CAPVT VI. De Taciturnitate 37
CAPVT VII. De Humilitate 39
CAPVT VIII. De Officiis diuinis in noctibus 55
CAPVT IX. Quanti pſalmi dicendi ſint in nocturnis horis 56
CAPVT X. Qualiter aeſtatis tempore agatur nocturna laus 59
CAPVT XI. Qualiter dominicis diebus Vigiliae agantur 60
CAPVT XII. Quomodo Matutinorum ſolemnitas agatur 63
CAPVT XIII. Priuatis diebus qualiter Matutini agantur 63
CAPVT XIV. In natalitiis Sanctorum qualiter agantur Vigiliae 66
CAPVT XV. Alleluia quibus temporibus dicatur 67
CAPVT XVI. Qualiter diuina opera per diem agantur 68
CAPVT XVII. Quot pſalmi per eaſdem horas canendi ſunt 69
CAPVT XVIII. Quo ordine ipſi pſalmi dicendi ſunt 71
CAPVT XIX. De diſciplina pſallendi 78
CAPVT XX. De reuerentia Orationis 79
CAPVT XXI. De Decanis monaſterii 80
CAPVT XXII. Quomodo dormiant monachi 81
CAPVT XXIII. De excommunicatione culparum 83
CAPVT XXIV. Qualis debeat eſſe modus excommunicationis 84
CAPVT XXV. De grauioribus culpis 85
CAPVT XXVI. De iis, qui ſine iuſſione Abbatis iunguntur excommunicatis . . . 86
CAPVT XXVII. Qualiter debeat Abbas ſoilicitus eſſe circa excommunicatos . . 87
CAPVT XXVIII. De iis, qui ſaepius correcti non emendauerint 89
CAPVT XXIX. Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de monaſterio 91
CAPVT XXX. De pueris minori aetate, qualiter corripiantur 92
CAPVT XXXI. De cellerario monaſterii, qualis ſit 93
CAPVT XXXII. De ferramentis, vel rebus monaſterii 96
CAPVT XXXIII. Si quid debeant monachi proprium habere 97
CAPVT XXXIV. Si omnes aequaliter debeant neceſſaria accipere 98
CAPVT XXXV. De ſeptimanariis coquinae 100
CAPVT XXXVI. De infirmis fratribus 103
CAPVT XXXVII. De ſenibus vel infantibus 105
CAPVT XXXVIII. De hebdomadario lectore 105
CAPVT XXXIX. De menſura ciborum 108
CAPVT XL. De menſura potus 110
CAPVT XLI. Quibus horis oporteat reficere fratres 112

CA-

Pag.

CAPVT XLII. Vt poſt completorium nemo loquatur. 114
CAPVT XLIII. De iis, qui ad opus Dei, vel ad menſam tarde occurrunt. . . . 116
CAPVT XLIV. De iis, qui excommunicantur, quomodo ſatisfaciant. 120
CAPVT XLV. De iis, qui falluntur in Oratorio. 122
CAPVT XLVI. De iis, qui in aliis quibuslibet rebus delinquunt. 123
CAPVT XLVII. De ſignificanda hora operis Dei. 124
CAPVT XLVIII. De opere manuum quotidiano. 125
CAPVT XLIX. De Quadrageſimae obſeruatione. 130
CAPVT L. De fratribus, qui longe ab Oratorio laborant, aut in via ſunt. . 132
CAPVT LI. De fratibus, qui non ſatis longe proficiſcuntur. 133
CAPVT LII. De Oratorio monaſterii. 134
CAPVT LIII. De hoſpitibus ſuſcipiendis. 135
CAPVT LIV. Si debeat monachus litteras, vel aliquid ſuſcipere. 139
CAPVT LV. De veſtiario, et calciario fratrum. 140
CAPVT LVI. De menſa Abbatis. 145
CAPVT LVII. De artificibus monaſterii. 145
CAPVT LVIII. De diſciplina ſuſcipiendorum fratrum. 147
CAPVT LIX. De filiis nobilium, vel pauperum, qui offeruntur. 153
CAPVT LX. De ſacerdotibus qui forte voluerint in monaſterio habitare. . . . 155
CAPVT LXI. De monachis peregrinis qualiter ſuſcipiantur. 157
CAPVT LXII. De ſacerdotibus monaſterii. 160
CAPVT LXIII. De ordine congregationis. 162
CAPVT LXIV. De ordinando Abbate. 165
CAPVT LXV. De Praepoſito monaſterii. 170
CAPVT LXVI. De Oſtiariis monaſterii. 175
CAPVT LXVII. De fratribus in viam directis. 177
CAPVT LXVIII. Si fratri impoſſibilia iniungantur. 178
CAPVT LXIX. Vt in monaſterio non praeſumat alter alterum defendere. 179
CAPVT LXX. Vt non praeſumat paſſim quiſquam alium caedere. 180
CAPVT LXXI. Vt obedientes ſint ſibi inuicem. 182
CAPVT LXXII. De Zelo bono, quem debent habere monachi. 184
CAPVT LXXIII. De eo, qnod non omnis obſeruatio iuſtitiae in hac ſit Regula conſtituta. 185

SPHALMATA.

Pag.	9	Lin.	3	poſt *expectat* deleatur *nos.*
—	15	—	5	poſt implere , muta in .
—	18	—	4	poſt *inueniatur* punctum muta in :
—	19	—	vlt.	pro *aliis* lege ab aliis.
—	22	—	1	pro *Meminiſſe* lege *Meminere.*
—	—	—	2	poſt *Abbas* inſere *quod eſt*, *meminere.*
—	—	—	vlt.	dele *etiam.*
—	27	—	1	pro *conſiliis* lege *conſilio.*
—	34	—	6	pro *ex occupatis* lege *exoccupatis.*
—	40	—	4	pro *feliciter* lege *velociter.*
—	56	—	5	pro *Nocutrnis* lege *Nocturnis.*
—	71	—	vlt.	poſt *Verſus* ponatur comma.
—	83	—	6	poſt *Domini* adde *noſtri.*
—	129	—	2	pro *fabuli* lege *fabulis.*
—	133	—	5	pro *ibi* lege *ſibi.*
—	140	—	2	poſt *litteras* deleatur *aut.*
—	144	—	vlt.	pro *autem* lege *tamen.*
—	147	—	4	pro *diſcipline* lege *diſciplina.*
—	175	—	2	pro *Oſtiario* lege *Oſtiariis.*

Cetera minora, quae contra orthographiam praeſertim irreſpere menda, beneuolus lector facile corriget.

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

REGULA
EMBLEMATICA
SANCTI
BENEDICTI.

Tech III
d
28

Landesbibliothek Oldenburg